

Cecilie Dahl Rian

Synlige og usynlige identiteter ved NTNU

En analyse av faglige identiteter i det semiotiske landskapet på
Gløshaugen og Dragvoll

Masteroppgave i nordisk språk

Institutt for språk og litteratur

Det humanistiske fakultet

NTNU

August 2016

Takk ved veis ende

«Som en generell kommentar, ser jeg for meg at veien delvis blir til mens jeg går», skrev jeg i prosjektskissen til denne masteroppgaven. Og slik ble det. Som kommende NTNU-student i 2009, fikk jeg tilsendt en «studentguide» med en ordliste som kunne fortelle meg at «campus er stedet du skal studere og campere de følgende måneder og år.» Da bussen stoppet utenfor Dragvoll etter immatrikuleringen, så jeg likevel ikke for meg at det skulle bli *så* mange år i det store glassbygget som ga umiddelbare assosiasjoner til min tidligere arbeidsplass Plantasjen. Likevel, jeg ville vært verken nordisk, språklig kommunikasjon eller sosiologi foruten; alle disse fagene har vært verdifulle i arbeidet med masteroppgaven.

Da jeg som førsteårsstudent ble introdusert for diskurs, ble jeg om mulig like fascinert som den gangen jeg som barn fikk høre at et feilplassert komma kan få dødelige konsekvenser. Fellestrekket er at språk påvirker virkeligheten (og at både diskurs og komma kan være en prøvelse). Da jeg ble introdusert for semiotiske landskap, og skjønnte at jeg faktisk kunne *forske* på skilt og skriblerier, følt det litt for godt til å være sant. Og givende har det definitivt vært. Samtidig er jeg glad for at jeg ikke ante hva jeg hadde begitt meg ut på; som en enslig humanist drevet av nysgjerrighet i ukjent terreng, uten helt å vite hva jeg skulle se etter, havnet jeg raskt utenfor allfarvei – og mange, lange og til dels bratte bakker har det blitt. Ved veis ende har det rukket å bli mange som fortjener en takk. Takk til de mange hundre gløsingene og dragvollingene som har svart på spørreundersøkelsen min; de har vist at temaet ikke bare interessant, men også viktig. Enkelte har bidratt med ekstra uvurderlig hjelp og støtte – takk og takknemlighet til:

Brit Mæhlum, veilederen min som oppmuntret meg til å ta en master i nordisk da veien videre ennå var usikker. Hun har lest kritisk og konstruktivt, og ikke minst hjulpet meg tilbake fra en rekke sidespor. Tiltroen hennes til både oppgaven og til meg har betydd mye. Mamma og pappa, som har stilt opp med kost og losji det siste året, og aller viktigst, vist omsorg og omtanke. En ekstra takk til pappa, som har stilt opp som en helt i sluttspurten. Språkrådet, som tildelte meg masterstipend.

Det har blitt sagt at Dragvoll-arkitekten hadde både god tid, rimelig økonomi og frihet til å utvikle prosjekteringen sin. Likevel lekker taket. Alle feil og mangler i oppgaven er naturligvis mitt eget ansvar. Man har bare tiden og veien, og for denne oppgavens del rykker siste punktum stadig nærmere.

Lommedalen, august 2016
Cecilie Dahl Rian

Innhold

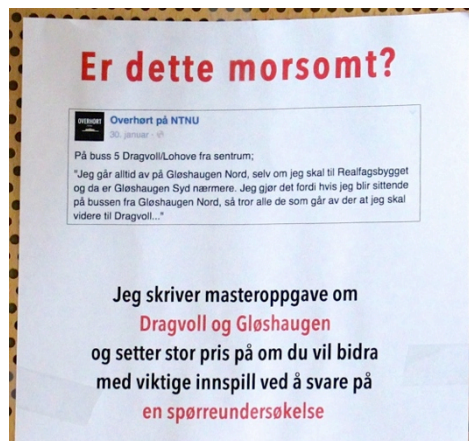
INNLEDNING	1
1 «Er dette morsomt?»	1
1.1 To campuser, to semiotiske landskap – uten en felles universitetsidentitet?	3
1.1 Problemstillinger	5
1.2 Oppgavens struktur	6
DEL I TEORETISK OG METODISK RAMMEVERK	7
2 Forskningshistorie og teoretisk forankring	7
2.1 Lingvistiske/semiotiske landskap – et felt i stadig endring og utvikling.....	7
2.1.1 Min tilnærming til forskningsfeltet.....	11
2.2 Et diskursanalytisk perspektiv	12
3 Materialet og metode	15
3.1 Materialet og metodiske vurderinger i innsamlingen	15
3.2 En fremvoksende metode	19
3.3 Et kritisk blikk på mitt eget forskerståsted	22
DEL II ANALYSE AV DE SEMIOTISKE LANDSKAPENE	25
4 Et historisk bakteppe sett i dagens lys	25
4.1 NTNU som en tredje vei mellom «de to kulturer»?	26
4.2 «De to kulturer» – Dragvoll vs. Gløshaugen	28
5 Et overblikk over Gløshaugen og Dragvoll	33
5.1 Den ene monumental og sentrumsnær, den andre dempet og perifer.....	34
5.1.1 Gløshaugen – landemerke og NTNU-symbol	34
5.1.2 Dragvoll – urealisert visjon på landet	40
5.2 Arkitekturens og innredningens betydning for faglig identitet.....	44
5.2.1 Spredte øyer på Gløshaugen, kompakt på Dragvoll	44
5.2.2 «Denne skolen er helseskadelig» – Dragvolls innemiljødiskurs	47
5.2.3 Dødt på Dragvoll, liv på Gløshaugen?.....	50
5.2.4 Innredningens og skiltingens betydning for sosial og faglig tilhørighet	52
5.3 NTNU siden 1996 – eller siden 1910?	59

6	NTNU – prestisje for hvem?	61
6.1	Elitestudier på Gløshaugen, åpne studier på Dragvoll.....	61
6.2	Gløshaugen-studenter kan sikte høyt, Dragvoll-studenter må ta det de får?	66
7	Synlige og usynlige kollektive identiteter	73
7.1	Linjeforeningene som et sted for «vi og de andre»	73
7.1.1	Linjeforeningenes identitetsuttrykk	77
7.2	Innovasjon og nyskaping – bare for teknologene?	86
7.3	Fremskritt, teknologi og innovasjon – på engelsk	90
7.4	Fagmiljøenes synlighet og usynlighet	91
7.4.1	Ekstern profilering i favør av Gløshaugen?	92
7.4.2	Gløshaugens interne identitet – selvskryt og heltedyrking	96
7.4.3	Dragvolls interne identitet – en nokså usynlig kraft	100
7.5	Fagforeninger som representanter for kollektiv identitet	103
7.5.1	Sivilingeniørene – en svært synlig gruppe.....	104
7.5.2	Humanister og samfunnsvitere – en nesten usynlig gruppe	106
8	Kunst og utsmykninger som uttrykk for identitet	109
8.1	Gløshaugen – realfagsbetont med et historisk sus	109
8.2	Dragvoll – kjøpesenterestetikk og bortgjemt kunst	115
9	Gløshaugen og Dragvoll som symbolske konstruksjoner	121
9.1	Stedsidentitet – hva symboliserer campus?	121
9.1.1	Gløshaugen – i front med en stolt tradisjon i ryggen.....	124
9.1.2	Dragvoll – usynlig og nedprioritert?.....	125
9.2	«NTNU-identitet» – hva og for hvem?.....	129
	AVSLUTNING	133
10	Tilbakeblikk og avsluttende betraktninger.....	133
	Litteratur.....	135
	Vedlegg	145
	Vedlegg 1: Oppslag for å rekruttere respondenter.....	145
	Vedlegg 2: Spørreskjema.....	146
	Sammendrag	151

INNLEDNING

1 «Er dette morsomt?»

Spørsmålet var utformet i en rød, fet font øverst på oppslaget. Under overskriften var det limt inn et skjermbilde hentet fra Facebook-siden «Overhørt på NTNU» – en side som ble svært populær blant NTNUs studenter da den dukket opp høsten 2014. Hvem som helst kunne helt anonymt sende inn sitater fra samtaler de hadde «overhørt» på universitetets campuser eller andre steder i universitetsmiljøet. På de to NTNU-campusene Dragvoll og Gløshaugen dukket ett av de publiserte sitatene opp på en rekke oppslag tilsvarende det vi ser nedenfor:

Figur 1: «Er dette morsomt? «På buss 5 Dragvoll/Lohove fra sentrum; 'Jeg går alltid av på Gløshaugen Nord, selv om jeg skal til Realbygget og da er Gløshaugen Syd nærmere. Jeg gjør det fordi hvis jeg blir sittende på bussen fra Gløshaugen Nord, så tror alle de som går av der at jeg skal videre til Dragvoll... '»

«Jeg skriver masteroppgave om Dragvoll og Gløshaugen og setter stor pris på om du vil bidra med viktige innspill ved å svare på en spørreundersøkelse».

Masteroppgaven det refereres til på oppslaget, er masteroppgaven du leser nå. Våren og høsten 2015 hengte jeg opp oppslag av denne typen rundt omkring på Dragvoll og Gløshaugen. Sitatet jeg valgte ut, er bare ett av flere sitater på «Overhørt på NTNU» som tematiserer en velkjent «rivalisering» mellom Dragvoll og Gløshaugen. Hva så med det utvalgte sitatet – er det morsomt? Er det morsomt at den «overhørte» Gløshaugen-studenten går av bussen ett stopp for tidlig, ene og alene fordi han ikke vil at medstudenter skal kunne tro han er en Dragvoll-student? Svaret avhenger av hvem du spør, for synspunktene om dette er til dels svært delte. Gjennom utsagn fra respondentene som svarte på spørreundersøkelsen, skal vi få et innblikk i flere synspunkter rundt dette. Dersom Gløshaugen-studenten faktisk

hadde blitt sittende på bussen helt opp til Dragvoll, og deretter tatt turen inn i en av de nedskriblede toalettbasene på campusen der, kunne han eller hun fått øye på følgende ytring, skrevet med svart tusj på dodøren: «Drep folk på Gløs». Vi må kunne anta at drapsoppfordringen på dodøra ikke er oppriktig ment, men oppfordringen vil like fullt signalisere *noe mer* enn det rent informative innholdet.

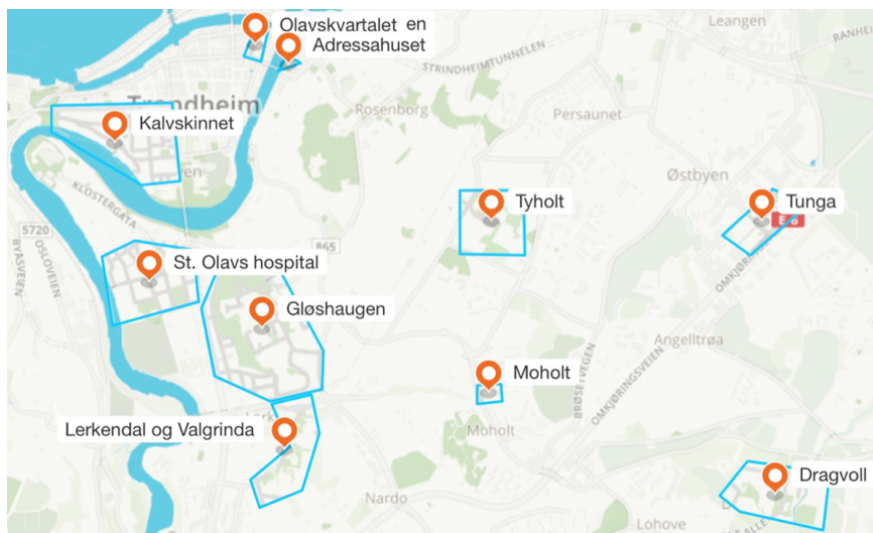
Både «Overhørt på NTNU»-sitatet og do-skribleriet er elementer som inngår i den *symbolske konstruksjonen* av Dragvoll og Gløshaugen. Begge de språklige uttrykkene gir et innblikk i forholdet mellom de to campusene (jamfør Ben-Rafael et al. 2006). Å studere et bestemt sted i det offentlige rom som en symbolsk konstruksjon, er et sentralt mål for forskning på *semiotiske landskap*, som utgjør en del av forskningsfeltet *lingvistiske landskap* (LL). Lingvistiske landskap som forskningsfelt innenfor sosiolingvistikken er nokså nytt; LL-begrepet skal ha blitt definert for første gang av i 1997 (Landry og Bourhis 1997). Feltets forskningshistorie blir skissert i kapittel 2, her innledningsvis nøyer jeg meg med å trekke opp linjene for min egen tilnærming. Semiotiske landskap trekker veksler på semiotikken, som handler om læren og bruken av *tegn*. Forståelsen min av semiotiske uttrykk i denne studien rommer dermed både tekst, bilder og symboler; med andre ord både verbale og ikke-verbale uttrykk. Med en vid forståelse kan alle semiotiske uttrykk likevel defineres som «språk» eller «tekst» (Kress 2003 i Løvland 2007: 10–12).

Jeg støtter meg til Shohamys (2015a: 1) beskrivelse av LL-forskning når jeg beskriver studien som *sosiolingvistiske problemstillinger undersøkt gjennom tilstedeværelsen, representasjonen, betydningene og fortolkningen av identitetsmarkører som er synlige innenfor et avgrenset område av det offentlige rom*. De to campusene Gløshaugen og Dragvoll utgjør to slike avgrensede *steder*, og begge er en del av det offentlige universitetet NTNU. Fokuset ligger på identitetsmarkører som uttrykker *faglig identitet*.

Omtalen av «Overhørt på NTNU»-sitatet og skribleriet på dodøren innledningsvis antyder at et motstridende forhold mellom studentene på de to campusene utgjør en sentral dimensjon i denne studien. For at de språklige uttrykkene skal gi tilstrekkelig mening, kreves det imidlertid en viss innsikt i universitetsmiljøet ved NTNU. Det er ikke uten betydning eller interesse at uttrykkene ble sagt og skrevet på nettopp Gløshaugen og Dragvoll.

1.1 To campuser, to semiotiske landskap – uten en felles universitetsidentitet?

På Gløshaugen holder hovedtyngden av de teknologiske og naturvitenskapelige fagene i Trondheim til, og campusen ligger sentralt plassert like utenfor byens sentrum. På campusområdet ruver Hovedbygningen som et synlig landemerke, og symboliserer på mange måter Norges tekniske høyskole (NTH), som i 1996 ble en del av NTNU etter å ha blitt slått sammen med Den allmennvitenskapelige høyskolen (AVH).¹ Fagmiljøene fra gamle AVH utgjør storparten av de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagene ved dagens NTNU, og disse holder til på Dragvoll, som er en campus plassert i landlige omgivelser ca. 3,5 kilometer unna Gløshaugen:

Figur 2: Kartutsnitt som viser plasseringen til noen av NTNUs mange campuser i Trondheim (mazemap.com).

Den geografiske plasseringen til de to campusene kan betraktes som en fysisk manifestasjon av den stereotypiske motsetningen mellom humaniora og naturvitenskap, også kjent som «de to kulturer». «De to kulturer» ble introdusert av C.P Snow i 1959 (Snow 2008), og har blitt et fast uttrykk for kløften mellom fagkulturer og tenkemåter. Snow mente at avstanden mellom de to kulturene rommet gjensidig uvitenhet, arroganse og fordommer, og i forlengelsen av dette noe som lignet på fiendtlighet. Det er flere tiår siden Snows beskrivelse, men en stadig påpekning av situasjonen skal ha bidratt til å befeste et inntrykk av at humanister og naturvitere ikke kan snakke sammen. Dragvoll–Gløshaugen-tematikken, som kan plasseres

¹ Også Vitenskapsmuseet, Det medisinske fakultet, Kunstakademiet i Trondheim og Musikkonservatoriet ble en del av NTNU i 1996.

innenfor Snows diagnose om de to kulturer, utgjør bakteppet for denne studien. En kan altså anta at kulturforskjeller mellom fagtradisjonene på de to campusene blir reflektert i det semiotiske landskapet.

Motsetningen mellom Dragvoll og Gløshaugen er ekstra interessant sett i lys av NTNUs egenart som universitet. NTNU er et av landets fire breddeuniversiteter, men universitetet er samtidig annerledes. Universitetets fulle navn er Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, og slik navnet tilsier, har universitetet en teknisk-naturvitenskapelig hovedprofil med et hovedansvar for den høyere teknologiutdanningen i Norge. Den fysiske og mentale avstanden mellom Dragvoll og Gløshaugen har vært et tilbakevendende tema helt siden NTNU ble etablert i 1996. Den gang ble det uttrykt at «[s]tudentene er spesielt opptatt av at alle studentene [ved tidligere NTH og AVH] skal føle seg som studenter ved NTNU.» (NOU 1995: 28: 101) Et av NTNUs overordnede mål i dag er at «[s]tuderter og medarbeidere kjenner tilhørighet til og er stolte av NTNU.» (NTNU 2011: 3) Senest i 2015 ble det påpekt at det er et kunstig skille mellom Gløshaugen og Dragvoll – man definerer seg som enten Dragvoll- eller Gløshaugen-student (Furberg 2015). Samlokalisering av de to campusene har i en årrekke blitt trukket frem som viktig for å styrke den felles NTNU-identiteten. I september 2015 kom det et endelig vedtak om samlokalisering. Dette ligger imidlertid mange år frem i tid. I 2016 fusjonerte NTNU med de teknologitunge høyskolene i Gjøvik, Ålesund og Sør-Trøndelag. Etter dette har NTNU presentert seg som «Norges mest spennende, innovative og største universitet.»² De samfunnsvitenskapelige og humanistiske fagområdene blir i fusjonsplattformen sagt å være vesentlige for NTNUs identitet og rolle som breddeuniversitet (NTNU 2015a). Andre aspekter ved NTNUs selvforståelse og selvpresentasjon vil bli introdusert utover i analysen. Der vil også den *erfarte* NTNU-identiteten blant studenter på Dragvoll og Gløshaugen bli belyst (ibid.). Den offisielle selvbeskrivelsen kan forstås som en *ønsket* identitet (Wæraas og Kvåle 2006: 61). Det kan imidlertid være flere identiteter innenfor en organisasjon. De omfattende prosessene NTNU står midt oppe i mens denne studien gjennomføres, sammen med universitetets egenart, gjør NTNU til et spennende område for en analyse av semiotiske landskap. Vedtakene som har blitt fattet mens prosjektet har pågått, illustrerer samtidig at de semiotiske landskapene på de to campusene må forstås som «[...] current social practices, situated in time, culture and geographical location.» (Garvin og Eisenhower 2016: 217).

² ntnu.no/tall-og-fakta

Sitatet antyder at konteksten er sentral; dette utdyper jeg betydningen av i kapittel 2 og kapittel 3.

Studien min vil være et bidrag til en foreløpig nokså beskjeden mengde LL-studier i Norge. De aller fleste LL-studier, både i Norge og internasjonalt, har som nevnt, undersøkt språk i et mer tradisjonelt perspektiv. Oppgaven min vil dermed kunne tilføre også det internasjonale forskningsfeltet noe nytt. Det semiotiske landskapet på Dragvoll og Gløshaugen er ikke tidligere dokumentert eller beskrevet på en språkvitenskapelig måte, og studien gir derfor en ny innfallsvinkel til eksisterende studier. Bakken (2006) skriver i sin masteroppgave at Gløshaugens arkitektur er et uttrykk for NTNUs identitet, og at stedet og institusjonen er tett forbundet. I min studie inkluderer jeg *både* Gløshaugen og Dragvoll, der jeg blant annet ønsker å undersøke om de semiotiske landskapene uttrykker en NTNU-identitet.³ Den komparative tilnærmingen min er en styrke, ettersom forskjeller og ulikheter mellom campusene vil bli tydeliggjort.

1.1 Problemstillinger og fremgangsmåte

Problemstillingene jeg ønsker å besvare gjennom analysen er disse tre:

1. På hvilken måte kommer ulike faglige identiteter ved NTNU til uttrykk i det semiotiske landskapet på Gløshaugen og Dragvoll?
2. På hvilken måte kommer NTNUs selvforståelse og selvpresentasjon til uttrykk i det semiotiske landskapet på Gløshaugen og Dragvoll?
3. Hvilken betydning kan det semiotiske landskapet på Gløshaugen og Dragvoll ha for opplevd faglig identitet og NTNU-identitet?

Jeg har valgt å avgrense oppgaven ved å legge NTNUs selvforståelse og selvpresentasjon til grunn for materialet som blir analysert. Problemstillingene blir undersøkt gjennom materiale som inkluderer en rekke ulike uttrykk, deriblant bilder og innsamlede papirpublikasjoner fra campusene. Bildene gjengir både arkitektur, innredning, skilt, plakater, graffiti, kunst og utsmykninger. Alle disse uttrykkene kan forstås som identitetsmarkører som representerer en bestemt kollektiv identitet (jamfør Wæraas og Kvåle 2006: 45; Ben-Rafael 2009: 41). Også den nevnte spørreundersøkelsen utgjør en viktig del av datagrunnlaget. Et diskursanalytisk perspektiv blir lagt til grunn for analysen. Ettersom det ikke finnes noe fastlagt teoretisk og

³ Bakken (1997) skriver om studentkulturer ved NTNU i sin hovedoppgave i geografi, men ingen av informantene hans var fra Gløshaugen.

metodisk rammeverk for studier av semiotiske landskap, har jeg utformet et eget rammeverk på bakgrunn av prosjektets særtrekk. Dette rammeverket blir presentert i de to etterfølgende kapitlene. Før vi kommer dit, gjør jeg rede for hele oppgavens struktur.

1.2 Oppgavens struktur

Oppgaven består av totalt 10 kapitler. Nå befinner vi oss altså i innledningen i kapittel 1. Kapittel 2 og kapittel 3 utgjør det jeg har kalt for del I; her finner vi det teoretiske og metodiske rammeverket som klargjør analysen. I kapittel 2 presenterer jeg forskningshistorien til lingvistiske/semiotiske landskap, og i forlengelsen av dette posisjonerer jeg min egen tilnærming til feltet. Deretter gjør jeg rede for studiens teoretiske forankring. I kapittel 3 presenterer jeg det som utgjør materialet i studien, samt aspekter knyttet til forskningsprosessen. Del II utgjør selve analysen, og består av kapittel 4 til kapittel 9. Analysen har en essayistisk form; det vil si at en del teori er innbakt i analysen. Mange temaer går igjen i flere kapitler, dermed finnes det ikke en åpenbar struktur. En del interne henvisninger er derfor lagt inn, for at det skal være lettere å se forbindelseslinjer mellom de ulike delene av oppgaven. I kapittel 4 skisserer jeg et historisk bakteppe for Dragvoll og Gløshaugen, og ser dette i lys av dagens situasjon. I kapittel 5 introduseres de semiotiske landskapene på Dragvoll og Gløshaugen, der arkitektur, innredning og skilting er noe av det som blir omtalt. I kapittel 6 tar jeg for meg såkalte «prestisje-diskurser» knyttet til NTNU-studiene. Kapittel 7 er et nokså langt kapittel som tar for seg synligheten og usynligheten til en rekke kollektive identiteter, deriblant linjeforeninger, fagmiljøer, fagforeninger og aktører i innovasjonsmiljøet. I kapittel 8 blir kunst og utsmykninger analysert. I kapittel 9, som utgjør analysens siste kapittel, legger jeg hele den foregående analysen til grunn i en diskusjon om de semiotiske landskapene som symbolske konstruksjoner. Diskusjonen munner ut i noen avsluttende betraktninger i kapittel 10, der jeg ser tilbake på analysen og oppsummerer hovedfunnene fra den. Problemstillingene blir også besvart. Helt til slutt vender jeg blikket fremover.

DEL I

TEORETISK OG METODISK RAMMEVERK

Del I, som presenterer det teoretiske og metodiske rammeverket, består av kapittel 2 og kapittel 3. I kapittel 2 presenterer jeg forskningshistorien til lingvistiske/semiotiske landskap, samt studiens teoretiske forankring i det diskursanalytiske perspektivet. I kapittel 3 gjør jeg rede for materialet og ulike aspekter ved forskningsprosessen.

2 Forskningshistorie og teoretisk forankring

I dette kapitlet skisserer jeg først forskningshistorien til *lingvistiske/semiotiske landskap* (LL). Aspekter som har relevans for min egen studie blir vektlagt, og presentasjonen munner ut i en kort redegjørelse for min egen tilnærming til feltet. Videre skisserer jeg det teoretiske rammeverket som studien min befinner seg innenfor. Studien er forankret i et *diskursanalytisk* perspektiv, og innenfor dette perspektivet utgjør *sosialkonstruktivismen* et underliggende premiss. Sosialkonstruktivismen presenteres derfor først, etterfulgt av det nærliggende begrepet *diskurs*. Studien trekker veksler på *kritisk diskursanalyse*, som er både en teori og en metode, og de to delene ses best under ett. Enkelte metodiske elementer blir derfor presentert her i kapittel 2, selv om det i kapittel 3 følger et eget metodekapittel.

2.1 Lingvistiske/semiotiske landskap – et felt i stadig endring og utvikling

Som nevnt i oppgavens innledning, ble *lingvistiske landskap* forsøkt definert for første gang i 1997, da Landry og Bourhis (1997: 25) beskrev lingvistiske landskap på følgende måte:

The language of public road signs, advertising billboards, street names, place names, commercial shop signs, and public signs on government buildings combines to form the linguistic landscape of a given territory, region, or urban agglomeration.

Landry og Bourhis' studie, som tok for seg franskspråklige minoriteter i Canada, anses som selve etableringen av lingvistiske landskap som et selvstendig forskningsfelt innen

sosiolingvistikken (Backhaus 2007: 54). I studien påpeker Landry og Bourhis at et lingvistisk landskap har både en informativ og en symbolsk side. Dette er en sentral innsikt innenfor LL-forskningen, og lingvistiske landskap som symbolske konstruksjoner utgjør en viktig del av feltet. Dette aspektet vender jeg tilbake til snart. Feltet ekspanderte etter den banebrytende studien til Landry og Bourhis, men det tok likevel nesten et tiår før LL-begrepet ble utbredt og forskningen fremsto som «[...] something like a coherent discipline [...]» (Backhaus 2007: 55). Gorter (2013: 202) påpeker at lingvistiske landskap har heterogenitet som en iboende karakteristikk, og forskningsfeltet utmerket seg tidlig som komplekst og mangesidig. Feltet har utviklet seg langt utover de opprinnelige rammene som ble satt av definisjonen til Landry og Bourhis; deres definisjon er den desidert mest siterte, men den har blitt foreslått justert og utvidet av en rekke nye parallelt med feltets utvikling. Variasjonen er påfallende stor blant de nye definisjonene, og det finnes fremdeles ikke én samlende definisjon som setter klare grenser for feltet (Gorter 2013: 196). Lingvistiske landskap har dessuten forbindelser til flere fag og disipliner, både lingvistiske og ikke-lingvistiske – deriblant sosiologi, geografi, semiotikk, kunst og arkitektur (Shohamy 2015a: 1). Ulike forskere tillegger lingvistiske landskap ulik betydning, og det store mangfoldet reflekteres i både teorier, metoder og empirisk materiale. På bakgrunn av det foregående kan man konkludere med at lingvistiske landskap, slik forskningsfeltet fremstår i dag, ikke er spesielt oversiktlig. Den desidert største veksten har funnet sted bare i løpet av det siste tiåret, og et stadig økende tilfang av vitenskapelige publikasjoner, antologier, monografier, i tillegg til en årlig internasjonal konferanse og et nokså nyetablert tidsskrift viet til lingvistiske landskap, vitner om en vedvarende utvikling av feltet (Gorter 2013: 201; Shohamy 2015a: 1–2). Eksisterende LL-studier kan grovt sett deles i en kvantitativ og en kvalitativ bølge. Jeg presenterer begge disse i det følgende.

Fra kvantitative til kvalitative studier

Studiene som hører innunder det som har blitt omtalt som «[...] the first wave of LL studies [...]» (Blackwood et al. 2016: xvii), bygger direkte på studien til Landry og Bourhis (1997). Disse studiene fokuserer først og fremst på flerspråklighet i tradisjonell forstand, og har en overveiende kvantitativ og deskriptiv tilnærming. Forskerne kartlegger tilstedeværelsen av skriftspråk på *skilt*, hovedsakelig i urbane områder, og tematikken i studiene kretser ofte rundt språkpolitikk, språkideologier, språkhierarkier og minoritetsspråk sett i lys av både en lokal

og global kontekst. (Se for eksempel Backhaus 2007; Gorter 2006; Shohamy og Gorter 2009 og Jaworski og Thurlow 2010 for oppsummeringer av den første bølgen med LL-studier.)

Nyere studier har blitt omtalt som «[...] the qualitative wave of studies [...]» (Blackwood et al. 2016: xvii). Disse er preget av kvalitative metoder alene, eller en kombinasjon av kvantitative og kvalitative tilnærminger. Temaene som ble behandlet i den første bølgen med LL-studier, er fortsatt aktuelle, men flere har kommet til (se for eksempel Gorter 2013 og Shohamy 2015a for oppsummeringer av den andre bølgen med LL-studier.) LL-studiene ble gradvis mer åpne for hva som regnes som aktuelt datamateriale, også utover det skriftspråklige. Interessen for bredere definisjoner av lingvistiske landskap har vært økende, særlig i de aller siste årene (Shohamy 2015a: 1). For eksempel utga forskningsfeltets eget tidsskrift, *Linguistic Landscape*, sitt aller første nummer i 2015, der det legges til grunn en definisjon som inkluderer alle semiotiske elementer som «[...] defines public spaces [...]» (Shohamy 2015a: 3).

Semiotiske landskap som symbolske konstruksjoner

Mange LL-forskere har erkjent at lingvistiske landskap uttrykker mening utover skriftspråk; også andre *semiotiske uttrykk* kommuniserer i landskapet (Barni og Bagna 2016: 56). Også kontekstuelle faktorer blir av mange oppfattet som avgjørende for hvordan semiotiske uttrykk formes i et landskap (Barni og Bagna 2016: 56–57). Gorter (2009: 194) skriver at LL-feltet utviklet seg mye gjennom arbeidet til Scollon og Scollon (2003), som argumenterer for at man tar hensyn til både en geografisk, sosial og kulturell kontekst i studiet av semiotiske uttrykk. Tilnærmingen deres kalles for *geosemiotikk*, som de definerer på følgende måte: «[T]he study of the social meaning of the material placement of signs in the world. By ‘signs’ we mean to include any semiotic system including language and discourse.» (Scollon og Scollon 2003: 110). Samlet utgjør de semiotiske uttrykkene «[...] the meanings which we call place.» (ibid.: 12). Den teoretiske utviklingen i LL-feltet reflekteres i en antologi med tittelen *Semiotic Landscapes: Language, Image, Space* (Jaworski og Thurlow 2010). Tittelen viser at samspillet mellom de tre dimensjonene blir tillagt stor vekt. Jaworski og Thurlow bruker begrepet *semiotic landscapes* for å reflektere den utvidede forståelsen av et lingvistisk landskap. Mange forskere brukere riktignok begrepet «linguistic landscapes», selv om de opererer med en vid forståelse. På bakgrunn av konnotasjonene som knytter seg til det norske ordet «lingvistisk», anser jeg begrepet «semiotiske landskap» som mer dekkende for min egen studie, ettersom den har en semiotisk tilnærming til landskapet på Dragvoll og Gløshaugen. I

den resterende gjennomgangen av forskningshistorien bruker jeg «lingvistisk» og «semiotisk» om hverandre, men i analysen holder jeg meg til sistnevnte.

Parallelt med at det fysiske stedet har fått en mer sentral plass i mange nyere LL-studier, har *virtuelle lingvistiske landskap* vokst frem som et supplement til de fysiske lingvistiske landskapene, slik at forskningsmulighetene har blitt enda større. Det har blitt påpekt at de fysiske og virtuelle lingvistiske landskapene ikke utgjør to atskilte forskningsfelt, men snarere flyter inn i hverandre (Jewitt og Triggs 2006; Gorter 2013). Mine egne oppslag på campus, som søkte etter respondenter, kan tjene som eksempel. På Instagram søkte jeg opp bilder gjennom hashtaggen #ntnu, og i bildestrømmen fikk jeg øye på et av oppslagene mine på campus som søkte etter respondenter (jamfør innledningen, se også figur 1). Bildet var publisert på en privat, men åpen konto, og bildeteksten var for øvrig «dragvollforskning :p»

Tilstedeværelsen av et språk i LL lar seg forklare gjennom flere ulike tilnærminger. Felles for mange av tilnærmingene er at de betrakter det lingvistiske landskapet som en *symbolsk konstruksjon* (Shohamy 2015a). En sentral innsikt innenfor dette perspektivet er at synligheten til et språk i det offentlige rom øker språkets – og språkgruppens – verdi og status. Maktforholdet mellom ulike språkgrupper innenfor et område vil samtidig bli signalisert. Språk i det offentlige rom er ikke tilfeldig, og det semiotiske landskapet har derfor en sterk symbolverdi (Ben-Rafael et al. 2006; Shohamy og Gorter 2009).

LL-studier i en norsk kontekst og i en institusjonell kontekst

Selv om antallet LL-studier er stadig økende, er det foreløpig gjennomført nokså få i en norsk kontekst. Interessen for lingvistiske landskap er imidlertid økende også her til lands, og MultiLing, Senter for flerspråklighet ved Universitetet i Oslo (UiO), har flerspråklighet i det offentlige rom som et av sine forskningsfelt (MultiLing 2014: 40–43). Ved UiO finnes det allerede et fullført doktorgradsprosjekt som inkluderer en analyse av et lingvistisk landskap. Stjernholm (2013) sammenligner det lingvistiske landskapet vest og øst i Oslo, representert gjennom sentrale handlegater på Majorstua og på Grünerløkka, slik de kommer til uttrykk gjennom butikkskilt. Stjernholm undersøker blant annet hvordan en *sense of place* blir uttrykt i disse områdene. Dette begrepet henter jeg frem igjen i analysens siste kapittel. I forlengelsen av doktorgradsprosjektet har Stjernholm (2014) sammenlignet det lingvistiske landskapet i Oslo med en undersøkelse av det lingvistiske landskapet i sentrale handleområder på Voss. Videre finnes det enkelte LL-studier fra en nordnorsk/samisk kontekst. Samisk språk blir i disse studiene undersøkt i lys av teorier om minoritetsspråk og språkpolitikk.

Blant studiene fra en nordnorsk/samisk kontekst vil jeg trekke frem studien til Johansen og Bull (2013). De har analysert det semiotiske landskapet på blant annet Universitetet i Tromsø (UiT), der de undersøker i hvilken grad universitetet som et visuelt landskap reflekterer noe fleretnisk, flerkulturelt og flerspråklig. Johansen og Bull inkluderer flere typer semiotiske uttrykk, inkludert skilt, visuelle symboler og kunst. Målet med studien deres har vært å forstå det semiotiske landskapet i lys av språkpolitikk og institusjonsidentitet. At det semiotiske landskapet på en campus kan undersøkes for å finne ut hvilken institusjonsidentitet universitetet ønsker å signalisere overfor omgivelsene er en innsikt jeg tar med meg inn i min egen analyse (jamfør Johansen og Bull 2013: 34). I det følgende gjør rede for min egen tilnærming til feltet.

2.1.1 Min tilnærming til forskningsfeltet

Blackwood et al. (2016: xvii) beskriver kollektive identiteter uttrykt i det lingvistiske landskapet som «[...] a sense of belonging as constructed in a place.» Utsagnet er på flere måter oppsummerende for tilnærmingen min. Formålet med analysen av det semiotiske landskapet på Dragvoll og Gløshaugen er å finne ut hvordan kollektive identiteter kommer til uttrykk på de to campusene, som altså utgjør to *steder*. Selv om *faglige identiteter* er en utradisjonell tilnærming til feltet, representerer den mange trekk fra de nyere tendensene i feltet, slik de har blitt skissert i det foregående. I tråd med flere nye studier opererer jeg med en vid definisjon av et semiotisk landskap, der jeg inkluderer en rekke ulike uttrykk (de metodiske aspektene ved tilnærmingen min blir presentert i kapittel 3). Videre er jeg opptatt av hvordan det semiotiske landskapet fungerer som en symbolsk konstruksjon innenfor en institusjonell kontekst. Ettersom jeg tillegger den sosiokulturelle konteksten en sentral rolle, er et diskursanalytisk perspektiv svært hensiktsmessig.

2.2 Et diskursanalytisk perspektiv

Theory is a way of looking at the world and making sense of the confusion of the senses. Different theories of place lead different writers to look at different aspects of the world (Cresswell 2015: 23–24).

Sosialkonstruktivisme

*Sosialkonstruktivisme*⁴ er et teoretisk perspektiv som i større eller mindre grad underbygger et bredt spekter av ulike tilnærminger der språket har en sentral rolle. Språk blir definert som et symbolsk tegnsystem der alle tegnene representerer en konvensjonelt bestemt mening (Burr 2003). Når jeg refererer til fenomener i det semiotiske landskapet, enten de er sosiale eller materielle, vil de teoretiske begrepene jeg har til rådighet uunngåelig romme forenklinger og idealiseringer av en langt mer komplisert virkelighet (Collin og Køppe 2003: 263–264). Selve begrepet *sosialkonstruktivisme* antyder at det er de *sosiale* sidene av språket, det vil si *språket i bruk*, som står i fokus. Tanken er at språket og vår kollektive bruk av det, ikke bare beskriver verden, men langt på vei *konstruerer* verden slik vi oppfatter den (Burr 2003: 46). Det *diskursanalytiske perspektivet* har slike virkelighetskonstruksjoner som sitt forskningsobjekt.

Diskurs forstått som virkelighetskonstruksjoner

I denne studien forstås diskurs innenfor et sosialkonstruktivistisk perspektiv, det vil si som virkelighetskonstruksjoner. Denne formen for diskurs kan beskrives som «[...] *en bestemt måte at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på.*» (Jørgensen og Phillips 1999: 9). Sagt på en annen måte; diskurser består av en form for språklige mønstre som vi følger når vi snakker eller hører om et bestemt tema fra et bestemt perspektiv i en bestemt kontekst. Dette innebærer at diskurser er både kulturelt, historisk og stedlig betinget. Slike mønstre kan forstås som «[...] a set of meanings, metaphors, representations, images, stories, statements and so on that in some way together produce a particular version of events.» (Burr 2003: 64) Begrepene «diskurs» og «kunnskap» blir ofte brukt om hverandre, og diskurser må betraktes som vår *nåværende* kunnskap om verden. Spor av diskurser viser seg i tekst, men betydningen av disse avhenger altså av konteksten (Jørgensen og Phillips 1999).

⁴ Det jeg omtaler som «sosialkonstruktivisme», blir av en del forskere kalt for «sosialkonstruksjonisme», ofte med overlappende betydningsinnhold. Når jeg refererer til forfattere som selv benytter sosialkonstruksjonisme, har jeg byttet det ut med sosialkonstruktivisme.

Ettersom diskurs forstått som virkelighetskonstruksjoner er en ganske abstrakt og filosofisk størrelse, bruker jeg det for et *analytisk* formål (jamfør Jørgensen og Phillips 1999: 149). Diskurs blir da en idealstørrelse som legges ned over virkeligheten for å kunne gripe den og forstå den, og for å kunne skape en håndterlig ramme for forskningen. Diskurser kan være mer eller mindre omfattende; man kan for eksempel snakke om en overordnet «akademisk diskurs», samtidig som ulike fagområder vil utgjøre mindre og mer spesifikke diskurser. Dette er en sentral innsikt når man skal forsøke å forstå kulturene på Dragvoll og Gløshaugen.

Diskursfellesskap og sosiale rom

Mennesker som befinner seg innenfor det samme fellesskapet, vil snakke om og forstå verden fra det noenlunde samme ståstedet, og dermed gjennom de samme diskursene. I analogi med diskurser kan slike *diskursfellesskap* være både små og store, samtidig som de vil være mer eller mindre overlappende. Her er det for øvrig nærliggende å tenke på Pierre Bourdieus (1995) begrep *habitus*. Bourdieu ser for seg ulike felt i samfunnet som et *sosialt rom*, der mennesker vil plassere seg i det tenkte rommet på bakgrunn av sin *habitus*. Utdanningslengde er en viktig faktor for *habitus*, men *fagområde* har også betydning. Dermed kan *akademia* betraktes som et relativt stort diskursfellesskap mens ulike fagmiljøer og grupperinger utgjør mindre fellesskap innenfor dette feltet. Mennesker med en tilnærmet lik *habitus* kan altså betraktes som et diskursfellesskap. Bourdieus teori gjør det mulig å avdekke forskjeller *innad* i grupper med høy utdanning, ettersom *habitus* blir dannet på bakgrunn av en sammensetning av både *kulturell og økonomisk kapital* (ibid.). Sosiologiske studier har vist at en ulik fordeling av de to kapitalformene mellom ulike utdanningsgrupper kan ha stor betydning (se for eksempel Prieur, Rosenlund og Skjøtt-Larsen 2008, Rosenlund 1998; Hovden 2002). De med høy økonomisk kapital er hovedsakelig knyttet til privat sektor, og er ofte opptatt av penger og økonomi. Kulturell kapital er på sin side knyttet til offentlig sektor, og mennesker som har mye av dette bruker heller tid på kunst og kultur (Rosenlund 2008). Disse innsiktene er svært relevante å ha med seg når man skal forsøke å forstå kulturene på Dragvoll og Gløshaugen. Analysen vil understøtte at de to campusene kan betraktes som to ulike diskursfellesskap. Innenfor disse fellesskapene vil man finne *sosiale praksiser*.

Sosiale praksiser, eller sosial samhandling, kan forstås som en prosess der språk både skaper, opprettholder, og eventuelt forandrer, den sosiale verden. På bakgrunn av dette vil diskursfellesskap også fungere som *praksisfellesskap*. Produktet av sosial praksis er en sosial

struktur (Jørgensen og Phillips 1999; Burr 2003). Verdien man tillegger ulike fag og vitenskaper i et samfunn, kan betraktes innenfor rammen av en sosial struktur. Oppfatningene av hva som er «bra og dårlig» kan skape et akademisk statushierarki, der ulike studentgrupper, fag- og yrkesgrupper også vil bli plassert. Innenfor NTNU vil man gjenfinne det faglige statushierarkiet man finner ellers i samfunnet, med mer eller mindre lokale tilpasninger – diskurser er som sagt kontekstuellet betinget. Ulike grupper vil ha ulike interesser, og i et statushierarki vil interessene til noen grupper ha forrang foran andre (Jørgensen og Phillips 1999: 75). Ettersom kunnskap er sosialt og språklig konstruert, *kunne* den ha vært annerledes (Burr 2003: 92). Et sentralt premiss innenfor kritisk diskursanalyse er derfor at man har en kritisk innstilling overfor kunnskap som blir tatt for gitt. I forlengelsen av dette er det aktuelt å stille spørsmål ved hvilke interesser og grupper diskursene tjener, og ikke minst konsekvensene av dette (Markus og Cameron 2002: 12).

3 Materialet og metode

Rather than each single sign, the whole sign inventory of an establishment was considered relevant, because «each text belongs to a larger whole instead of being clearly separate». (Backhaus 2007: 29)

Sitatet kan forstås som at elementer i et semiotisk landskap bør studeres i lys av sin kontekst, ettersom helheten er mer enn summen av delene. Det samme gjelder for en diskursanalyse, der datagrunnlaget må være stort nok til å fange både diskurser og konteksten (Bratberg 2014). Aller først presenterer jeg materialet mitt, deretter beskriver jeg selve forskningsprosessen. Avslutningsvis retter jeg et kritisk blikk mot mitt eget forskerståsted.

3.1 Materialet og metodiske vurderinger i innsamlingen

Parallelt med at et bredt spekter av semiotiske uttrykk har fått fokus i LL-forskningen, vokste det frem et behov for *multimodale* tilnærminger (Shohamy 2015a: 1–3). I multimodale teorier gir det ikke mening å skille skarpt mellom ulike modaliteter. I denne studien innebærer det at ulike typer uttrykk og materiale har blitt inkludert for å gi en mest mulig dekkende beskrivelse av det semiotiske landskapet (jmfør Shohamy 2015b: 160–61). Fotografier og innsamlet papirmateriell i form av plakater og løse publikasjoner utgjør hovedtyngden av materialet som er innsamlet i de fysiske landskapene. Dette materialet ses i sammenheng med spørreundersøkelsen som ble introdusert i innledningen. Diverse tilleggsmateriale blir dessuten trukket inn for å gi fortolkningene mine nødvendig informasjon om konteksten. I det følgende blir de ulike delene av materialet omtalt mer utførlig, der jeg også gjør rede for metodiske valg knyttet til selve datainnsamlingen.

Materialet som dokumenterer det semiotiske landskapet på campus

Det semiotiske landskapet på Dragvoll og Gløshaugen er i stadig forandring, og mange av de semiotiske uttrykkene er flyktige. Til og med uttrykk som umiddelbart kan fremstå som nokså permanente, kan forsvinne fra en dag til en annen. Da flere toaletter på Dragvoll ble pusset opp og dørene byttet ut i innledningsfasen av masterprosjektet mitt, forsvant for eksempel en stor andel graffiti fra campus. Tidspunktet for datainnsamlingen i et semiotisk landskap kan med andre ord ha stor betydning. Det sterke innslaget av forgjengelighet i et campuslandskap illustrerer at man i en diskursanalyse bare vil finne spor av diskurser, uansett hvor mye materiale man samler inn.

Når ble materialet innsamlet? Storparten av materialet mitt fra de fysiske semiotiske landskapene ble dokumentert gjennom tre «tverrsnitt» i 2015. Den aller grundigste dokumentasjonen ble gjort i påsken 2015. Det neste tverrsnittet ble gjort i månedsskiftet juni/juli 2015. Bildene mine av permanente skilt og uteområder stammer hovedsakelig fra denne runden med dokumentasjon. Et siste tverrsnitt ble foretatt i månedsskiftet september/oktober 2015. Dokumentasjonene ble mindre grundige etter hvert, og grunnen til dette er prinsippet om metningsgrad ved kvalitativ innsamling. De resterende delene av materialet er innsamlet mer vilkårlig, spredt utover flere tidspunkt. En siste observasjon av de mest sentrale områdene ble gjort i påsken 2016. Formålet med observasjonen var å undersøke om det semiotiske landskapet ga et overordnet inntrykk som stemte overens med det innsamlede materialet og fortolkningene mine av det.

Hvor ble materialet innsamlet? Hovedvekten av materialet er innsamlet i fellesarealer der man ofte finner servicefunksjoner, ettersom det er disse områdene som blir eksponert for flest studenter. Slike områder kalles også for vrimleområder, gjennomgangsområder eller tilsvarende. Jeg har også samlet materiale fra områder som faller utenfor dette kriteriet, dette blir trukket inn i analysen dersom det bidra til å belyse problemstillingene mine.⁵ Den mest trafikkerte gjennomfartsåren på Dragvoll kalles for «Gata», og i Sentralbygget på Gløshaugen finner man en tilsvarende gjennomfartsåre kalt «Stripa». En stor andel av materialet som blir omtalt i analysen, er innsamlet i disse områdene. (En mer nøyaktig oversikt over områdene der materialet ble innsamlet blir for Gløshaugen gitt i fotnote kap. 5.1.1, og for Dragvoll i fotnote kap. 5.1.2.)

Hva slags materiale ble innsamlet? Hovedtyngden av materialet består av fotografier. Bildematerialet mitt inkluderer fotografier av campusfasader, innredning, skilt, bannere, elektroniske infoskjermer, plakater, oppslag, kunst og utsmykninger, samt enkelte andre identitetsuttrykk. Totalt sett har jeg tatt flerfoldige tusen bilder. Det er imidlertid svært mange av disse bildene som faller utenfor de endelige analysekategoriene mine. Ettersom dette er en kvalitativ studie er det uansett ikke *mengden* som er det mest interessante. Jeg har også fotografert det jeg omtaler som graffiti, og med en vid definisjon inkluderer jeg skriblerier og tegninger på interiør og bygning, samt klistremerker og tilsvarende der avsenderen er anonym. Det er hovedsakelig på Dragvoll jeg har dokumentert graffiti; der har jeg dokumentert så å si alle toalettene samt den største lesesalen. Denne lesesalen har en sentral

⁵ Alle områder som en student ikke har tilgang til utenfor normale åpningstider, selv med et generelt adgangskort til campusen, har jeg utelatt helt.

plass i analysen, og blir der omtalt som «Store Mugg». Graffiti-bildene fra Dragvoll utgjør et par tusen bilder alene.⁶

Også papirmateriell i form av plakater og løse publikasjoner utgjør en stor andel av materialet. Under hvert av de tre tverrsnittene som ble omtalt i det foregående har jeg samlet ett eksemplar av hver publikasjon jeg har kunnet finne i fellesarealer på både Dragvoll og Gløshaugen. Fra en av fellestavlene på Dragvoll har jeg samlet alle plakater ukentlig fra og med uke 10 og ut semesteret våren 2015, det vil si litt over ti uker totalt.⁷ Ettersom tavlen fungerer som en «hovedtavle» i Gata på Dragvoll, antar jeg at de fleste som henger opp plakater og oppslag rettet mot en allmenn målgruppe, benytter seg av i hvert fall denne tavlen. I «midtrabatten» på Stripa er det en rekke fellestavler som blir ryddet den første mandagen i hver måned. Disse tavlene har jeg bare fotografert. Samlet utgjør alt dette store mengder papirmateriale.

Utover dette har jeg fått tilgang til oversikter som viser hvilke organisasjoner som disponerte de «faste» tavlene i Gata og på Stripa studieåret 2014–2015. Videre har jeg fått tilgang til oversikter over hvilke organisasjoner som sto på stand i de mest sentrale områdene av campusene i perioden august–september 2015.⁸ Når en organisasjon eller en bedrift står på stand på campus, blir det ofte lagt ut et bilde av standplassen på sosiale medier. Dermed har jeg kunnet danne meg et visuelt bilde av stand-aktiviteten på de to campusene.

Spørreundersøkelsen som inkluderer «voices from the people»

Menneskene som oppholder seg i et semiotisk landskap anses som de viktigste fortolkerne av det semiotiske landskapet. Forskere har derfor blitt oppfordret til i større grad å inkludere «[...] voices from the people as an essential part of the interpretation of the linguistic landscape» (Ben Said 2011 i Gorter 2013: 203). Studentene utgjør storparten av alle som oppholder seg i de semiotiske landskapene på Dragvoll og Gløshaugen, og gjennom en kvalitativ spørreundersøkelse har jeg fått et svært verdifullt innblikk i diskurser som studenter selv trekker på og anser som relevante.

⁶ Jeg har ikke kunnet finne noe særlig graffiti på Gløshaugen (auditorier har jeg utelatt).

⁷ Jeg inngikk en avtale med vaktmesteren, som er den som vanligvis rydder denne tavlen. Materialet som hadde Studentersamfundet, UKA og ISFiT som avsender utelot jeg, fordi dette er campuseksterne organisasjoner som er felles for både Dragvoll og Gløshaugen.

⁸ En oversikt over hvem som har stått på stand på Dragvoll fikk jeg fra Studentrådene HF og SVT, mens det var Byggsikring som ga meg oversikten over aktiviteten på Gløshaugen (Sentralbygget og Realfagbygget).

Spørreskjemaet inneholdt to overordnede typer spørsmål (se vedlegg 2). Jeg ønsket som sagt å få et innblikk i respondentenes synspunkter på Dragvoll–Gløshaugen-dikotomien, og brukte «Overhørt på NTNU»-sitatene som utgangspunkt for dette, slik jeg beskrev allerede i innledningen. Videre inkluderte jeg spørsmål knyttet til respondentens studieprogram og linjeforening. Den andre gruppen av spørsmål hadde en mer direkte tilknytning til det semiotiske landskapet, for eksempel dette spørsmålet: «Hvilke linjeforeninger og andre organisasjoner husker du som mest synlige på campus?»⁹

Respondentene ble rekruttert blant annet gjennom oppslag på campus (jamfør innledningen, se også vedlegg 1). Jeg brukte også sosiale medier for å rekruttere respondenter, deriblant min egen Facebook-side «Dragvoll vs. Gløshaugen», som blir omtalt nedenfor. Spørreundersøkelsen, som er nettbasert, har vært aktiv og mulig å besvare helt fra den ble publisert i mai 2015 og frem til i dag. Storparten av svarene kom imidlertid i perioden like etter publiseringen, ettersom det var da jeg jobbet mest aktivt for å rekruttere respondenter.

Etter å ha luket ut åpenbart «useriøse» svar, satt jeg igjen med totalt 410 respondenter.¹⁰ Fordelingen av respondenter fra de to campusene er tilnærmet lik, og nesten alle instituttene på Dragvoll og Gløshaugen er representert. Samlet sett utgjør datagrunnlaget fra spørreundersøkelsen store mengder tekst.

Materialet som belyser konteksten

Innenfor kritisk diskursanalyse ønsker man å undersøke diskursene som sirkulerer i samfunnet, og *makrokonteksten* blir derfor vektlagt i analyser. Makrokonteksten kan betraktes som en overordnet ramme som rommer både historiske, kulturelle, politiske, økonomiske, sosiale, geografiske og institusjonelle faktorer (Wodak og Meyer 2009). Den sosiokulturelle konteksten er inkludert i analysen min som både teori og empiri gjennom blant annet medietekster, sosiale medier, nettsider, rapporter, undersøkelser og andre sentrale dokumenter. Blant medietekstene vil jeg introdusere to aviser som dukker opp gjennom hele analysen: studentavisen *Under Dusken*, samt *Universitetsavisa*, som er en uavhengig nettavis for og om NTNU. Jeg har inkludert enkelte analyser av virtuelle semiotiske landskap for å

⁹ Et spørsmål som handlet om hvor respondentene fikk informasjon om kurs og karrieretilbud fjernet etter hvert for å gjøre spørreskjemaet mindre omfattende.

¹⁰ En og samme person *kan* ha svart flere ganger. Jeg opplyste om at det var mulig å besvare spørreundersøkelsen på nytt hvis det var noe de ønsket å tilføye i ettertid. De få tilfellene der dette åpenbart forekommer er imidlertid ikke medregnet.

belyse og understøtte analysene mine av det fysiske landskapet. Den historiske konteksten blir tillagt en særlig viktig plass i studien, og er derfor viet et eget kapittel i analysen (4).¹¹

3.2 En fremvoksende metode

I oppgavens innledning gjorde jeg det klart at jeg har måttet utforme mitt eget metodiske rammeverk. Jeg har støttet meg til en fremvoksende metode, ettersom det er spesielt egnet for å undersøke ukjente fenomener (Charmaz 2008: 155). Det vil alltid være en fare for at vi foretar en ubevisst siling av informasjon, men jeg har forsøkt å være mest mulig åpen for hva materialet har å fortelle. Bruk av en fremvoksende metode gjør det mulig å tilpasse metodene etter hva man finner, fremgangsmåten har forhindret et selektivt utvalg av materiale som er «tilpasset» forhåndsbestemte avgrensninger (ibid.). I den innledende fasen observerte jeg store deler av det semiotiske landskapet på Dragvoll og Gløshaugen, og samlet samtidig et bredt spekter av materiale. Jeg observerte også fra en rekke virtuelle landskap tilknyttet NTNU i denne fasen.

De siste årene har det dukket opp flere Facebook-sider med tilknytning til NTNU-miljøet. «Overhørt på NTNU» er en av de nyeste, men forut for denne har det også vært andre sider med innslag av «rivaliseringen» mellom Dragvoll og Gløshaugen. På bakgrunn av dette så jeg for meg at en Facebook-side kunne være et nyttig supplement i arbeidet med masteroppgaven. Jeg oppretter derfor en offentlige Facebook-side som jeg kalte for «Dragvoll vs. Gløshaugen». Den fikk i løpet av kort tid mange «følgere», og har per i dag i overkant av 1200. Jeg publiserte i starten en del innlegg basert på bilder jeg hadde tatt på campusene. Bildetekstene spilte helt bevisst på stereotypiske diskurser om de to campusene og de to studentgruppene. Noe av formålet var å skape litt diskusjon rundt tematikken. Samtidig oppfordret jeg studenter på Dragvoll og Gløshaugen til å sende meg bilder fra campusene. Jeg etterspurte også synspunkter rundt temaet, uten føringer i form av avgrensede spørsmålsformuleringer. Responsen var moderat, og jeg anså det derfor som hensiktsmessig å gjennomføre en spørreundersøkelse.

Valget om å vektlegge NTNUs selvforståelse og selvpresentasjonen i den endelige analysen pekte seg ut som relevant underveis. Lenge så jeg for meg å ha et større fokus på faglige identiteter og kulturer også innad på campusene. Tanken var altså å differensiere mellom ulike utdanningsgrupper i større grad enn hva jeg har endt opp med å gjøre. Det er

¹¹ Jeg er inspirert av den diskurs-historiske tilnærmingen innenfor kritisk diskursanalyse, ettersom den vektlegger den historiske konteksten (Wodak og Meyer 2009). Det er samtidig flere kjennetegn ved tilnærmingen som ikke er beskrivende for min studie.

med andre ord mange aspekter som er valgt bort underveis. Det endelige utvalget representerer det jeg anser som de viktigste tendensene fra materialet. Jeg hadde på forhånd ikke noen særlig kjennskap til campus Gløshaugen. Da jeg begynte å gjøre meg kjent med det semiotiske landskapet der, ble jeg klar over sentrale forskjeller mellom campusene, ikke minst i henhold til NTNUs selvforståelse og selvpresentasjon. Også svarene fra respondentene mine pekte ut «NTNU-identiteten» sett i lys av Dragvoll–Gløshaugen-dikotomien som et svært relevant tema. Dette er bakgrunnen for valget om å fokusere på skillelinjen Dragvoll–Gløshaugen. (Dette blir videre omtalt 4.2.)

Bearbeidingen og analysen av materialet

All diskursanalyse vektlegger språk og språkbruk til en viss grad, men diskursanalytiske tilnærminger kan likevel være mer eller mindre lingvistisk orienterte. Detaljerte analyseverktøy ville medført at jeg bare ville ha rukket å se nærmere på en veldig liten del av materialet, og det ville vært svært lite hensiktsmessig med mitt store datagrunnlag. Studien min vektlegger overordnede tendenser og «det store bildet». Kvalitative fortolkende forskningsmetoder kjennetegnes av at analysen foregår også under innsamlingen, og innsamlingen min har på sett og vis foregått kontinuerlig. Jeg hadde ikke forhåndsdefinerte temaer og kategorier, disse vokste frem underveis. Fortolkningene mine har derfor vært en langvarig prosess. Studien har utviklet seg parallelt med at innsikten min i det semiotiske landskapet og konteksten har økt. Jeg har hele veien vært åpen for ulike forståelser av materialet, og dette er en styrke ved en fremvoksende metode (Charmaz 2008: 155). Etter å ha gjort meg kjent med materialet pekte det seg ut interessante temaer eller aspekter, og på bakgrunn av dette utarbeidet jeg kategorier som jeg organiserte materialet etter, for deretter å kunne gjøre mer systematiske analyser. Underveis var det flere kategorier som enten ble justert, fjernet eller tilføyd. Dette er et kjennetegn ved diskursanalyse (Bratberg 2014). Aspekter jeg ikke oppfattet som umiddelbart relevante under innsamlingen, viste seg ofte å være viktige etter at jeg hadde gjort meg kjent med materialet. Når et bestemt tema har pekt seg ut som spesielt interessant, har jeg gått tilbake til datamaterialet mitt for å lete etter flere eksempler som kan understøtte fortolkningene mine. Et utvalg temaer og kategorier danner grunnlaget for den foreliggende analysen.

Svarene jeg fikk gjennom spørreundersøkelsen representerer den subjektive opplevelsen til hver enkelt respondent. I analysen har jeg ønsket å reflektere bredden av synspunkter, men det sier seg selv at det ikke lar seg gjøre å la 400 respondenter komme til

orde i en kvalitativ studie. Jeg har derfor forsøkt å speile typiske mønstre i svarene, slik at de blir mest mulig representative. Mønstre og tendenser som har pekt seg klart ut, har dessuten bidratt til å forme forskningsprosjektet og problemstillingene, jamfør den fremvoksende metoden. I analysearbeidet systematiserte jeg svarene etter respondentenes studieprogram for hvert enkelt spørsmål. Enkelte spørsmål er analysert etter metoder som har et kvantitativt preg, men de fleste er lest og fortolket i flere omganger. Sitater fra respondentene er porsjonert ut gjennom hele analysen der de kan belyse fortolkningene mine. Alle respondent-utsagnene er gjengitt i kursiv for å gjøre det lettere å skille dem fra den øvrige teksten. Sitatene er kopiert inn i teksten nøyaktige slik de ble skrevet av respondenten, og er *ikke* merket med [sic].

Alle bildene, plakatene og de løse publikasjonene er kategorisert etter overordnede temaer og kategorier. Mange bilder ble dessuten merket med mer detaljerte «nøkkelord» i bildebehandlingsprogrammet. De løse publikasjonene, samt plakatene og oppslagene fra Dragvoll, ble kartlagt mer systematisk. For hver unike plakat / hvert oppslag noterte jeg størrelse og antall eksemplarer. Både plakatene, oppslagene og de løse publikasjonene ble undersøkt med tanke på engelsk og den visuelle NTNU-profilen. Dragvoll-plakatene fungerer som en slags kontrollgruppe opp mot fotografiene og de innsamlede plakatene fra Gløshaugen. Når jeg har funnet en plakat eller et oppslag i materialet fra Gløshaugen som er interessant i henhold til problemstillingene mine, har jeg kunnet sjekke om det samme uttrykket forekommer i materialet fra Dragvoll. Dersom plakaten eller oppslaget *ikke* forekommer i den systematiske oversikten, mener jeg det er grunn til å anta at plakaten eller oppslaget heller ikke har blitt hengt opp på andre tavler på Dragvoll. De andre tavlene har jeg som sagt en rekke bilder av, som også har fungert som en kontrollmekanisme.

Styrker og svakheter ved et stort datagrunnlag i en kvalitativ studie

Phillips og Hardy (2002: 11) kommenterer at diskursanalyse er en utfordrende oppgave for forskeren, metoden er både «[...] labor-intensive and time-consuming [...]» (ibid.). Vurdert retrospektivt, kunne jeg med fordel ha avgrenset innsamlingen tidligere for å gjøre både innsamlingsprosessen og etterarbeidet mer håndterlig og mindre tidkrevende. Samtidig er det store og varierte datagrunnlaget mitt en styrke ved studien. Jeg har hatt et solid grunnlag for å gjøre velbegrunnede og veldokumenterte fortolkninger. Jeg har riktignok samlet betraktelig mer materiale enn hva som har blitt inkludert i analysen, og størrelsen på materialet kan umiddelbart gi et inntrykk av at fokuset i studien ikke har vært presist nok. Den åpne og

utforskende tilnærmingen i den innledende fasen som ble fremstilt i det foregående, forklarer hvorfor dette måtte til. I en diskursanalyse er det dessuten klare begrensninger for hvor tydelig man kan sette rammene rundt datamaterialet, ettersom konteksten er så sentral (Bratberg 2014). Det totale omfanget av materialet, og ikke minst selve prosessen fra innsamling til utvelgelse, har bidratt til å forme forståelsen min av det semiotiske landskapet, og har derfor vært verdifullt i fortolkningsprosessen, selv om det ikke kommer eksplisitt til uttrykk i analysen.

I selve oppgaven er det bare plass til et lite utvalg bilder som eksemplifiserer materialet og understøtter analysene mine. Størrelsen på bildene er dessuten begrenset. Ettersom jeg fortsatt har Facebook-siden «Dragvoll vs. Gløshaugen», er det en mulighet å opprette ulike album på siden med et utvalg bilder fra materialet mitt. Ettersom de semiotiske landskapene på Dragvoll og Gløshaugen ikke tidligere er dokumentert på en tilsvarende måte, kan det også bemerkes at bildematerialet har en dokumentarisk interesse (jamfør Stjernholm 2014: 4).

3.3 Et kritisk blikk på mitt eget forskerståsted

[[Interpreting one's own interpretations, looking at one's own perspectives from other perspectives, and turning a self-critical eye onto one's own authority as interpreter and author (Alvesson og Skoldberg 2000: vii i Ainsworth og Hardy 2004: 246).

Sitatet beskriver ulike sider ved det som kan betegnes som kritisk selvrefleksjon. Et premiss innenfor sosialkonstruktivismen er at også forskeren gjøres til gjenstand for kritisk granskning.

Mitt forskerståsted som både deltaker og tilskuer

Jeg studerer menneskeskapt materiale, og dette innebærer at man forsøker å *forstå* i motsetning til å *forklare*, og i denne prosessen står *fortolkning* sentralt. Nøytralitet og objektivitet er vanlige forskningsidealer, men når man fortolker, er dette urealistiske mål. Diskursanalyse kan derfor ikke vurderes ut fra tradisjonelle strengt definerte kriterier for vitenskapelighet som validitet, reliabilitet og generalisering (Bratberg 2014; Tjora 2010). Studien min er like fullt teoretisk begrunnet, og den forholder seg til tidligere relevant forskning. Jeg viser dessuten til en rekke konkrete eksempler fra materialet mitt for å

understøtte argumentasjonen, slik at leseren får mulighet til å følge de skrittene jeg har tatt for å komme frem til det jeg presenterer som analyseresultater (Bratberg 2014; Tjora 2010).

En diskursanalyse krever at forskeren har bred kunnskap om den konteksten som diskursen blir produsert, lest og forstått innenfor (Hitching og Veum 2011: 21). I forlengelsen av dette kan bakgrunnskunnskapen jeg innehar som NTNU-student, betraktes som en form for feltarbeid og «innenfrablikk». Fordi jeg selv er en del av de diskursene jeg studerer, er det ekstra viktig at jeg reflekterer over hvordan mitt eget ståsted kan ha preget forskningsprosessen og resultatene. Studien min handler om både Dragvoll og Gløshaugen, men som student ved NTNU har jeg bare hatt direkte tilknytning til de to fakultetene på Dragvoll. Ståstedet mitt som Dragvoll-student innenfor humanistiske og samfunnsvitenskapelige disiplin fag stiller forskerrollen min i en ikke helt uproblematisk posisjon i møte med feltet jeg undersøker. Det kan være utfordrende å undersøke de diskursene man selv er tett på og har en mening om, og en ulempe kan være at man har med seg mange forhåndsoppfatninger og forutinntattheter inn i forskningsprosjektet. Både min personlige og min faglige bakgrunn har gitt meg bestemte fortolkningsrammer og holdninger som uunngåelig har formet studien, ettersom de vil ha påvirket hva jeg oppfatter som relevant og ikke gjennom hele forskningsprosessen (Hitching og Veum 2011: 19–21).

Forskningsprosessen har tydeliggjort at et tilskuerperspektiv til forskningsobjektet mitt også er høyst nødvendig (ibid.). Det er mye jeg ikke har lagt merke til, eller tenkt videre over, i min selvfølgegjorte hverdagsforståelse av det semiotiske landskapet. Ved å samle, etterarbeide og analysere materialet mitt i henhold til et bestemt teoretisk og metodisk rammeverk, har jeg på sett og vis *fremmedgjort* meg fra hverdagsblikket og hverdagsforståelsen (Jørgensen og Phillips 1999, Tjora 2010). Det komparative perspektivet i studien, representert gjennom Dragvoll og Gløshaugen, har forenklet denne prosessen. Sammenligningsgrunnlaget har gjort meg oppmerksom på fenomener jeg ellers kanskje ville tatt for gitt eller ikke lagt merke til, uavhengig av forhåndskjennskapen min til de respektive campusene.

Språkets rolle i forskningen og formidlingen av den

Jordheim og Rem (2014: 135) kommenterer at forskerens egen språkbruk, skriving og historiske plassering blir ganske åpenbare problemer når selve forskningen er rettet mot språk, tekst, kommunikasjon og historie. Følgende utsagn fra en Dragvoll-respondent aktualiserer mine egne utfordringer med tanke på språkets rolle: «*Overhørt på NTNU er greit. De er bare*

ironiske. Jeg synes derimot facebook-siden og masterprosjektet 'Dragvoll vs. Gløshaugen' er et grusomt, stigmatiserende og nedlatende prosjekt som ikke virker tilfeldig på samme måte som Overhørt.» Utsagnet illustrerer ikke bare at mange Dragvoll-diskurser utgjør et ladet tema for mange, det viser også at jeg hadde en form for diskursiv makt. Gjennom Facebook-siden bidro jeg selv til produksjonen av det semiotiske landskapet ved NTNU, og ved at jeg trakk veksler på eksisterende diskurser om Dragvoll og Gløshaugen, var jeg selv med på å reproducere dem (jmfør 2.2). I forlengelsen av dette kan det være interessant å lese følgende utsagn fra en Dragvoll-respondent:

Og noe av problemet er at det også er humanistiske studenter selv som er ubevisste nok til å støtte dette, ved å vitse om hvor lite folk det er på Dragvoll på en ettermiddag og lignende. Vi som humanistiske studenter bør fremsnakke studiet vårt slik at vi kan forandre holdningene som man ser i utsagnene.

Studien min handler altså om samfunnsforhold som noen betrakter som uheldige eller uønskede, og ved å gjøre disse samfunnsforholdene til gjenstand for forskning kan man si at forskningen samtidig blir kritisk. Kritisk diskursanalyse har blitt beskyldt for å være for subjektiv og forutinntatt (Wodak og Meyer 2009). Jeg kan ikke fri meg fra ståstedet mitt som «Dragvoll-student», men jeg vil presisere at motivasjonen min for å skrive om Dragvoll og Gløshaugen ikke er en spesiell agenda. Kunnskapen min om NTNU og universitets- og høyskolesektoren var forut for dette prosjektet nokså begrenset utover mine personlige erfaringer som student. Utgangspunktet for studien var en ren faglig interesse og et ønske om å studere lingvistiske/semiotiske landskap. Derfra har prosjektet utviklet seg.

Ettersom fortolkning er en prosess som aldri kan bli helt gjennomiktig, har jeg etterstrebet å skrive i et klart og enkelt språk som fremstiller forskningsprosessen og tankerekken mine så sammenhengende og gjennomiktig som mulig (Bratberg 2014, Hitching og Veum 2010: 20). I diskursanalyse blir formen ansett for å være en del av innholdet, og språket har en viktig rolle som et verkøy for forskningsformidling (Jørgensen og Phillips 1999: 133–134). Språket har imidlertid hatt en avgjørende rolle også som *undersøkelsesmiddel* i forskningsprosessen min. Johansen (2015: 125–126) beskriver skriftspråket som det viktigste av alle vitenskapelige instrumenter, en «tenkningens teknologi». Også kunnskapen i denne studien har blitt utviklet idet den på sett og vis har blitt skrevet frem gjennom strevet med ord og setninger.

DEL II

ANALYSE AV DE SEMIOTISKE LANDSKAPENE

Del II, som utgjør analysen, består av seks kapitler, kapittel 4 til kapittel 9. I kapittel 4 skisserer jeg først et historisk bakteppe for Dragvoll og Gløshaugen, deretter gjør jeg rede for Dragvoll–Gløshaugen-dikotomien, som ses i lys av «de to kulturer». I kapittel 5 er formålet å gi et overblikk over Dragvoll og Gløshaugen. Jeg begynner med å introdusere de to campusområdene, deretter tar jeg for meg arkitekturens og innredningens betydning for faglig og stedlig identitet. Avslutningsvis i kapittel 5 skisserer jeg noen sentrale diskurser knyttet til «NTNU-identiteten»; disse tar jeg med meg inn i den videre analysen. I kapittel 6 tar jeg for meg enkelte aspekter ved NTNUs selvpresentasjon som knytter seg til enkelte «prestisje-diskurser». I kapittel 7 analyserer jeg hvordan et utvalg *kollektive identiteter* kommer til uttrykk i det semiotiske landskapet på de to campusene. Linjeforeninger omtales først, deretter tar jeg for meg aktører i NTNUs innovasjonsmiljø. I forlengelsen av dette drøfter jeg engelskbruken som preger teknologi- og innovasjonsmiljøene. Videre undersøker jeg fagmiljøenes synlighet og usynlighet, og til slutt tar jeg for meg fagforeninger. I kapittel 8 analyserer jeg kunst og utsmykkinger. Gløshaugen og Dragvoll som *symbolske konstruksjoner* blir diskutert i kapittel 9, der aspektene stedsidentitet og NTNU-identitet blir knyttet sammen. Diskusjonen munner ut i oppgavens avslutning i kapittel 10.

4 Et historisk bakteppe sett i dagens lys

For å kunne forstå nåtidens semiotiske landskap på Dragvoll og Gløshaugen, samt de stereotypiske diskursene om de to campusene, er det nødvendig med en viss kjennskap til fortiden. I dette kapitlet skisserer jeg det historiske bakteppet for Norges teknisk-naturvitenskapelige universitetet, heretter omtalt som NTNU. NTNUs historie er turbulent og ikke helt ukomplisert, og fremstillingen er derfor avgrenset til å vektlegge motsetningen mellom «de to kulturer», representert gjennom Dragvoll og Gløshaugen. I forlengelsen av dette gjør jeg rede for selve begrepet «de to kulturer», og knytter dette til dagens situasjon.

4.1 NTNU som en tredje vei mellom «de to kulturer»?

I den følgende fremstillingen av NTNUs historie baserer jeg meg hovedsakelig på Brandt og Nordal (2010), Wale (1997), Stugu (1997) og Kvaal (1997a, b), samt et par sentrale politiske dokumenter (NOU 1995: 28; Innst. O. nr. 40 (1994–1995)). NTNU er en nokså ung institusjon i universitetssammenheng, selv om det i dagens norske universitetslandskap regnes som et av de gamle breddeuniversitetene. NTNU ble etablert 1. januar 1996, da de ulike enhetene ved Universitetet i Trondheim (UNIT) ble slått sammen. UNIT hadde siden 1968 fungert som en paraply over de selvstendige enhetene Norges tekniske høgskole (NTH) og Den allmennvitenskapelige høgskolen (AVH).¹² De to høgskolene representerte ulike dannelseskulturer og samfunnsoppgaver; NTH stod for en stramt organisert profesjonsutdanning av ingeniører, mens AVH representerte en fri og fagbasert utdanning for både humanister, samfunnsvitere, realister og naturvitere (Brandt og Nordal 2010: 21).

På NTH var man opptatt av at ingeniørenes viktigste arbeidsplass skulle være industrien og næringslivet, og siden opprettelsen av høgskolen i 1910, hadde utdannelsen blitt bygget opp med en nær tilknytning til arbeidslivet og behovet der (Brandt og Nordal 2010). Da AVH ble opprettet i 1922, het institusjonen Norges lærerhøgskole i Trondheim (NLHT), og fungerte som et etter- og videreutdanningskurs for grunnskolelærere. Dette endret seg i 1960-årene; i tråd med nasjonale tendenser gikk høgskolen fra å være en institusjon for kun profesjonsutdanning til å få et sterkere universitetspreg på lik linje med de andre universitetene i landet (Wale 1997: 17). NTH var på sin side enerådende innenfor sitt felt, og smykket seg med sin stolte historie og nasjonale status. Man hadde håpet at opprettelsen av høgskolen skulle gi ingeniøryrket og den teknisk disiplinen en høyere status, og det tok ikke lang tid før det utviklet seg en sterk felles NTH-identitet og en elitistisk tradisjon (Brandt og Nordal 2010). I kontrast til dette var ideologien ved AVH preget av en folkelig venstretradisjon, og i den akademiske familien i Trondheim sto AVH i skyggen – både i studenttall, ressurser, opptakskrav og prestisje (Wale 1997). Kvaal (1997a: 8) skriver at de to utdanningsinstitusjonene ikke bare var «[...] to enheter med ulik bakgrunn og historie, men kan på mange måter sies å ha representert to forskjellige kulturer.» NTHs sterke bånd til industri og næringsliv sto i skarp kontrast til den kritiske og reflekterende holdningen som ble fremmet av de frie fagene ved AVH. Da de ble forent under UNIT-paraplyen i 1968, skulle det vise seg å bli vanskelig å finne frem til en samlende identitet (NOU 1995: 28; Kvaal 1997a: 6).

¹² I tillegg til Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab, Museet.

I 1995 mente politikerne at den beste løsningen på «norgeshistoriens mest kompliserte fusjonsforsøk»¹³ ville være «[...] å omgjøre dagens universitet til et teknisk-naturvitenskapelig universitet.» (Innst. O. nr. 40 (1994–1995)). De to høyskolene oppfattet imidlertid sammenslåingen og etableringen av NTNU som påtvunget ovenfra, og for mange kom forslaget som et sjokk (Brandt og Nordal 2010: 406). Flertallet bak stortingsinnstillingen vektla at navnet Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet «[...] uttrykker en hovedprofil for universitetet, teknologi og naturvitenskap.» (Innst. O. nr. 40 (1994–1995)) Mange i Dragvoll-miljøene var svært kritiske til NTNU-ideen slik den ble fremstilt, og det brøt ut opprør blant både ansatte og studenter.¹⁴ Motstanderne oppfattet at navnet usynliggjorde de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagene, som hadde vokst kraftig i løpet av UNIT-årene. I 1995 var AVH og NTH omtrent jevnstore, men på Dragvoll var det likevel en bekymring for at de frie fagene på sikt ville bli nedprioritert og få en sekundær rolle ved universitetet som «støttefag» for de teknisk-naturvitenskapelige fagene. Dragvoll-miljøene fikk imidlertid forsikringer om at også de skulle få utvikle seg på egne premisser (Brandt og Nordal 2010: 429–431; Wale 1997: 134–35).

NTH ønsket på sin side å forbli selvstendig, og allerede forut for NTNU-forslaget hadde høyskolen startet en kampanje for løsrivelse. Miljøet på NTH oppfattet det som svært viktig å opprettholde identiteten, kulturen og det gode ryktet som høyskolen hadde bygget opp gjennom flere tiår. Det ble likevel oppfattet som en mager trøst at stortingsvedtaket la opp til en «[...] hovedprofil hvor det gamle NTHs interesser skulle være godt ivaretatt.» (Kvaal 1997b) Politikerne hadde riktignok ønsket «[...] økt samhandling mellom teknisk-naturvitenskapelige miljø og humanistiske og samfunnsvitenskapelige miljø.» (Innst. O. nr. 40 (1994–1995)). NTNU ble dermed forpliktet til å fremme samarbeid mellom fagmiljøene på Dragvoll og Gløshaugen. I praksis betydde dette at NTNU, gjennom samarbeid mellom humaniora og naturvitenskap, skulle bli en slags tredje vei mellom de to kulturer – men altså innenfor den teknisk-naturvitenskapelige hovedprofilen (Haugen 2005). Brandt og Nordal (2010: 340) skriver imidlertid at den opphetede debatten om NTNU tydeliggjorde motsetningene mellom de ulike kulturene, og mer enn noen gang etablerte et unyansert skille mellom Dragvoll og Gløshaugen.

¹³ (GLØS nr. 3, 1995: 6) ntnu.no/ntnu/old/glos/glos_nr.3_1995/34_r.html

¹⁴ Daværende HF-student Jardar Eggesbø Abrahamsen skrev i ettertid en personlig vinklet fremstilling av hvordan han erfarte prosessen. Se Abrahamsen (1997).

4.2 «De to kulturer» – Dragvoll vs. Gløshaugen

Snow (2008), som selv var både naturvitenskapsmann og skjønnlitterær forfatter, brukte altså begrepet «de to kulturer» for å beskrive forholdet mellom humaniora og naturvitenskap, jamfør innledningen i kapittel 1. Motsetningen mellom såkalte «myke» og «harde» vitenskapstradisjoner blir stadig aktualisert, og kommer til uttrykk gjennom en rekke dikotomier. Parallelt med disse dikotomiene går det et skille mellom såkalt «nytte» og «unytte», der humaniora utgjør kulturen for det unyttige (Jordheim og Rem 2014: 81). Snow hevdet at det kompliserte forholdet mellom teoretisk og anvendt vitenskap er et av de dypeste problemene i vitenskapshistorien, og dette skillet går altså på tvers av den naturvitenskapelige kulturen (Snow 2008: 60). På bakgrunn av dette medga Snow at den teknisk-industrielle kulturen *kunne* vært lagt til som en tredje kultur. Han argumenterte imidlertid for at alle i de teknisk-naturvitenskapelige miljøene har mye til felles, deriblant verdier og holdninger. At de ikke nødvendigvis forstår hverandre rent faglig, har ikke like stor betydning, mente han. Derfor ville det ikke være hensiktsmessig å trekke en skarp skillelinje mellom de teknologiske og de naturvitenskapelige miljøene (Snow 2008). I det følgende gjør jeg rede for hvordan denne problemstillingen er relevant også innenfor NTNU.

Kulturer ved NTNU

Samlokaliseringen av realfagsmiljøene ved AVH og NTH i Realfagbygget skulle representere tverrfaglighet og integrering på tvers av gamle institusjonsgrenser (NOU 1995: 28). Også gjennom navnet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, kom en samling av den tekniske og den naturvitenskapelige kulturen til uttrykk. De humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagene tok derimot *ikke* del i den geografiske og symbolske samlingen av universitetet. Historiker og førsteamanuensis emeritus ved NTNU, Anders Kirkhusmo, har uttalt at universitetet var mer helhetlig da realfagene fortsatt var en del av Dragvoll-miljøene, fordi lærerutdanningen da bandt sammen humaniora og naturvitenskap. Etter at realfagene flyttet til Gløshaugen, skal alt fokus visstnok ha blitt dratt mot NTH (Thjømøe 2010).

I realfagsmiljøet på Gløshaugen vil man fortsatt kunne finne en motsetning mellom de tekniske sivilingeniørutdanningene og de mer teoretiske realfagsutdanningene. Lektorprogrammet i realfag er et av studieprogrammene som har røtter i realfagsmiljøet ved AVH, og en av respondentene mine beskriver sin egen posisjon med ett ben i hver av utdanningstradisjonene: «Vi som går realfagslektor blir sett på som Gløshaug-studenter av de

på Dragvoll, og som Dragvoll-studenter på Gløshaugen.» Utsagnet viser samtidig at humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag ofte går under samlebetegnelsen «Dragvoll», mens teknologiske og naturvitenskapelige fag ofte går under samlebetegnelsen «Gløshaugen». Utsagn fra respondentene mine viser at både humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag brukes som begreper for å konnotere de «myke» fagene på Dragvoll, i kontrast til de «harde» fagene på Gløshaugen. En samfunnsøkonomistudent tematiserer sammenblandingen av fagkulturer når han i spørreundersøkelsen skriver at han «[...] virkelig [hater] 'Dragvoll-betegnelsen' alle samfunnsrelaterte studieretninger har fått». Utsagnet understøtter at den såkalte «Dragvoll-betegnelsen» gir assosiasjoner til «myke» fag, noe han som samfunnsøkonomistudent åpenbart ikke liker. En Gløshaugen-respondent som har tatt et årsstudium i samfunnsøkonomi, uttrykker også misnøye med sammenblandingen: «Jeg vil ikke bli blandet borti Dragvoll-betegnelsen. Året da jeg studerte der var det mye negativ stigma men heldigvis studerte jeg økonomi og kom dermed litt lettere unna enn om jeg hadde studert noe verre, for eksempel språk eller kulturvitenskap.» Utsagnene kan til en viss grad forstås på bakgrunn av at samfunnsvitenskapen har blitt hevdet å utgjøre en tredje vei mellom «de to kulturer», mens humaniora opp gjennom begrepets historie gjennomgående er blitt definert som en motsetning til naturvitenskapen (Jordheim og Rem 2014: 58). I det følgende ser jeg denne diagnosen i lys av forholdet mellom Dragvoll og Gløshaugen.

Fremveksten av de stereotype diskursene om Dragvoll og Gløshaugen

Motstanden mot «Dragvoll-betegnelsen» kan ytterligere gi mening sett i lys av at humaniora opp gjennom hele begrepets historie har vært preget av en form for kresediskurs. Sentralt i de siste årenes debatt finner vi Fritt Ord-rapporten *Hva skal vi med humaniora?*, som blant annet tar for seg de humanistiske fagenes situasjon i Norge (Jordheim og Rem 2014). Marginaliseringen og devalueringen av humaniora er et globalt fenomen, og har dessuten blitt forsterket av en vending mot nytte og økonomisk effektivitet de siste årene, ikke minst ved universitetene. Humaniora har tilsynelatende fått et legitimeringsproblem, ikke minst i offentligheten, men også innenfor universitetet har humanister «[...] følt seg beleiret av og til dels drevet på defensiven av naturvitere, samfunnsvitere og ulike profesjonsstudier.» (Harpham 2011 i Jordheim og Rem 2014: 21–22). Dragvoll-fagenes frykt for å bli støttefag for fagene på Gløshaugen kan forstås innenfor en slik diskurs. Jordheim og Rem (2014: 13) skriver at diskursen om humaniora inkluderer humanister som føler seg ignorert, nedprioritert og tilsidesatt. Som vi skal se i analysen, er denne diskursen beskrivende for både humanister og samfunnsvitere ved NTNU i dag. Mange av respondentene mine knytter «rivaliseringen»

mellom Dragvoll og Gløshaugen til nytte–unytte-dikotomien. En Dragvoll-respondent skriver følgende:

«Det er et uheldig tegn på en utvikling i samfunnet der visse fagområder anses som mer verdifulle på bakgrunn av samfunnsøkonomisk nytteverdi, humaniora og samfunnsvitenskap blir avvist til fordel for tekniske fag, der den målte nytten er større. Dette får alle studentene innprentet umiddelbart etter at de ankommer NTNU, og det er ikke videre sunt.»

En annen Dragvoll-respondent skriver dette: *«At Dragvoll er tett bundet med kunstfag og humaniora bidrar til å underbygge et image av at Dragvoll er direkte unyttig, mens Gløshaugen og alt der er nyttig.»* «Imaget» det refereres til her, finner vi igjen i utsagnet til en Gløshaugen-respondent som skriver at han er stolt av å være Gløshaugen-student *«[...] fordi det er vi som får samfunnet til å fungere som en godt smurt maskin, i motsetning til diktanalyse.»*

De stereotype oppfatningene av fagkulturene på Dragvoll og Gløshaugen har blitt underbygget av fagenes utdanningsinstitusjonelle historie. Masseutdanning ble nemlig brukt som et billig arbeidsmarkedstiltak i 1980-årene, og for de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagene ved AVH, som alle var åpne, førte dette til at studenttallet eksploderte (Wale 1997: 63). NTH-studiene var derimot kostbare, og hadde i likhet med andre profesjonsutdanninger adgangsbegrensning. Ingeniørene hadde dessuten en sterk fagforening i ryggen som ønsket å begrense veksten (jeg omtaler denne fagforeningen i 7.5.1). I denne perioden var det derfor et stort antall ungdommer som ikke kom inn på profesjonsutdanninger, og det eneste reelle alternativet for dem var de åpne allmennvitenskapelige universitetsstudiene (Wale 1997: 70). Studentøkningen på landsbasis innenfor de humanistiske fagene skjedde altså ikke på bakgrunn av samfunnets behov, men ut fra ungdommenes preferanser, og «[...] de unges valg [syntes] til dels å være frikoblet fra enhver tanke på fremtidige yrkesutsikter. Eksklusive fag som filosofi, religionsvitenskap og allmenn litteraturvitenskap ble massestudier over natten.» (Thue 2016) NTH kunne i større grad planlegge utbyggingen langsiktig, ut fra markedets etterspørsel etter ingeniører og statens tolkinger av samfunnets behov. Høgskolens elitepreg ble ytterligere styrket av at det kun var de beste som ble tatt opp på NTH. Studentene var svært bevisste på at de etter utdannelsen skulle «[...] ta veien ut i høye stillinger med god lønn og gode arbeidsforhold» (Brandt og Nordal 2010: 119).

De som går ut med en mastergrad fra NTNU i dag, har utdanning på omtrent samme nivå, men det er fortsatt til dels store forskjeller mellom profesjonsutdanninger og mer generalistpregede studier. På Gløshaugen har man elitepregede sivilingeniørstudier med et

sterkt begrenset opptak, mens man på Dragvoll har mange åpne studier (Sørland 2015). I en nasjonal kandidatundersøkelse fra 2013 som undersøker hvordan det har gått med ulike utdanningsgrupper i overgangen fra studier til arbeidsliv, blir det konstatert at «[s]ivilingeniørene framstår som de store vinnerne [...]» (Arnesen, Støren og Wiers-Jenssen 2013: 8).¹⁵ For humaniorakandidater har overgangen til arbeidslivet vært, og er fortsatt, betydelig vanskeligere. Masseutdanningen i 1980-årene førte ikke bare til at humaniora mistet prestisje, på landsbasis ble det dessuten vanskelig å finne jobb til alle med humanistisk utdanning, og det har blitt hevdet at mange av dem hadde lav kompetanse (Jordheim og Rem 2014: 66, 108). De frie universitetsfagene skapte «late studenter», og Kvalitetsreformen i 2003 ble oppfattet som et oppgjør med nettopp dette (Brandt og Nordal 2010: 458). Sammenlignet med andre utdanningsbakgrunner er det de humanistiske kandidatene som har hatt høyest grad av tilpasning til arbeidslivet de siste 20–30 årene (Jordheim og Rem 2014: 96).¹⁶ I en kandidatundersøkelse fra så sent som i 2013 blir det uttrykt at resultatene for ikke bare humanister, men også samfunnsvitere, kan oppfattes som urovekkende (Arnesen et al. 2013: 72). (Hvordan den ulike arbeidslivstilknypningen mellom utdanningsgruppene kommer til uttrykk i det semiotiske landskapet, omtaler jeg i kapittel 6.) Det historiske bakteppet som er tegnet opp i det foregående, bidrar til å belyse og forklare dagens oppfatninger av Dragvoll og Gløshaugen. De to campusene blir nærmere presentert i det etterfølgende kapittelet.

¹⁵ Tre år etter endt mastergrad var 19,7 % av humanistene mistilpasset, mot 1,7 % av sivilingeniørene (Arnesen et al. 2013: 8) Her ser jeg bort fra Kandidatundersøkelsen 2015, som viser at arbeidsledigheten har økt dramatisk for sivilingeniører siden nedgangen i oljeindustrien i 2014. Arbeidsmarkedet for sivilingeniører svinger tradisjonelt etter de økonomiske konjunktorene, og konjunktursituasjonen var gunstig for dem i lang tid inntil 2014 (Støren et al. 2016).

¹⁶ Med mistilpasning menes arbeidsledighet, irrelevant arbeid og undersysselsetting (det vil si personer som har en relevant jobb, men som jobber deltid selv om de ønsker å jobbe heltid (Arnesen et al. 2013).

5 Et overblikk over Gløshaugen og Dragvoll

På forsiden av NTNUs nettsider vil man kunne se en video, filmet med en drone, som viser alle NTNUs campuser sett fra luften.¹⁷ I dette kapitlet inntar også jeg et fugleperspektiv, hvorfra jeg presenterer et overordnet bilde av de semiotiske landskapene på Dragvoll og Gløshaugen. Innimellom dukker jeg ned og tar utvalgte semiotiske uttrykk i landskapet nærmere i øyesyn. Uttrykkene som blir omtalt, fungerer som eksempler på overordnede mønstre i de to ulike landskapene. Slik sett fungerer dette kapitlet som en slags introduksjon til analysen i de etterfølgende kapitlene, der jeg vender tilbake til et utvalg aspekter for en mer utførlig analyse.

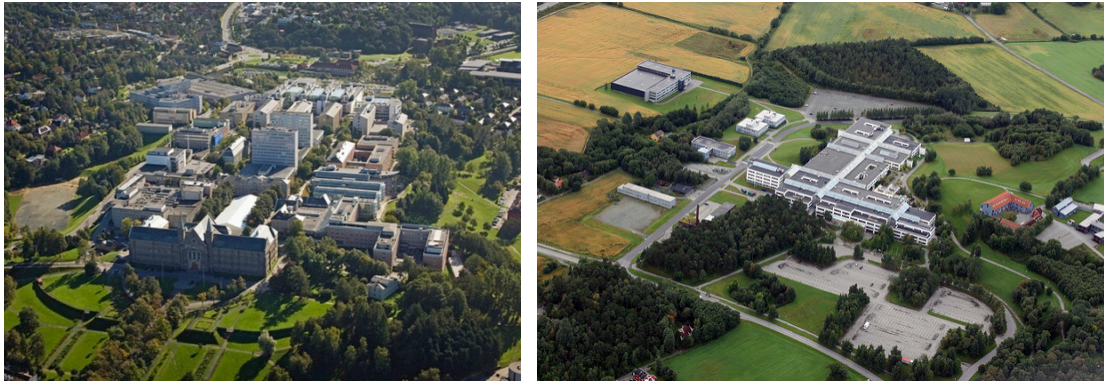
I dette kapitlet starter jeg utendørs og tar for meg campusområdene på Gløshaugen og Dragvoll; der presenterer jeg bygninger, fasader og andre semiotiske uttrykk. Gløshaugen omtales først, deretter Dragvoll. På Dragvoll er det ikke uvanlig å se fugler som har kommet seg inn i bygningen, og mot slutten av omtalen av campusområdet på Dragvoll flytter også jeg perspektivet mitt innendørs.

Vel inne tar jeg for meg arkitektur og innredning i delkapittel 5.2. Der undersøker jeg hvilken betydning disse dimensjonene har for de semiotiske landskapene på både Dragvoll og Gløshaugen. Denne delen er tematisk organisert, og de to campusene blir derfor omtalt vekselvis. Deretter beveger jeg meg utendørs igjen, og stopper opp utenfor en av inngangene på Dragvoll. Der analyserer jeg et semiotisk uttrykk som er synlig på fasaden. Med dette elementet som utgangspunkt, gjør jeg rede for motstridende diskurser omkring NTNUs identitet. Redegjørelsen fungerer på sett og vis som et frempek mot analysens avrundende diskusjon av Dragvoll og Gløshaugen som symbolske konstruksjoner i kapittel 9.

¹⁷ Videoen ligger også på NTNUs egen YouTube-kanal «NTNU – University»: youtube.com/watch?v=PiolGPHu6Po

5.1 Den ene monumental og sentrumsnær, den andre dempet og perifer

Nedenfor ser vi både Gløshaugen og Dragvoll fra et fugleperspektiv. I dette delkapittelet dukker vi først ned for å se nærmere på Gløshaugen, deretter forflytter vi oss til Dragvoll.

Figur 3 til venstre: Gløshaugen. Foto: Erik Børseth, Synlig design og foto as / NTNU Info.
Figur 4 til høyre: Dragvoll. Foto: Lars Strømmen, NTNU.

5.1.1 Gløshaugen – landemerke og NTNU-symbol

«Hovedbygningen» på Gløshaugen utgjør et dominerende landemerke i Trondheim, der den monumentale bygningen troner øverst i Høgskolebakken med sine to tårn vendt mot byens sentrum. Arkitekt Bredo Greves idé het «Vis-à-vis», og hadde klare referanser til Nidarosdomen, «middelalderens katedral for kunnskap, makt og autoritet», som ligger på den andre siden av Nidelven (Kvaal 1997a: 2). Hovedbygningen ble innviet til NTHs offisielle åpning i 1910.

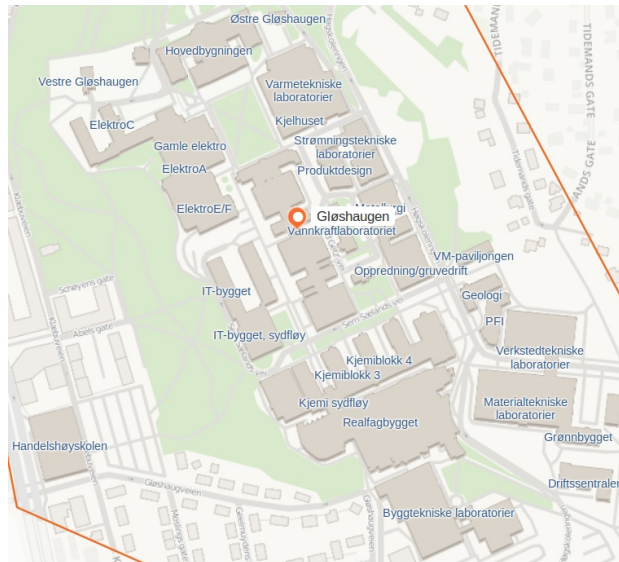

Figur 5: Hovedbygningen. Foto: Mentz Indergaard, NTNU Info.

I motsatt ende av Gløshaugen-plataet ligger Realfagbygget, som også har en dominerende fasade i bybildet. Bygget ble oppført i perioden 1996–2000, og da det sto ferdig, markerte det

avslutningen på et hundreår der bygningsmassen på Gløshaugen hadde vært i stadig utvikling. Realbygget ble betraktet som nødvendig for å realisere visjonene om et samlet universitet, og skulle være selve symbolet på samlingen av AVH og NTH (Wale 1997: 143). Rektoratet og fellesadministrasjonen ved NTNU i Trondheim holder til i Hovedbygningen, og på Gløshaugen for øvrig ligger flere av NTNUs organer som er felles for campusene. Det faktum at de sentrale enhetene ligger på Gløshaugen, har nødvendigvis betydning for det semiotiske landskapet. En av mine Gløshaugen-respondenter skriver: *«Når jeg leser NTNU-student, tenker jeg Gløshaugen-student. Dette kommer sikkert av at jeg går her selv, og er stolt av å gå her. Jeg tenker nok at kjernen til NTNU ligger på Gløshaugen.»*

Gløshaugen-plataet er omkranset av Høgskoleparken, og selv om campus ligger like utenfor bykjernen, fremstår den som nokså lukket. Campus Gløshaugen består av ca. 45 bygninger, og utgjør samlet sett et betydelig større område enn Dragvoll (Rambøll 2014). På Gløshaugen «[...] ligg bygningar frå forskjellige epokar og med forskjellige uttrykk som perler på ei snor [...]», kommenterer Rødningen (2011: 24). Mange av de eldste bygningene på området er foreslått fredet, med en begrunnelse om at det «[...] vil sikre bevaring av et unikt, historiefortellende bygningsmiljø som representerer teknisk utdanningshistorie i Norge.» (Regjeringen 2011: 2)

Figur 6: Kartutsnitt som viser bygningsmassen på Gløshaugen¹⁸ (mazemap.com)

Blant bygningene som blir tilskrevet en høy arkitektonisk, kulturhistorisk og utdanningshistorisk verdi, inngår Gamle Elektro, Gamle Kjemi og Gamle Fysikk, som alle ble oppført i samme periode som Hovedbygningen. Alle disse bygningene omkranser den rektangulære gressplenen vi ser i figur 6. Gamle Elektro er i dag forbundet med Elektroblokkene fra 1980-årene, og Gamle Kjemi er forbundet med Sentralbyggene fra 1960-årene. Sentralbyggene utgjør to ruvende høyblokker på 13 etasjer, Sentralbygg 1 og 2, og er knyttet sammen av flere lavblokker (Brandt og Nordal 2010: 327). Samlet utgjør alle disse blokkene det som kalles for Sentralbygget. Sentralbygget er sentrert i midten av plataet, og på hver side er det to gangakser som forbinder Hovedbygningen og Realfagbygget.

Også respondentene mine kommenterer at Gløshaugen er et stort område med stor og interessant variasjon i bygningsmassen; «*stor campus, vanskelig å få oversikt. Mye gamle bygg og forskjellig byggeskikk. Ser at ting har kommet etter hvert [...]*», skriver en av dem. Den store arkitektoniske variasjonen mellom bygningene reflekterer tiden de ble bygget, og

¹⁸ Bygningsmassen i sentrum av området utgjør Sentralbygg 1 og 2, samt lavblokkene, og kalles for Sentralbygget. Byggetekniske laboratorier (nederst i figuren) blir også kalt for Lerkendalsbygget. Elektroblokkene og Gamle Elektro blir samlet kalt for Elektrobygget.

Jeg har tatt bilder og samlet løse publikasjoner i Hovedbygningen, Realfagbygget, Sentralbygget, Elektrobygget, Kjelhuset, Lerkendalsbygget, IT-bygget, Gamle Kjemi, Geologi-bygget, Berg-bygget (på kartet merket som Oppredning/gruvedrift), Høgskoleringen 3/P15 (ikke merket på kartet). Hovedvekten av materialet stammer fra bygningene med fellesfunksjoner: Realfagbygget, Sentralbygget, Elektrobygget og Kjelhuset har kantine, Realfagbygget og Sentralbygget har kafé. Sentralbygget har kiosk, bokhandel og bibliotek. Bibliotek har også Realfagbygget og Hovedbygningen.

de er dermed fysiske manifestasjoner av en historisk betinget diskurs. Bakken (2006: 73) skriver at det er ikke selve byggene som gir Gløshaugen en følelse av å være en campus, men derimot måten de er satt sammen og forholder seg til hverandre på – det er helhetsinntrykket som gir følelsen av et universitetsmiljø. En av respondentene mine gir uttrykk for nettopp dette når hun beskriver Gløshaugen: «*Stort og fint campus, får veldig 'universitetsfølelse' der!*»

Fasader og utendørsområde

Bakken (2006: 63) skriver at Hovedbygningens utforming reflekterer det behovet NTH hadde for å posisjonere seg i utdanningslandskapet. Bygningen ga en mulighet for å skape et fysisk symbol for den nye høyskolen, som ønsket å differensiere seg fra den tekniske læreanstalten som allerede fantes i Trondheim. I dag konnoterer Hovedbygningen historie og tradisjon, og har en viktig symbolverdi for NTNU (Bakken 2006: 73). En dekan på Fakultet for arkitektur og billedkunst ved NTNU har uttalt at Hovedbygningen for Trondheim signaliserer kunnskap, tradisjon og soliditet, samt representerer autoritet, styrke og verdighet (Rødningen 2011: 24). «Framleis er bygningen monumental og oser av respekt [...]», kommenterer en kommunikasjonsrådgiver i Statsbygg (ibid.)

Hovedbygningen kan betraktes som selve symbolet på NTNU som «teknologiens høyborg»¹⁹. Blant retningslinjene i NTNUs manual for grafisk profil (Kommunikasjonsavdelingen ved NTNU 2016: 8) fremgår det at Hovedbygningen skal benyttes som signalbygg ved bruk av bilder av NTNU. Bakken (2006: 72) mener det er Hovedbygningen og Realfagbygget som er tettest knyttet til identiteten på campus Gløshaugen, og at de oppfattes som symboler for hele NTNU, ved å være et utsnitt som konnoterer helheten. Flere respondenter beskriver Gløshaugen som en blanding av nytt og gammelt, moderne og historisk, og det er nettopp Realfagbygget og Hovedbygningen som blir spesielt fremhevet.

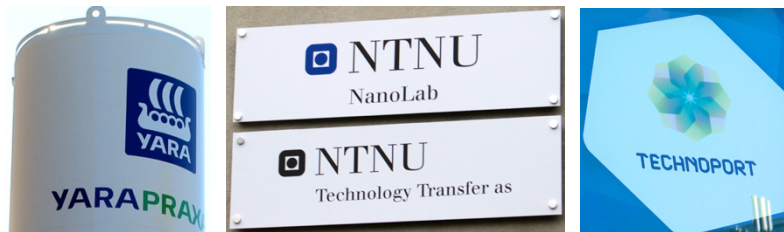
En av respondentene mine mener det er «*[n]oe vanskelig å finne frem mellom bygg, ettersom det er lite skilting på området.*» Jeg har observert et par utvendige orienteringsskilt i hver ende av det store campusområdet. Disse er på norsk med ett lite unntak; teksten «You

¹⁹ Uttrykket blir brukt for å vise til både Hovedbygningen, Gløshaugen og NTNU. Se for eksempel dette innlegget fra rektoratets blogg: ntnu.no/blogger/rektoratet/2013/10/gi-oss-en-dose-sunnmoring/

are here» forteller deg hvor på kartet du befinner deg. Dette er den første indikasjonen på at engelsk er et relativt hyppig innslag på Gløshaugen.²⁰

Det første møtet med NTNU-logoen, næringsliv og innovasjon

Skiltene som er avbildet nedenfor representerer ytterligere to kjennetegn ved Gløshaugen:

Figur 7 til venstre: «Yara». Nitrogentank utendørs på Gløshaugen.

Figur 8 i midten: «NTNU NanoLab» og «NTNU Technology Transfer as». Skilt utendørs på Gløshaugen.

Figur 9 til høyre: «Technoport».

Bildet til venstre avbilder en nitrogentank med en stor og synlig Yara-logo; logoen signaliserer at næringslivet er sterkt til stede på Gløshaugen. (Arbeids- og næringslivstilknytning er et aspekt jeg vender jeg tilbake til i både kapittel 6 og 7.) Det øverste skiltet i figur 8 representerer «NTNU NanoLab», som er en del av satsningen på nanoteknologi og nanovitenskap, ikke bare ved NTNU, men også nasjonalt.²¹ Det nederste skiltet i figur 8 tilhører NTNUs eget kommersialiseringselskap, «NTNU Technology Transfer AS», som «[...] jobber med å skape verdier av forskningsresultater og gode ideer fra Norges Teknisk-naturvitenskapelige Universitet (NTNU) og Helse Midt-Norge.»²² I figur 9 ser vi logoen til innovasjonsorganisasjonen «Technoport»; logoen er synlig gjennom en vindusrute på campusområdet.

NTNU er et sentralt medlem i Technoport, som på sine nettsider beskriver Trondheim som «[...] the technology and knowledge capital of Norway.»²³ Sitatet illustrerer at engelsk er svært utbredt i innovasjonsmiljøet. (Engelskbruk omtaler jeg mer utførlig i 7.3). Innovasjon og nyskaping er et sentralt aspekt ved NTNUs selvforståelse og selvpresentasjon, og universitetet skriver at det har en sterk kultur for nyskaping. Nyskaping blir videre beskrevet

²⁰ Engelskbruken følger imidlertid ikke noe fast mønster på Gløshaugens skilter. På de innvendige orienteringsskiltene i Realfagbygget står det for eksempel «Du står her». Disse tavlene inneholder for øvrig ordet «Coffee-bar».

²¹ ntnu.no/nano/renrom

²² tto.ntnu.no/om-oss

²³ technoport.no/content/306/Our-Story

som innovasjon, entreprenørskap og kommersialisering (NTNU 2014c: 17, 29). Jeg vender tilbake til dette aspektet i delkapittel 7.2, men allerede her kan det bemerkes at innovasjonsmiljøet ved NTNU i all hovedsak er knyttet til teknologimiljøet på Gløshaugen. Som vi ser, er NTNU-logoen synlig på begge skiltene i figur 7, og illustrerer at logoen ofte opptrer i tilknytning til de teknisk-naturvitenskapelige fagmiljøene generelt, og innovasjonsmiljøet spesielt. NTNU skriver at universitets visuelle profil «[...] gir gode assosiasjoner til det innovative universitetet vi vil framstå som [...]». (NTNU Kommunikasjonsavdelingen 2016).

Det første møtet med studentorganisasjonene

Det er vanlig at linjeforeninger og studentorganisasjoner på Gløshaugen har egne kontorer på campus, og gjennom flere vindusruter kan man observere logoer og andre uttrykk som representerer ulike organisasjoner.

Figur 10: Tekna-logoen på bordvimpler sett gjennom en vindusrute, Gamle Kjemi.

Figur 11: Den visuelle profilen til bedriftsforeningen *Bindeleddet* sett gjennom en vindusrute, Gamle Kjemi.

På bildet til venstre ovenfor ser vi to bordvimpler merket med logoen til den teknisk-naturvitenskapelige fagforeningen Tekna (jeg vender tilbake til Tekna i 7.5.1). Tekna har kontor i Gamle Kjemi, og det samme har Teknologiporten; en bedriftsforening med mål om å skape kontakt mellom næringslivet og teknologistudentene på Gløshaugen. Vi ser foreningens visuelle profil på bildet til høyre ovenfor (slike foreninger omtaler jeg i 6.2.) Sterk tilstedeværelse av både fagforeninger og bedriftsforeninger er et karakteristisk trekk ved det semiotiske landskapet på Gløshaugen. På fasaden til Gamle Kjemi kan vi også observere et pi-symbol.

Figur 12: Pi-symbol på fasaden til Gamle Kjemli.

Symbolet signaliserer at det foregår realfaglig aktivitet innenfor disse veggene. Faglig identitet og stedsidentitet er tilbakevendende temaer gjennom hele analysen. I det følgende forflytter vi oss til Dragvoll, ut til periferien.

5.1.2 Dragvoll – urealisert visjon på landet

Femmer'n passerer Moholt studentby og forsvinner inn i tåken. Inn i isødet. Den går til en plass som knapt finnes på kartet. En plass innhyllet i myter og mystikk. (Kikeby og Linga 2011: 10)²⁴

Det var mange som hadde ment at det var feil å bygge en universitetsbygning «på landet» (Solberg 1999b: 205). Da avgjørelsen ble tatt, hadde man imidlertid vært inspirert av samtidens amerikanskinspirerte universitetsideal om en campus i det grønne, upåvirket av byens forstyrrelser (Stugu 1997: 233). Sitatet ovenfor er hentet fra et linjeforeningstidsskrift på Gløshaugen, og utsagnet antyder at det er mange Gløshaugen-studenter som har begrenset kjennskap til både campusen og aktiviteten som foregår der. Dette gjenspeiles også i svarene til mange av respondentene mine. En Gløshaugen-respondent som svarte på spørreundersøkelsen min etter å ha vært student i knapt én uke, skriver følgende: «*Dragvoll høres ut som en eventyrskole som har samlet alle hippiestudentene på et sted.*» (I 7.1 skal vi se at denne forestillingen trolig har blitt skapt i fadderukene.) En annen respondent, som har vært student på Gløshaugen betraktelig lenger, refererer til «Overhørt på NTNU»-sitatene når han skriver dette: «*Har selv veldig lite forhold til Dragvoll (vet såvidt hvor det ligger), så hvor sanne de er har jeg ingen peiling om. Det er hovedsaklig via slike vitser og de jeg kjenner fra Dragvoll at jeg får kjennskap til Dragvoll.*»

Dersom disse to studentene setter seg på buss nummer 5 fra «Gløshaugen Syd» (jamfør «Overhørt på NTNU»-sitatet), vil de – ifølge reiseplanleggeren til busselskapet AtB –

²⁴ Beskrivelsen er hentet fra *Nabladet*, tidsskriftet til linjeforeningen for sivilingeniørprogrammet Fysikk og matematikk. To studenter fra studieprogrammet drar til Dragvoll for å gjøre «feltarbeid» og «gravende journalistikk».

ankomme Dragvoll 11 minutter senere. I løpet av turen vil bussen passere landlige omgivelser med utsikt over fjorden. «*Er litt usentralt, men hyggelig å gå forbi en bondegård på vei til forelesning!*», skriver en Dragvoll-respondent. En annen skriver at «*[...] Dragvoll er et vakkert sted med fin utsikt, ren luft og trivelige landlige omgivelser.*» Når bussen nærmer seg Dragvoll, kan man få øye på et relativt stort veiskilt:

Figur 13: «NTNU Dragvoll». Adkomstskilt i Jonsvannsveien. Til venstre i bildet ser vi buss nummer 5. Noen hvite høyballer kan så vidt skimtes foran bussens front.

Skiltet, som for øvrig er kraftig bakoverbøyd, vil altså kunne være det første ordentlige møtet med «NTNU Dragvoll» for mange Gløshaugen-studenter. Like etterpå vil «eventyrskolen» åpenbare seg.

Fasader og utendørsområde

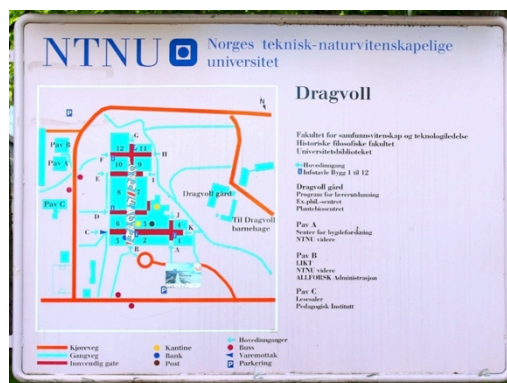
Det ytre formuttrykket til hovedkomplekset på Dragvoll har blitt beskrevet som «meget dempet» (Solberg 1999a: 188). Dragvolls fasade står med andre ord i skarp kontrast til de markante bygningene på Gløshaugen. Dragvoll-ideen er tegnet av den danske arkitekten Henning Larsen, og er et uttrykk for strukturalistisk arkitektur i glass og betong (Brandt og Nordal 2010: 234). Første del av Dragvoll-bygget sto ferdig i 1978, og den innovative glassarkitekturen vakte i sin tid internasjonal oppmerksomhet og anerkjennelse; den vant flere priser og har blitt brukt som forbilde for andre bygg i Trondheim (Hardarson 2012: 212, Solberg 1999b: 195).

Figur 14: Tre av Dragvolls mange innganger.

Dragvoll var i utgangspunktet tenkt som et «ikke-hierarkisk» bygg, og har en rekke forskjellige innganger, elleve totalt (Brandt og Nordal 2010: 339). Inngangene er navngitt med bokstaver fra A til G. På informasjonstavlen som er avbildet i figur nedenfor, er *alle* inngangene merket som hovedinnganger. De fleste opplever nok likevel inngang D som hovedinngang. Det er denne som oftest er avbildet på offisielle bilder av Dragvolls fasade.²⁵

På hver sin ytterkant av Dragvolls campusområde er det plassert to utvendige informasjonstavler. På tavlene står det «Dragvoll», i tillegg til «NTNU» sammen med logoen og utfyllingen «Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet»:

Figur 15: Orienteringsskilt utenfor inngang A på Dragvoll.

De utvendige orienteringsskiltene er gamle og utdaterte, og «kartet» stemmer i liten grad overens med terrenget. Navnene på de to fakultetene som hører til på Dragvoll, står oppført: «Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse» og «Historiske filosofiske fakultet». Sistnevnte byttet navn til «Det humanistiske fakultet» i 2009, og det gamle navnet er for øvrig

²⁵ Blant annet på NTNUs offisielle bilder av campusbygninger i Trondheim:

[flickr.com/photos/ntnu-trondheim/sets/72157631587669115/](https://www.flickr.com/photos/ntnu-trondheim/sets/72157631587669115/)

Det er for øvrig inngang D som blir oppgitt å være hovedinngangen på Wikipedia-siden om Dragvoll.

feilstavet på skiltet. Det korrekte skulle ha vært «Det historisk-filosofiske fakultet». I NTNUs mal for grafisk profil står det at universitetet «[...] etterstreber god typografi, med størst mulig bruk av norske tegn og tegnsetningsregler». Feilstaving og gal og inkonsekvent tegnsetting opptrer imidlertid hyppig på utvendige og innvendige skilt på både Dragvoll og Gløshaugen.

Første del av Dragvolls byggetrinn I sto ferdig i 1978, men i første omgang var det bare de humanistiske fagmiljøene som fikk plass, *ikke* de samfunnsvitenskapelige. På grunn av manglende bevilgninger ble byggetrinn II utsatt på ubestemt tid, og AVH fikk dermed tilholdssted på både Dragvoll, Lade og Rosenborg. Dette vedvarte gjennom hele AVH-perioden (Wale 1997: 143). Arkitekt Per Knudsen sto ansvarlig for byggetrinn II, som ble oppført i perioden 1991–1993. Først da kunne de samfunnsvitenskapelige fagene flytte inn (Stugu 1997: 234). Siden oppføringen av Dragvoll II har det kommet flere utvidelser, men heller ikke i dag er alle fagmiljøene innenfor HF og SVT samlet på campusen.²⁶

Figur 16: Kartutsnitt som viser bygningsmassen på Dragvoll²⁷ (mazemap.com)

Dragvoll-komplekset består i dag av 13 enheter kalt «bygg», samlet under samme tak. I tillegg til hovedkomplekset består campusområdet på Dragvoll av blant annet tre paviljonger,

²⁶ Arealmangelen er foreløpig løst ved at staten har gitt en bevilgning til husleie for Program for lærerutdanning på campus Moholt i inntil ti år (NTNU 2014c). Arkeologi holder til på campus Kalvskinnet og profesjonsutdanningen i utøvende musikk og studieprogrammet musikkteknologi holder til i Olavskvartalet i sentrum. Se figur 2 i kap. 1 for en oversikt over hvor i Trondheim de ulike campusene er plassert.

²⁷ Jeg har tatt bilder og samlet plakater og løse publikasjoner i både hovedkomplekset, Låven og Idrettssenteret. Hovedvekten av materialet er fra fellesarealene i hovedkomplekset. De glassoverdekkede gatene finner man mellom alle byggene, men den mest sentrale delen av «Gata» strekker seg fra bygg 1 til og med bygg 7 på kartet.

et bygg kalt «Låven» og et Idrettssenter (Rambøll 2014: 19).²⁸ Plassmangelen har vært et gjennomgangstema helt siden åpningen av Dragvoll, og senest i 2013 hadde man «akutt arealmangel» (ibid.: 44).²⁹ Dragvoll var i utgangspunktet tenkt som en betraktelig større campus; dette er noe av bakgrunnen for at Dragvoll har blitt omtalt som en «urealisert visjon» (Brandt og Nordal 2010: 342). Jeg vender tilbake til dette aspektet i det følgende delkapittelet.

5.2 Arkitekturens og innredningens betydning for faglig identitet

*Vi former våre bygninger, deretter former de oss (Winston Churchill).*³⁰

I Churchills sitat kan vi gjenkjenne det sosialkonstruktivistisk premisset om at mennesker og deres omgivelser er i et gjensidig påvirkningsforhold. I dette delkapittelet analyser jeg aspekter knyttet til arkitektur og innredning, kunst og utsmykkinger analyserer jeg i kapittel 8. Først omtaler jeg arkitekturen og innredningen på Dragvoll og Gløshaugen nokså overordnet. Deretter ser jeg nærmere på det som kan betegnes som Dragvolls innemiljødiskurs. Faglig identitetsskaping er et underliggende tema gjennom hele delkapittelet, men avslutningsvis ser jeg mer eksplisitt på hvordan arkitektur og innredning kan ha betydning for faglig identitetsskaping i det semiotiske landskapet. Til forskjell fra forrige delkapittel, blir de to campusene behandlet vekselvis i det følgende.

5.2.1 Spredte øyer på Gløshaugen, kompakt på Dragvoll

En stor andel av Gløshaugen-respondentene gir uttrykk for at de tilbringer det meste av tiden på et begrenset område av campus, da de ulike fagmiljøene gjerne har tilhørighet til bestemte bygninger. Også Bakken (2006: 60) påpeker at Gløshaugen deler menneskene der inn i mindre grupper, etter hvilke bygg og områder de jobber i. Dermed får brukerne et sted de oppfatter som «sitt». En respondent mener at Gløshaugen bærer preg av å ikke ha en helhetlig plan, og påpeker at «[...] hver studieretning fort blir som små Øyer». De følgende utsagnene understøtter dette:

²⁸ «6B» utgjør bygg 13. På campusområdet på Dragvoll holder Pedagogisk institutt til i «Paviljong C», og Institutt for filosofi og religionsvitenskap har tilholdssted på «Låven».

²⁹ Det var den akutte arealmangelen som var bakgrunnen for at Kunnskapsdepartementet i januar 2013 igangsatte en konseptvalgutredning (KVU) som førte frem til regjeringens vedtak høsten 2015 om samlokalisering.

³⁰ ordtak.no/sitat.php?id=6268

Gløshaugen er langstrakt og med mange bygg jeg aldri går inn i; Oppholder meg mest på matteland på Stripa så får ikke med meg så mye av hva som skjer ellers på Gløshaugen; bor basically på P15 fjerde etasje der en del datateknikk-folk og andre lignende linjer holder til. Bryt meg fint lite om hva som skjer utenfor minn lille sfære; holder meg for det meste på lesesalen, på datasalen og i Hangaren, så benytter meg ikke av så stort område

En av arkitektene som bidro til Dragvoll-prosjektet, Jan Boysen, har uttalt at NTH var preget av bygg uten noen sammenheng, på Dragvoll ville de derimot bygge tak mellom de ulike byggene (Fossanger og Elvegård 2004). Dragvoll-kompleksets 13 bygg er knyttet sammen av et overdekket gatenett over flere nivåer eller etasjer. I de øvre etasjene er byggene knyttet sammen ved hjelp av stålbroer (Wale 1997: 19). Det meste av administrasjon og de fleste vitenskapelig ansatte har tilholdssted i de øvre etasjene, mens studentene først og fremst har tilholdssted i det mange vil oppfatte som første etasje, men som innenfor Dragvolls organiseringsprinsipp regnes som «Nivå 3»³¹. Det er på dette nivået man finner gjennomgangsområdet «Gata», som man må innom nesten uansett hvor man skal. En stor andel av Dragvoll-respondentene mine gir uttrykk for at de liker at bygningen er kompakt, oversiktlig og åpen, med alle fellesfunksjoner under samme tak. En respondent som tidligere har studert ved to av de andre norske breddeuniversitetene, skriver at hun «[...] *syns Dragvoll er bedre. Mindre og mer oversiktlig.*». En annen skriver at «*det er hyggelig at det ikke er alt for stort, men ganske kompakt slik at man ofte møter kjente fjes, og har alle rom og butikker nærme der man er.*» En tredje beskriver Dragvolls utforming på denne måten: «[...] *[P]asse stort. Det blir sånn at du ser de samme folka hver dag, selv om man studerer helt forskjellige ting og egentlig ikke har noe med hverandre å gjøre.*» En tanke bak Dragvolls utforming var nettopp at man ville motvirke «faglig gettodannelse». I Gata skulle en kunne treffe studenter fra andre fag, prate og utveksle erfaringer (Gullestad 1997). Det er interessant å se dette i lys av oppfatningen av at Dragvoll-betegnelsen konnoterer «myke fag», uten å skille mellom de to fagtradisjonene, jamfør kapittel 4. De fagspesifikke områdene befinner seg som sagt i all hovedsak i de øvre etasjene, og det kan bemerkes at de fysiske omgivelsene fra gateplan gir få indikasjoner på hvilke områder som disponeres av fagene på HF, og hvilke områder som disponeres av SVT-fagene. En av respondentene mine skriver at hun liker Gata, der «[...] *alle studenter beveger seg i det samme rommet på vei til/fra lesesal, kantine, rom og saler. Skaper litt 'liv', særlig i krysset bibliotek/kantine.*»

³¹ «Nivå 1» finnes ikke, og dette har skapt enkelte rykter, for eksempel at nivået var tenkt som en jernbanestasjon som skulle frakte studenter inn fra distriktene. Sannheten er at arkitekt Larsen startet utbyggingen i periferien av tomten, som lå to hele etasjehøyder over nivået i sentrum av arealet, omtrent der Idrettsbygget ligger i dag (Brandt og Nordal 2010: 338). En Dragvoll-respondent som blir sitert i 9.1.2 påpeker at 1. etasje var tenkt som en trikkestasjon.

Figur 17: «Krysset» mellom bibliotek, kantine og andre fellesfunksjoner på Dragvoll.

«Krysset» som respondenten refererer til, er avbildet ovenfor. Respondenten tilføyer dette: «Når det er sagt finnes det ikke mange 'koselige', private rom.» En arkitektstudent har uttalt til *Under Dusken* at «[i]ndividet og dets faglige tilhørighet ble overkjørt av hensynet til flerfaglighet og kontakt på tvers av tidligere grenser.» (Gullestad 1997) Dette aspektet vender jeg som allerede nevnt, tilbake til avslutningsvis i dette delkapittelet.

På bildet ovenfor ser vi også deler av glasstaket; en av respondentene mine omtaler dette når han beskriver Dragvoll som «[...] et fabelaktig bygg, designet og 'city-under-roof' følelsen er imponerende, føler seg som en del av noe stort og på høyt nivå.» Blant respondentene mine er det imidlertid også en del som uttrykker misnøye med utformingen av bygget. En av dem beskriver sin opplevelse av Dragvoll slik: «Tenker at det er litt rart - det er liksom ikke noe 'Universitet' over det. Det er litt for kommunalt i arkitekturen.» Diskursen om Dragvoll er sprikende også blant arkitekter; Dragvoll har i nyere tid blitt omtalt både som «[...] en suksess fra første stund [...]» (Solberg 1999b: 195) og som «[...] en av de større katastrofene som har skjedd innen arkitektur i Norden» (Dalgard 2015). De motstridende oppfatningene vitner om at det er flere diskurser som brytes mot hverandre i synet på Dragvoll. Når det gjelder estetikken, er det imidlertid en overvekt av negative bemerkninger blant respondentene mine.

Dragvoll åpnet som sagt i 1978, og estetikken er i stor grad slik den alltid har vært. En respondent kommenterer at «[n]okon har syntest at raud murstein kombinert med sement og gult og lilla var det mest akademiske fargeskjemaet som fanst.» Bildet ovenfor gir et inntrykk av det omtalte «fargeskjemaet». En respondent som mener at Dragvoll er «utrolig stygt utformet», kommenterer at fargene «[...] ikke akkurat skaper et miljø som det er inspirerende å lære i.» Respondenten gir deretter følgende beskrivelse av de visuelle omgivelsene:

Rundtom i hovedbygget er det plassert store, snodige blomsterbed med store steiner og pussige busker i, og masse grus. Oppover langs byggene er det hvite stolper som ser ut som branntrapper, der planter slynger seg imellom stengene. Det er mulig arkitekturtegnningene var kule for 20 år siden - men i dag er det rett og slett bare en gjenstand for enorm irritasjon - et gjennomgående samtaleemne på campus, alle irriterer seg over de gyselige flisene, de gule markisene og de lilla listene.

Flere respondenter skriver Dragvoll som «stygt», og en respondent kommenterer at Dragvoll på ingen måte er «[...] et bygg man føler seg stolt over.» Kunsthistoriker og førsteamanuensis ved NTNU, Margrethe C. Stang, har beskrevet Dragvoll som et typisk 70-tallsbygg, estetisk sett, og ved å sammenligne bygget med Gløshaugen lurer hun på om Dragvoll faller mellom to stoler. På Gløshaug har man nemlig Hovedbygningen, som er gammel og fin, og Realfagbygget, som er nytt og fint. Gløshaugen-respondentene mine understøtter en slik oppfatning av Gløshaugen; mange omtaler campus som fint og pent. Tendensen blant respondentenes beskrivelser er at de gamle bygningene på Gløshaugen konnoterer noe historisk og *æverdige*, mens Dragvoll konnoterer noe gammelt og *umoderne*.

5.2.2 «Denne skolen er helseskadelig» – Dragvolls innemiljødiskurs

Uavhengig av om man liker eller misliker arkitekturen og estetikken på Dragvoll, er det udiskutabelt at det er knyttet til dels store problemer knyttet til inneklimate på campusen. I den offentlige diskursen er campus Dragvoll kjent gjennom overskrifter som «Derfor er det kaldt på Dragvoll», «Regnet skaper problemer på Dragvoll – igjen», «Soppen tilbake på Dragvoll», «Fikk livet ødelagt av muggsopp», «Fant asbest i veggene på Dragvoll» og «Umulig å reparere Dragvoll».³²

Konstruksjonen av glasstaket er opphavet til en rekke av Dragvolls problemer. Taket har lekket siden ferdigstillelsen, og fukt har ført til at Dragvoll har slitt med muggsoppvekst i årevis (Hardarson 2012: 270). Senest i juni 2015 da jeg dokumenterte det semiotiske landskapet der, foregikk det en omfattende rengjøring i et forsøk på å fjerne mulige muggsoppkilder. Rengjøringen satte et tydelig preg på campus i denne perioden; blant annet ble stoler tatt ut av enkelte auditorier og plassert i Gata, der man også kunne se en lift. Flere tavler i Gata har synlige fuktskader, og oppslag og plakater på disse blir jevnlig våte av vann som lekker inn. «[...] [D]et faktum at vi har fugler og vanddammer inne, sier litt om bygget i seg selv.», kommenterer en av Dragvoll-respondentene mine. I Gata er det heller ikke et uvanlig syn å se bøtter som samler opp vann. En annen av respondentene skriver følgende om

³² Alle overskriftene er hentet fra enten *Universitetsavisa*, *Under Dusken* eller *Adresseavisen*.

Dragvoll: «Det er litt galgenhumor inne i bildet med at stedet konsekvent er en byggeplass og/eller konstant virker som det er i ferd med å falle fra hverandre».

Figur 18: «NTH Renholdsseksjonen». Fra en av de glassoverdekkede gatene på Dragvoll. Et område fra byggetrinn II.

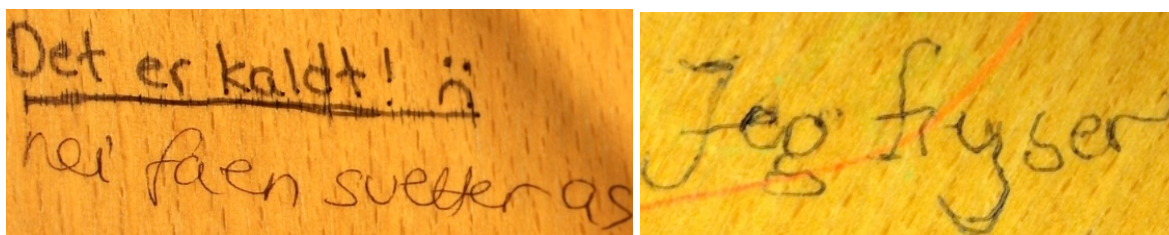
De gule plastfigurene preget det semiotiske landskapet over en lengre periode våren 2015; min første sikre observasjon av disse er 7. mars, og siste er 27. juni. En av respondentene mine skriver at «[...] det virker som om det alltid er noe galt med byggene.»

Glasstaket på Dragvoll fører også til mer «trivielle» problemer; på varme dager kan det bli svært varmt i bygningen. Da Dragvoll åpnet kunne halve glasstaket åpnes «[a]s soon as the temperature in the streets rizes to an uncomfortable level [...]» (Cold 1992: 9). Cold (ibid.) skriver at særlig de som jobber i rom som vender ut mot de glassdekte gatene har behov for dette. Bildet nedenfor illustrerer et oppslag observert under et vindu som vender ut mot Gata:

Figur 19: «Ingen luft = ingen master». Oppslag på en vegg ut mot Gata. Bygg 2.

Institutt for musikk holder til i bygget som er avbildet ovenfor, og *Under Dusken* har tidligere skrevet om masterstudenter ved dette instituttet som «[...] har fått kjenne konsekvensene av dårlig luftkvalitet i undervisningsrom.» (Lundgren 2014). Mange av respondentene mine beskriver Dragvoll som et drivhus; en av dem skriver at «[...] drivhuseffekten er reell, ekstremt varm når solen står på, bitende kaldt om vinteren.» Ubehagelige temperaturer er et gjennomgangstema blant Dragvoll-respondentene. Temperaturene blir også omtalt i graffitien på «Store Mugg».

Figur 20 til venstre: «Det er kaldt :(> «nei faen svetter as». Graffiti-tekst, «Store Mugg»
 Figur 21 til høyre: «Jeg fryser». Graffiti-tekst, «Store Mugg».

En Dragvoll-respondent gir blant annet følgende beskrivelse av Dragvoll: «*Dragvoll er kald og forferdelig. Fryser alltid [...] Får ikke puste på lesesalen [...]*» Jeg vet ikke hvilken lesesal hun sikter til, men det er ikke usannsynlig at det er «Store Mugg» i tankene. Graffiti på denne lesesalen inneholder flere tekster som kommenterer innemiljøet, nedenfor er det ytterligere et par eksempler:

Figur 22 til venstre: «DÅRLIG LUFT» «'Finnes ikke dårlig luft, bare dårlige lunger'». Graffiti-tekst, «Store Mugg»
 Figur 23 til høyre: «Denne skolen ER helsefarlig». Graffiti-tekst, «Store Mugg».

På klistremerket avbildet til høyre står det altså at «Denne skolen ER helsefarlig». Jeg har observert flere slike på «Store Mugg». En av respondentene mine skriver at det på Dragvoll «[...] finnes en god del styggfine lesesaler som kan gjøre deg syk [...]» Både utsagnet og klistremerkene kan ses i lys av en del medieoppslag om muggsopp på nettopp denne lesesalen. Enkelte har visstnok fått alvorlige helseplager som en følge av soppen, og en av disse har advart andre mot å sitte på den aktuelle lesesalen (Holmes 2015). Noen av respondentene mine kontrasterer Dragvoll mot Gløshaugen når de omtaler inneklimaet, slik dette utsagnet er et eksempel på:

«Urettferdig fordeling av midler. Når vi sitter på Dragvoll og nesten fryser ihjæl om vinteren, så får vi høre at det på gløshaugen byttes ut vinduer som ikke er ødelagt bare for å bruke opp pengene på budsjettet. [...] Ikke rart mange velger å ikke være på skola hele dagen når det er sånn.»

Dragvoll-respondentene uttrykker en mer forbeholden trivsel enn Gløshaugen-respondentene, nettopp på grunn av inneklimaet. En Dragvoll-respondent som også har oppholdt seg en del

på Gløshaugen, skriver følgende: «[...] [J]eg må si jeg blir litt frustrert over hvor godt [Gløshaugen] er vedlikeholdt sammenlignet med Dragvoll.» I kapittel 9 diskuterer jeg den symbolske siden ved Dragvolls innemiljødiskurs.

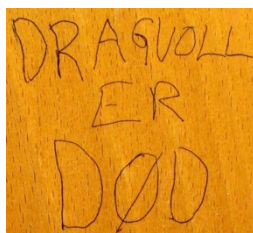
5.2.3 Dødt på Dragvoll, liv på Gløshaugen?

«Dragvoll er død»

Dagslys var et sentralt element i arkitektens Dragvoll-idé (Larsen Trondheim University). Dette reflekteres i utsagn fra respondentene mine; flere kommenterer at Dragvoll-bygningen er åpen og har mye dagslys. Når dagslyset forsvinner, og det blir mørkere ute, skjer imidlertid det samme inne. Gata er nemlig definert som et uteareal, og oppvarmingen og belysningen er deretter.³³ Flere av respondentene mine beskriver Gata som kald, mørk og trist om vinteren, en av dem skriver dette: «[...] [I] dei glasoverbygde gatene, er stemninga kald og utilpass, ikkje ein stad eg vil opphalda meg.» I den offentlige diskursen er Dragvoll kjent som en øde campus etter siste forelesning. Oppfatningen blir understøttet av undersøkelser som viser at Dragvoll-studenter har en lavere tilstedeværelse på campus enn studenter på Gløshaugen (NTNU 2012; 2015b). En Gløshaugen-respondent som har tatt et årsstudium på Dragvoll, beskriver Gløshaugen som et sted med mye mennesker. Dragvoll beskriver han slik: «Dragvoll er et trist sted, svært lite folk og veldig langt unna [...] Om vinteren er det kaldt og kjedelig å være mellom byggene.» Arkitekt Larsens intensjon med Dragvoll hadde vært en ganske annen; han ville ha en «livlig innside» og skape en «løssluppen, sydlandsk stemning og bringe naturen inn.» (Solberg 1999a: 188; Mikkelsen 2013) De glassoverdekte gatene skulle være hovedgater i en ny bydel, Dragvoll var nemlig opprinnelig tenkt som «[...] en by i byen; en uavhengig universitetsby.» (Fossanger og Elvegård 2004: 22). Man hadde sett for seg et enormt område med boliger for studenter og ansatte integrert i universitetsmiljøet. Tanken var at *hele* UNIT på sikt skulle samlokaliseres på Dragvoll (Brandt og Nordal 2010: 334–335). Gata var ment å skulle være et sosialt rom som la til rette for møter mellom folk fra ulike fagmiljøer (Brandt og Nordal 2010: 336–338). I dag fremstår Gata derimot med «[...] temperaturer som ikke innbyr til bruk som funksjonsareal eller vrimleareal med faglige og sosiale møteplasser [...]» (Rambøll 2014: 19). Brandt og Nordal (2010: 342) skriver at åpningen av Realfagbygget var en erkjennelse av at Dragvoll-modellen ikke lot seg gjennomføre, og de mener at Dragvoll derfor fremstår som en urealisert visjon.

³³ hfsvt.studentrad.no/?page_id=291

I september 2015 ble det som nevnt i innledningen, vedtatt at man skal «vrake Dragvoll»³⁴ og samle campus i nærheten av Gløshaugen.

Figur 24: «Dragvoll er død». Graffiti-tekst, «Store Mugg».

Bildet ovenfor er tatt i juli 2015, altså *før* det offisielle vedtaket om å legge ned Dragvoll. Da samlokaliseringsvedtaket kom, hadde debatten imidlertid blitt mer enn et tiår gammel.³⁵ Utsagnet «Dragvoll er død»³⁶ kan dessuten leses inn i diskursen om Dragvoll som en lite levende campus, uavhengig av motivasjonen til avsenderen og tidspunktet for skribleriet. Fordi Dragvoll skal fraflyttes på sikt, blir det i en kvalitetssikringsrapport til Kunnskapsdepartementet anbefalt å ikke gjøre «[...] vesentlige investeringer ved Dragvoll utover ordinært vedlikehold for å opprettholde dagens funksjonalitet.» (Metier 2015: 6) Det blir videre sagt at fraflyttingen med fordel kan gjennomføres stegvis innenfor en tidshorison på 20 år (ibid.: 45). Vissheten om Dragvolls vedtatte skjebne – fraflytting og et mulig salg av eiendommen³⁷ – står i skarp kontrast til den foreslåtte fredningen av Gløshaugen.

Stripa – vesentlig for NTNU-studentenes identitet?

Gløshaugen blir i motsetning til Dragvoll beskrevet som «*livlig og trivelig*», et sted med «*mye liv*», der det alltid er «*mye folk som vrirler rundt omkring*» og et sted der det «*alltid er noe som skjer*». En Dragvoll-respondent skriver: «*[J]eg føler meg mye mer som en del av NTNU når jeg er nede på Gløs [...] Det består av flere større bygg. Dessuten er hovedbygget der, noe jeg forbinder med NTNU. Videre er det alltid mer som skjer der nede langs 'stripa'*»

³⁴ Teknisk Ukeblad bruker formuleringen i en artikkel med tittelen «NTNU vil vrake Dragvoll og samle alt rundt Gløshaugen» (Nikolaisen og Garathun 2014).

³⁵ En samling av alle fagmiljøene nær Gløshaugen har vært oppe til vurdering og diskusjon flere ganger siden opprettelsen av NTNU i 1996. Diskusjonen var særlig aktiv rundt 2006.

³⁶ «Dragvoll er død» kan også tenkes å være en omskriving av Nietzsches kjente utsagn «Gud er død», en frase som også forekommer blant graffitien på «Store Mugg». På samme lesesal har jeg også observert graffiti-teksten «Bush er død». Blant graffitien på Dragvoll vil man finne flere eksempler på at utsagn fra kjente filosofer og teoretikere er omformulert på morsomme måter (Hammeren og Jahnsen 2012).

³⁷ Se for eksempel Meland (2013b).

Respondenten sikter med begrepet «Stripa» til en korridor i Sentralbygget, en midtakse som går mellom alle bygningene i første etasje og som anses for å ha «[...] høy symbolverdi for studentene ved tidligere NTH og dagens NTNU». Den høye symbolverdien har gitt Sentralbyggene interiørvern, og i vernedokumentet blir Stripa («Flystripa») beskrevet som gjennomfartsåren «[...] alle studentene har vært innom og som derfor er vesentlig for NTNU-studentenes identitet.» (Regjeringen 2011) Implisitt er det nok studentene på Gløshaugen det tenkes på her. En Dragvoll-respondent skriver at hun «[...] er nok mer en Dragvoll-student enn en NTNU-student [...]», og legger til: «Jeg satt seinest i går og fikk forklart hvor Stripa ligger. Jeg er ikke kjent på Gløs og aner lite hva de driver med der.» Stripa fungerer som et knutepunkt på Gløshaugen, og forbinder en rekke fellesfunksjoner. En Gløshaugen-student beskriver Stripa som «[...] litt som gløshaugen i innendørs miniatyr [...]», og en annen beskriver Gløshaugen slik: «Bra campus, alltid noe som skjer på Stripa og gratis godis/mat/kaffe.»

5.2.4 Innredningens og skiltingens betydning for sosial og faglig tilhørighet

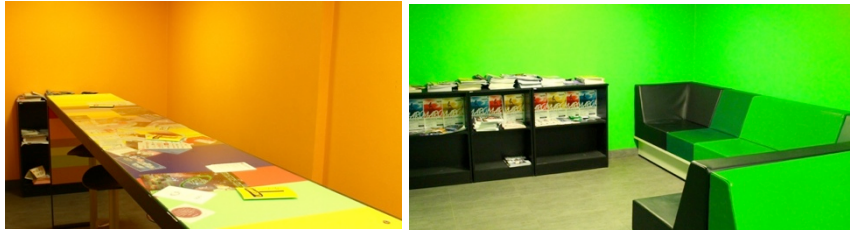
Det paradoksale er at vår tids økende frihet i forhold til sted faktisk ikke truer betydningen av stedet og de arkitektoniske rommene. Snarere synes det som om arkitektur og ikke minst innredning blir stadig mer avgjørende for identitetsskaping... (Eivind Furnesvik, Byggekunst nr. 6 2002, gjengitt i NTNU 2014a: 42).

Sitatet ovenfor indikerer at arkitektur og innredning har en viktig betydning for identitetsskaping. I det følgende skal vi se nærmere på hvilken betydning de fysiske omgivelsene har for faglig identitetsskaping.

Ulik tilgang på «sosiale soner»

Læringsmiljøundersøkelser (TNS Gallup/NTNU 2012, 2015) har vist at Dragvoll-studenter er mindre fornøyde enn Gløshaugen-studentene når gjelder «sosiale soner» på campus; det vil si sittegrupper, pausekroker og uformelle samlingssteder. Det er flere av Dragvoll-respondentene mine som påpeker at det er nokså få oppholdssteder for studenter på Dragvoll, og enkelte av dem påpeker at studentene på Gløshaugen har flere «pauseområder», «sitteområder» og «hyggelige områder». Disse oppfatningene gjenspeiles i utsagn fra Gløshaugen-respondenter. En Gløshaugen-respondent skriver at «gløshaugen har bra områder for å kunne slappe av mellom forelesninger og lesing.» En annen kommenterer at campus har «[...] bra felles- og pausearealer [...]», og en tredje skriver at det er «[...] gode

muligheter for å sitte sammen med andre [...]». Uformelle læringsarenaer og sosialiserende rom skal ha blitt gitt stor oppmerksomhet i Realfagbygget (Rødningen 2011: 25), og da Stripa på Gløshaugen ble oppgradert i 2010–2011, var hovedformålet å «[...] rydde opp i ulike soner og skape ulike oppholdsarealer for studentene.» (Bergersen Arkitekter AS) Et par av siderommene langs Stripa er avbildet nedenfor:

Figur 25 til venstre: Siderom langs Stripa. Bord med glassplate.
Figur 26 til høyre: Siderom langs Stripa. Sofagrupper og bokhyller.
Foto: Cathrine Dahl Rian, juni 2016.

I siderommene finnes det sittegrupper i litt ulike varianter, i tillegg til flere bokhyller der det legges ut løse publikasjoner. Sosiale soner som dette, er det som sagt lite av på Dragvoll, og det gjenspeiles i omfanget av løse publikasjoner, som er betraktelig mindre der. En lang rekke oppslagstavler tavler finner man langs Stripa:

Figur 27: «Stripa» på Gløshaugen. På hver side av gjennomgangsåren ser vi innganger til en rekke siderom.

De sosiale sonene vi har sett på i det foregående, er områder som er felles for alle studenter. I det følgende tar jeg for meg en annen variant av sosiale soner, en variant jeg omtaler som fagspesifikke områder.

Ulik tilgang på fagspesifikke og identitetsskapende områder

Den nyeste læringsmiljøundersøkelsen (NTNU 2015b) viser at de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagene har den høyeste andelen studenter som svarer at de enten «i meget liten grad» eller «i liten grad» føler seg som en del av fagmiljøet på studiet sitt. Det finnes selvsagt flere årsaksforklaringer bak slike forskjeller mellom studentgrupper, men arkitekturen og innredningen kan tenkes å være et aspekt av viktig betydning. Dragvoll har som sagt blitt kritisert for å overkjøre individet og dets faglige identitet og tilhørighet (Gullestad 1997). Arkitektstudenten som uttalte seg om dette i *Under Dusken*, påpekte at Dragvoll ikke gir fysiske muligheter for å trekke seg tilbake fra det offentlige og tverrfaglige rom. Fortsatt er det få institutter på Dragvoll som har fagspesifikke områder for studentene sine, og noen av fellesarealene som man tidligere hadde, har dessuten blitt omdannet til kontorer for å sikre arbeidsplasser til ansatte (Faveo 2014: 4). Institutt for musikk og Institutt for filosofi og religionsvitenskap skiller seg ut ved at de tilbyr studentene fagspesifikke områder.³⁸ Blant respondentene mine med tilhørighet til Institutt for filosofi og religionsvitenskap, er det flere som kommenterer at de trives svært godt i bygningen der instituttet deres har tilholdssted. En av dem skriver dette:

Instituttet mitt holder til ved Låven, som gir en felles møteplass for både studenter og ansatte, noe som bidrar til trivsel og faglig tilhørighet. Ved andre fagmiljøer jeg har hatt kontakt med har dette tidvis vært vanskeligere, fordi campus ikke tilrettelegger for at man som student er delaktig i instituttet man tilhører, verken faglig eller sosialt. [...] Selv trives jeg godt på Dragvoll, siden jeg har tilholdssteder på campus som gir en følelse av tilhørighet, men innser at dette ikke er tilfelle for de fleste studentene ved HF og SVT.

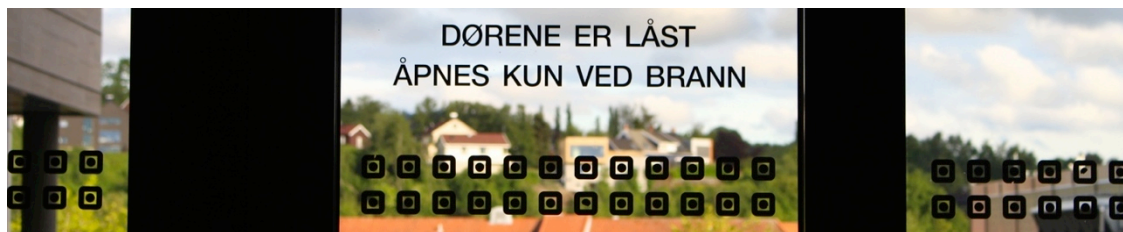
Utsagnet illustrerer at fagspesifikke tilholdssteder kan ha betydning både for både sosial og faglig tilhørighet; to viktige faktorer for hvordan man trives på campus (jamfør også NTNU 2015b: 10–11). NTNU-studentenes fasiliteter avhenger av hvilket studieprogram de tilhører; enkelte studentgrupper har ikke fagspesifikke områder overhodet, mens andre har tilgang til en rekke fasiliteter. Fagspesifikke områder er interessante også fordi det semiotiske landskapet i disse områdene gir gode muligheter for identitetsskapende uttrykk. Den videre analysen vil belyse dette.

³⁸ Jeg har ikke fullstendig oversikt over fasilitetene til alle instituttene på Dragvoll og Gløshaugen, men blant Dragvoll-respondentene mine er det bare respondenter fra disse to instituttene som kommenterer at de har tilgang til dette.

Institusjonell skilting og den visuelle NTNU-profilen

I omtalen av fasadene og uteområdene på Dragvoll og Gløshaugen viste jeg frem et utvalg eksempler på den visuelle NTNU-profilens tilstedeværelse på Dragvoll og Gløshaugen. Kommunikasjonssjefen ved NTNU har uttalt at universitetet jobber systematisk med profileringen av ikke bare navnet, men også NTNUs logo og visuelle profil (Fossen 2015). Logo-symbolet, navnet NTNU og slagordet «Kunnskap for en bedre verden» utgjør NTNUs *varemerke*. En logo er et semiotisk uttrykk som ofte har en sterk symbolverdi; dette ble tydeliggjort da NTNU-logoen ble presentert i 1995. Logoen, som dukket opp «[...] midt mellom to kulturer som var i ferd med å bli slått sammen [...]» (Gullestad 2010), ble dårlig mottatt i miljøene på både Dragvoll og Gløshaugen. Motstanden kom til uttrykk gjennom et stort salg av NTH- og AVH-effekter (ibid.) Slike effekter illustrerer at kollektiv identitet kan komme til uttrykk i et semiotisk landskap gjennom noe så hverdagslig som en kaffekopp.³⁹

Realfagbygget var, som tidligere nevnt, ment å være selve symbolet på en samling av universitetet etter at realfagsmiljøene ved NTH og AVH var slått sammen. Også noen av de andre bygningene på Gløshaugen er oppført eller bygget om etter NTNU-etableringen, og enkelte glassflater i disse er dekorert med NTNU-logoen. En respondent beskriver Realfagbygget som «[l]uftig, fint, med store flater og mye vinduer.» Mange av vindusflatene som respondenten refererer til, er dekorert med logoen, et utsnitt er avbildet nedenfor:

Figur 28: Vindusflater med logo-dekor, Realfagbygget.

Garvin og Eisenhower (2016: 221) påpeker at «[...] the repetition of a collective school identity icon may have a deeper, subconscious effect on the passers-by in this space.» Følgende utsagn fra en Gløshaugen-respondent understøtter dette: «*Forbinder NTNU med gløshaugen (siden det er der jeg stort sett er og ser logoen.)*» Realfagbygget ble bygget med en intensjon om at det skal oppleves som et «[...] idéskapende og spennende studiested, som fremmer lyst til identifikasjon med formidling knyttet til fag og fakultet [...]» (Rødningen

³⁹ NTNU selv skriver at «[k]ombinasjonen av buede og rette linjer, kvadrat og sirkel er ment å gi assosiasjoner til både teknologi og humaniora – uten å framheve det ene på bekostning av det andre – og antyder dermed et samspill mellom fagene innenfor NTNU.» ntnu.no/grafisksenter/ntnu-logo

2011: 24). Gjenspeiles dette i det semiotiske landskapet? Fakultetet for naturvitenskap og teknologi er plassert i et stort og åpent fellesområde innenfor hovedinngangen i Realfagbygget, vis-à-vis Realfagbiblioteket. Bildet nedenfor viser at fakultetsnavnet er godt synlig i landskapet, selv fra nokså lang avstand:

Figur 29: Fasaden til Fakultet for Naturvitenskap og teknologi, Realfagbygget.

På tre av glassflatene på fasaden finner man den visuelle NTNU-profilen der navnet til NT-fakultetet fungerer som undernivå.

Figur 30: Dekor på glassflater, Realfagbygget.

De to Statoil-bannerne vi ser i figur 29, er svært fremtredende i landskapet; de er synlige fra flere etasjer ettersom de befinner seg i en stor og åpen «glassgård». På hvert banner ser vi den visuelle Statoil-profilen sammen med slagordet «Vi støtter morgendagens helter». Statoil skriver på sine nettsider at de er «stolt sponsor av fremtiden», noe som innebærer at de støtter talentutvikling i blant annet realfag.⁴⁰ Bruken av ordet «helter» inngår i en «heltediskurs» som er karakteristisk for Gløshaugen; jeg omtaler denne diskursen i 7.4.2. I inngangspartiet til Fakultet for naturvitenskap og teknologi vil man også kunne observere følgende uttrykk:

⁴⁰ statoil.com/no/About/Sponsorships/Pages/AboutTheHeroesOfTomorrow.aspx

Da bildet ble tatt, hadde UKA, en stor studentfestival som arrangeres annenhver oktober i Trondheim, nylig åpnet. Statoil har vært festivalens hovedsamarbeidspartner gjennom en rekke år, og er derfor til stede i det semiotiske landskapet på NTNU gjennom hele den tre uker lange festivalen, især på Gløshaugen.

Figur 31 til venstre: Infoskjerm i inngangspartiet til NT-fakultetet, Realfagbygget.
 Figur 32 til høyre: Rullebanner i inngangspartiet til NT-fakultetet, Realfagbygget.

Infoskjermen, som på engelsk informerer om fakultetets åpningstider, tar opp i seg både stedet (Realfagbygget), NTNU-tilhørigheten og fakultetstilhørigheten. I det samme området har jeg også dokumentert rullebanneret som er avbildet i figur 32. Vi ser NTNU-logoen og -navnet, samt teksten «Norwegian University of Science and Technology – Trondheim». De engelskspråklige uttrykkene som vi ser her, understøtter at de teknisk-naturvitenskapelige forskningsmiljøene ved NTNU har et internasjonalt preg. (Tilstedeværelsen av engelsk i de semiotiske landskapene omtaler jeg mer utførlig i 7.4).

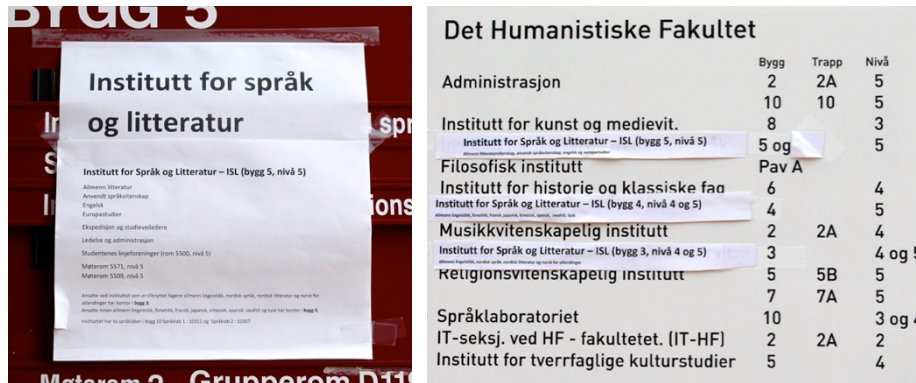
Mitt overordnede inntrykk er at den visuelle NTNU-profilen i begrenset grad er synlig på Dragvoll. Dette gjelder både institusjonelle uttrykk og uttrykk som er produsert av lavere nivåer i organisasjonen. Også deler av Dragvoll-komplekset er oppført etter 1996, men utvidelsene ble bygget i samme stil som de allerede eksisterende delene, og jeg har ikke observert NTNU-logoen brukt for eksempel som dekor på vindusflater der.⁴¹

Skilt reflekterer strukturelle endringer

Instituttene på Dragvoll befinner seg som sagt i de øvre etasjene, og er knapt synlige fra Gata. Det finnes riktignok skilt utenfor trappeoppgangene som fører opp og ned til de øvrige nivåene i de ulike byggene, men informasjonen på flere av disse skiltene er i stor grad utdatert. Det samme gjelder for de innvendige orienteringsskiltene, som er ment å vise en

⁴¹ Dragvoll-studenter blir eksponert for logoen på toalettene. Ved nær sagt hver eneste servant på både Dragvoll og Gløshaugen finner man en såpedispenser merket med NTNU-logoen, det gamle slagordet «Det skapende universitet», samt et lite bilde som viser Hovedbygningen og Studentersamfundet.

totaloversikt over virksomheten på Dragvoll gjennom etasjeplan/kart og romnummerering. Mange institutter har fått nye navn, noen har blitt reorganisert og dermed fått nye fellesnavn, noen har blitt nedlagt, mens andre igjen har fått et nytt tilholdssted. Enkelte skilt har blitt oppdatert i form av provisorisk kopipapir, slik bildene nedenfor illustrerer:

Figur 33 til venstre: «*Institutt for språk og litteratur*». Papirskilt som dekker over det opprinnelige skiltet, Dragvoll, juni 2015.

Figur 34 til høyre: «*Det Humanistiske Fakultet*». Utsnitt av orienteringsskilt, Dragvoll, juni 2015.

Utdaterte instituttnavn er altså dekket over med papir som er festet med teip. Informasjonen på papiret har den samme informative funksjonen som det opprinnelige permanente skiltet, men det provisoriske materialet har samtidig en symbolsk side. Blant instituttnavnene som *ikke* er dekket over med papir på tavlen, er det dessuten bare Institutt for kunst- og medievitenskap som ikke er utdatert. Bildene illustrerer samlet sett at strukturelle forhold slik som reorganiseringer og navnebytter, kan komme til uttrykk i det semiotiske landskapet. Dersom det skulle komme nye strukturelle endringer, kan papiret lett fjernes igjen. Garvin og Eisenhower (2016: 224) har gjennomført en LL-studie på en ungdomsskole i Sør-Korea, og skriver følgende om denne formen for provisorisk skilting: «This removable form of literacy may suggest the need to be flexible with the government's education reform acts [...]».

5.3 NTNU siden 1996 – eller siden 1910?

Hvis man er på Dragvoll og tar seg en tur ut for å trekke frisk luft utenfor inngang D, kan man så vidt skimte et slags vindustrykk høyt oppe på glassfasaden, hvis man løfter blikket:

Figur 35: «100 skapende år 1910–2010». Glassdekor på fasaden til inngang D på Dragvoll.

På dekoren står det «100 SKAPENDE ÅR, 1910-2010». I 2010 var det 100 år siden etableringen av NTH, og trykket stammer fra jubileumsfeiringen, som riktignok ble markert som en feiring av *NTNU*.⁴² Ovenfor 100-tallet ser man jubileumslogoen, som illustrerer Hovedbygningen på Gløshaugen. Nederst på trykket finner vi NTNU-logoen. Slagordet som var gjeldende i 2010, «Det skapende universitet»⁴³, er byttet ut med «100 skapende år». NTH er ikke nevnt eksplisitt, men Hovedbygningen er det fremste symbolet på NTH, og samlet sett trekker illustrasjonen, teksten og logoen en historisk linje fra dagens NTNU tilbake til NTH.

Det faktum at det i 2010 var 100 år siden *NTHs* etablering, innebar ulike syn på hvem som egentlig hadde grunn til å feire. I forbindelse med jubileumsfeiringen hadde Under *Dusken* et oppslag om en professor på Gløshaugen som uttalte at feiringen etter hans mening var sivilingeniørenes feiring alene, og at det ville vært «[...] alminnelig høflighet fra Dragvoll sin side å holde seg unna. I 1910 var det NTH, og ikke NTNU som åpnet». I den samme artikkelen uttaler historiker Anders Kirkhusmo at dette synet er noe snevert, og kaller det for en «[...] tradisjonell NTH-oppfatning.» (Thjømøe 2010) Kirkhusmo påpeker videre at NLHT og AVH utgjør en viktig del av det som NTNU er i dag.

Denne saken demonstrerer med all tydelighet hvordan det ofte eksisterer konkurrerende oppfatninger om et bestemt saksforhold innenfor en diskurs. Dersom man betrakter NTNU som en organisasjon, er det medlemmene som fortolker universitetets

⁴² ntnu.no/2010/jubileum

⁴³ Slagordet ble skiftet ut ved årsskiftet 2013–2014. Materialet mitt viser at «Det skapende universitet» fortsatt er utbredt i det semiotiske landskapet både innenfor og utenfor institusjonen, også på gjenstander som er produsert etter at «Kunnskap for en bedre verden» ble innført.

historie og hva som er viktig ved den (Kvåle og Wæraas 2006: 27). Thuen (2003a: 25) skriver at *stedet* – her kan vi tenke på NTNU – rommer mange fortellinger, og at det kan være et møtested for motstridende oppfatninger om hvordan fortiden skal forstås. Medlemmene ved NTNU tilhører flere ulike diskursfellesskap, og de vil dermed være ulikt posisjonert overfor blant annet den historiske forståelsen. Den «tradisjonelle NTH-oppfatningen» som Kirkhusmo viser til, kan synes å være at NTNU er en slags *videreføring* av NTH. Et uttrykk for denne oppfatningen har jeg funnet på Facebook-siden til Institutt for energi- og prosesseteknikk, som tilhører Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi. Blant informasjonen som blir oppgitt om instituttet, blir det eksplisitt uttrykt at det var *NTNU* som ble etablert i 1910: «The Norwegian University of Science and Technology, NTNU was established in 1910. At the time it was named NTH.»⁴⁴ Det blir altså trukket en direkte forbindelseslinje mellom NTNU og NTH; tilsynelatende er det bare navnet som er nytt. NTHs etableringsår har blitt benyttet også i NTNUs offisielle profileringsmateriell i forbindelse med fusjonen i 2016. I annonser for «Nye NTNU» kunne man for eksempel lese at «NTNU har forandret verden siden 1910». På et rullebanner jeg observerte på Stripa våren 2016, kan man lese blant annet dette: «En ny epoke starter. Løsningsleverandør for samfunnet siden 1910».⁴⁵

En stor andel av respondentene mine fra både Dragvoll og Gløshaugen har en oppfatning av at det er Gløshaugen som i størst grad «eier» NTNU-tittelen. Det er derfor interessant å se de motstridende diskursene om NTNU i lys av problematikken rundt en felles NTNU-identitet. Hvis vi legger til grunn at identitet viser til hva og hvem NTNU *er*, blir det relevant å spørre hvem som har makt til å definere denne diskursen (Kvåle og Wæraas 2006: 20). Analysen i kapittel 6, 7 og 8 vil legge et videre grunnlag for identitetsdiskusjonen som avrunder kapittel 9, der jeg tar for meg Dragvoll og Gløshaugen som symbolske konstruksjoner.

⁴⁴ Under «Milepæler» på Facebook-siden:

[facebook.com/ept.ntnu/info/?entry_point=page_nav_about_item&tab=milestone](https://www.facebook.com/ept.ntnu/info/?entry_point=page_nav_about_item&tab=milestone)

⁴⁵ En tidslinje på rullebanneret inkluderer ulike årstall fra NTNUs historie, bl.a. året for NTNUs etablering, året da de tre høgskolene i Gjøvik, Ålesund og Sør-Trøndelag ble etablert, samt året da NTH ble etablert. Året for Norges lærerhøgskole, er derimot ikke inkludert.

6 NTNU – prestisje for hvem?

I dette kapittelet analyserer jeg hvordan enkelte aspekter ved NTNUs selvforståelse og selvpresentasjon kommer til uttrykk i det semiotiske landskapet på Gløshaugen og Dragvoll. Jeg tar først for meg fremstillingen av NTNU som et universitet med krevende studier og dyktige, hardtarbeidende studenter. Deretter tar jeg for meg fremstillingen av NTNU som et universitet som samarbeider tett med samfunns- og næringsliv.

6.1 Elitestudier på Gløshaugen, åpne studier på Dragvoll

Internt på NTNU vil jeg omtale meg som Gløsh-student [...] Det er egentlig helt idiotisk, men internt på NTNU er det mer status å studere realfag, så det er vel like viktig for meg som for alle andre å presisere det... (Gløshaugen-respondent)

Identitetsskapende og samlende immatrikulering, eller?

Brandt og Nordal (2010: 478) påpeker at felles ritualer og symboler er med på å skape en felles kultur, og at dette arbeidet har pågått ved NTNU siden 1970-årene. Et eksempel på et slikt felles ritual er en felles velkomstsereemoni som blir arrangert for alle de nye NTNU-studentene i Trondheim ved inngangen til hvert studieår. Sereemonien, som blir omtalt som immatrikulering, blir på NTNUs nettsider beskrevet som «[...] en storslagen sereemoni i flotte omgivelser.»⁴⁶ Sereemonien foregår på gressplenen mellom de eldste bygningene på Gløshaugen, en bygningsmasse som altså har en høy symbolverdi (jamfør 5.1.1). NTNUs rektor er institusjonens fremste representant og talsperson utad, og et fast innslag på immatrikuleringssereemonien er rektors tale. Taler er i utgangspunktet en muntlig sjanger, men immatrikuleringstalene inngår like fullt i det semiotiske landskapet ved NTNU. Talen blir som oftest teksten på engelsk på en storskjerm som viser et direkteoverført opptak av sereemonien. Opptaket kan man også følge på internett, enten «live» eller i ettertid. Videre blir en skriftlig versjon av talen ofte publisert i etterkant av sereemonien. Festtaler er på mange måter det fremste eksempelet på en symbolsk handling, og det er derfor interessant å se nærmere på hvordan NTNU blir fremstilt i disse talene (Kvåle og Wæraas 2006: 81).

NTNU ligger over sektorsnittet for antall kvalifiserte førstevalgssøkere per studieplass (NTNU 2015b: 13), og «gamle NTNU» opplevde en årlig økning i de samlede søkertallene i

⁴⁶ ntnu.no/student/immatrikulering

perioden 2011–2015.⁴⁷ Dette kom til uttrykk i rektors immatrikuleringstale ved at høye opptaksgrenser ble omtalt i alle disse årene. I 2015-talen sa rektor Gunnar Bovim blant annet følgende: «Jeg vil gratulere deg, fordi det aldri har vært større konkurranse om plassene på NTNU, og du er en av de som kom gjennom nåløyet. Da er det lov å glede seg over at du nå har kommet til denne dagen» (Leth-Olsen 2015). Ordet «konkurranse» i Bovims utsagn inngår i en diskurs jeg i neste delkapittel (6.2) omtaler som en «prestasjonsdiskurs». Denne diskursen er et karakteristisk trekk ved Gløshaugen-kulturen snarere enn Dragvoll-kulturen. I studiekatalogen for 2016–2017 er søkertallene fra 2015 oppgitt for hvert enkelt studieprogram, og på bakgrunn av disse tallene kan det bemerkes at profesjonsstudiene jevnt over har høyere poenggrenser enn de «frie fagene». Antall primærsøkere til sivilingeniørstudiene er tredoblet det siste tiåret, og det er først og fremst disse, samt profesjonsstudiet i psykologi, som har hatt svært høye poenggrenser de siste årene (NTNU 2014b: 22). Ved flere av HF-programmene fikk derimot alle kvalifiserte søkere plass i kvoten for både førstegangsvitnemål og ordinær kvote grunnet få søkere i 2015, selv om programmene i utgangspunktet er lukkede. At det er «[...] gode karakterer som har bragt deg hit [...]», som det også ble bemerket i rektors tale det året, stemmer derfor ikke for alle NTNU-studenter. En Dragvoll-student som har vært gjesteskribent i *Universitetsavisa*, beskriver opplevelsen av sin egen immatrikulering slik:

Da jeg endelig stod på terskelen til akademias verden, Alma Mater, skammet jeg meg. Jeg spisset blyantene og møtte opp på Gressplenen bak det majestetiske hovedbygget for å høre rektors velkomsttale. Han skrøt i det vide og brede av hvor høye opptakskrav vi studentene hadde nådd for å kunne bli en del av det attraktive NTNU. Det beste universitetet, de beste studentene. Han snakket ikke til meg. Studiet jeg tok det året var åpent for alle. (Essahli 2016)

Ettersom talene formidler en bestemt diskurs, vil mange studenter kunne oppleve at diskursen *ikke* tilbyr tilgjengelige subjektposisjoner, slik sitatet ovenfor tydelig illustrerer.

Flere respondenter knytter høye opptakskrav til stolthet, enten det er noe man har eller ikke har. En masterstudent i statsvitenskap skriver at han ikke er spesielt stolt av verken studieprogrammet eller det å være NTNU-student, og legger til: «*Det hadde nok vært annerledes dersom jeg gikk et fag det er vanskelig å få studieplass i [...] Usikker på om det har noe med prestisjen i yrket man kan oppnå, men det er mulig.*» En respondent som tilhører studieprogrammet i psykologi svarer følgende på spørsmålet om hun er stolt av studieprogrammet sitt: «*Ja jeg er det, men nå er jo profesjonsstudiet i psykologi velansett over hele landet, så det er ikke så 'vanskelig' å være stolt av når mange vet at det er krevende*

⁴⁷ Dette fremgår av pressemeldinger fra NTNU i denne perioden: ntnu.no/aktuelt/pressemeldinger/

å komme inn.» Respondenten legger imidlertid til at studieprogrammets tilknytning til Dragvoll virker negativt på denne stoltheten:

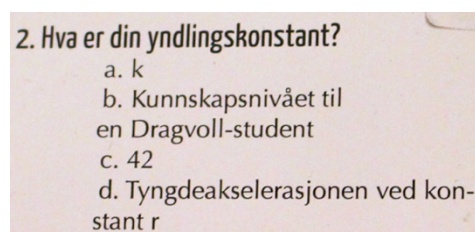
Men jeg er ikke egentlig så stolt av å gå på Dragvoll på grunn av ryktet det har, selv om jeg har respekt for mange andre linjer på Dragvoll. Jeg tror nedvurderingen av Dragvoll er litt smittsom, og jeg var mer stolt av studiet mitt før jeg merket hvor stort gap det er mellom Dragvoll og Gløshaugen.

En annen respondent som også tilhører profesjonsstudiet i psykologi, skriver at hun hadde følt seg «[...] mer vel på NTNU om ikke 'Dragvolling' omtrent var et skjellsord». Det kan altså se ut til at «Dragvolls rykte» kan oppleves som belastende for Dragvoll-studenter, uavhengig av hvilket studieprogram de tilhører.

Smarte og hardtarbeidende Gløshaugen-studenter, dumme og late Dragvoll-studenter?

Studiesøkende ungdommer som våren 2016 klikket seg inn på NTNUs nettsider for å lese «10 gode grunner til å velge NTNU», kunne finne blant annet denne teksten: «Karakterkravene til de fleste av våre studieprogram er høye. Det betyr at du hos oss vil møte dyktige medstudenter og lærere. Vi er et universitet som har store ambisjoner – på dine vegne.»⁴⁸ Karakterer oppfattes gjerne som et mål på evner eller kunnskapsnivå (Arnesen et al. 2013: 24). Hva sier karakterdiskursen ved NTNU implisitt om studentene, lærerne og ambisjonene ved de studieprogrammene som *ikke* har høye karakterkrav?

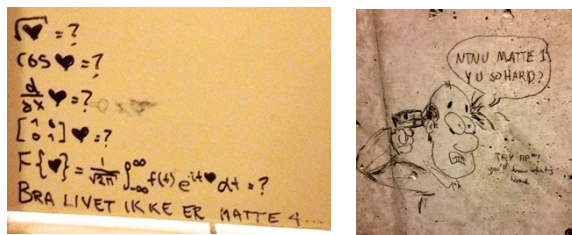
Utenfor linjeforeningskontoret til sivilingeniørprogrammet Nanoteknologi, som for øvrig er et av studieprogrammene med aller høyest opptakskrav ved NTNU, har jeg observert enkelte sider fra linjeforeningsavisen deres festet på en oppslagstavle. På de oppslåtte sidene fant jeg en «horoskoptest», som blant annet spøker om kunnskapsnivået til Dragvoll-studenter:

Figur 36: «Hva er din yndlingskonstant?» «b. Kunnskapsnivået til en Dragvoll-student». Oppslag på linjeforeningstavlen til nanoteknologistudentene.

⁴⁸ ntnu.no/studier/velgntnu

I kapittel 7 vender jeg tilbake til linjeforeningskulturene på de to campusene. NTNU-studier er kjent for å være krevende, og også dette har blitt påpekt i samtlige av rektors immatrikuleringstaler siden 2011. I 2013 kunne flere medieoppslag rapportere at «NTNU er strengest når det skal settes karakter i høyere utdanning i Norge.» (Meland 2013a) I lys av disse medieoppslagene kan vi lese følgende utsagn fra rektor Bovim i 2014-talen: «Det er vanskelig å komme inn ved NTNU, men det er nesten like vanskelig å komme ut. Dere vet antagelig at NTNU er det universitetet hvor det er aller vanskeligst å få gode karakterer [...] Velkommen til hardt arbeid!»⁴⁹ *Adresseavisen* kommenterte at dette var talens viktigste budskap (Opheim 2014a). Diskursen om krevende studier finner vi igjen i utsagnet til en Gløshaugen-respondent som skriver at han «[...] er stolt av å være NTNU-student fordi det er et universitet med høye krav, både for å komme inn og bli værende, noe som gjør det prestisjefullt å gå her.» En annen Gløshaugen-respondent skriver følgende: «På studiet mitt har vi også gjennom hele studiet hørt at vi skal være stolte av å komme inn på studiet, fullføre studiet, mestre studiet osv., da andre vet det er krevende.» Helt siden NTH-årene har sivilingeniørstudiene vært kjent for å være krevende. Denne diskursen finner vi også i graffitien på Gløshaugen:

Figur 37 til venstre: Graffiti på en dør i Elektrobygget.

Figur 38 til høyre: «NTNU MATTE 1. YU SO HARD?» Graffiti på en lesesal i Realfagbygget.

Skribleriene vi ser til venstre ovenfor, illustrerer også at graffitien på Gløshaugen ofte inneholder ligninger eller andre fremstillinger som brukes ironisk til noe som vanligvis ikke blir bearbeidet matematisk (Hammeren og Jahnsen 2012). Matte har visstnok alltid vært en bøyg for studentene på Gløshaugen (Brandt og Nordal 2010: 17). Samtidig er det en del Gløshaugen-respondenter som påpeker at krevende studier *ikke* kjennetegner Dragvoll. En av dem skriver dette:

Dragvoll har et og annet viktig studieprogram, og mange elever som er der for å lære, men HVIS du er ute etter billige studiepoeng, så er det dit du går. Og det er ikke til å legge skjul på at mange studieprogram der er lite målrettet og man kan komme langt med synsing. For gløsingene sin del tror jeg det stammer av at ingeniørene føler seg hardtarbeidende og flinke

⁴⁹ ntnu.no/blogger/rektoratet/2014/08/nye-muligheter-denfolelsen/

og ønsker å påpeke at afrikastudier ikke kan sammenlignes med matte, verken i anvendbarhet eller vanskelighetsgrad.

Utsagnet reflekterer en oppfatning mange av Gløshaugen-respondentene mine gir uttrykk for. Det er nettopp ulik arbeidsmengde og vanskelighetsgrad mellom fagene på de to campusene som blir påpekt av et betydelig antall Gløshaugen-respondenter. Slike oppfatninger blir til dels understøttet av statistikk som formidles i media og i den offentlige utdanningsdebatten. I NTNUs årsrapport for 2015–2016 blir det påpekt at NTNU-studiene er krevende, og det refereres til Studiebarometeret 2015 når det oppgis at NTNU-studenter bruker mer tid på studiene enn landsgjennomsnittet. Undersøkelser viser samtidig at det er HF- og SVT-studentene som bruker færrest timer på studiene blant NTNUs studentgrupper (NTNU 2012; 2015b) Da Studiebarometeret ble presentert i februar 2016, viste tallene at studenter som studerer språk og pedagogikk, bruker minst tid, men likevel får best karakterer. Dette ble slått opp i en rekke aviser, deriblant i *Under Dusken* og *Universitetsavisa* (se for eksempel Furberg 2016a). Diskursen som presenteres i media, har trolig betydning for studentgruppens oppfatninger av både seg selv og andre studentgrupper. Det følgende utsagnet fra en Gløshaugen-respondent illustrerer dette: «[...] [T]ror flere studenter på Gløshaugen føler at de jobber mer enn den generelle Dragvoll-student, noe som har blitt diskutert i bl.a. *Under Dusken*, og at Dragvoll-jokes er en måte å gjøre litt igjen fra Gløshaugen-studentene sin side.» En Dragvoll-respondent skriver at «[...] en litt nedlatende stereotypi om at dragvollinger jobber lite [...] kan være frustrerende for oss som opplever at vi faktisk jobber en del.» En annen Dragvoll-respondent skriver at «[...] det skal en del til for å oppnå gode karakterer. Det er ikke bare å møte opp til eksamen uten å ha lest.» Utsagnene tyder på at Dragvoll-studenter kan ha utfordringer med å finne subjektposisjoner også i diskursen om krevende NTNU-studier, slik at de blir nødt til å «forhandle» om hvordan Dragvoll-diskursen skal forstås. En tredje respondent skriver at hun føler tilhørighet til både Dragvoll- og NTNU-student-betegnelsen, og legger til: «Men jeg føler meg som en flink Dragvollstudent.» Utsagnet understøtter at Dragvoll-diskursen ikke tilbyr posisjoner for å være nettopp dét.

6.2 Gløshaugen-studenter kan sikte høyt, Dragvoll-studenter må ta det de får?

Mens de fleste dragvollere går rundt og er lykkelig uvitende om sin fremtid på jobbmarkedet, er det mange gløserere som har valgt det harde liv på skolebenken nettopp fordi de tror de er trygg på å få en jobb når de er ferdig med faenskapet. (Kolstrup 2004: 13)

I NTNUs selvpresentasjon blir det som sagt fremhevet at universitetet har et tett samarbeid med samfunns- og næringsliv, og videre blir NTNU-studenter fremstilt som ettertraktede i arbeidslivet. Det er imidlertid store forskjeller når det gjelder arbeidslivstilknytning mellom utdanningsgruppene. I det følgende skal vi se hvordan dette kommer til uttrykk i det semiotiske landskapet på Dragvoll og Gløshaugen.

Karrierearrangementer reflekterer arbeidslivsdiskursen

De to bildene nedenfor avbilder to plakater. Plakaten til venstre markedsfører arrangementet KarriereDagene, som foregår på Gløshaugen, mens plakaten til høyre markedsfører arrangementet Karrieredagen, som foregår på Dragvoll:

Figur 39 til venstre: «Sikt høyt». Plakat som markedsfører KarriereDagene på Gløshaugen i 2015.
Figur 40 til høyre: «Lyst på jobb?». Plakat som markedsfører Karrieredagen NTNU Dragvoll i 2015.

Plakaten til Gløshaugen-arrangementet har overskriften «sikt høyt», mens plakaten til Dragvoll-arrangementet har overskriften «Lyst på jobb?». Disse to små overskriftene er tilstrekkelig for å gi oss et innblikk i noen sentrale forskjeller mellom arbeidslivsdiskursen på de to campusene. Jeg peker først på noen karakteristiske trekk ved arbeidslivsdiskursen på Gløshaugen.

Prestasjonsdiskursen jeg omtalte i forbindelse med immatrikuleringstalene, finner vi igjen i «sikt høyt»-formuleringen, som er slagordet til KarriereDagene på Gløshaugen. Prestasjonsdiskursen kan betraktes som et trekk fra næringslivet, ettersom aktørene der er konkurranseorienterte enheter som opererer etter markedslogikker og blir vurdert på bakgrunn

av profitt (Kvåle og Wæraas 2006: 95). Næringslivet har som nevnt hatt tette bånd til Gløshaugen helt siden NTH-årene (jmfør 4.1). Som vi ser, består den visuelle profilen til KarriereDagene av en illustrasjon som fremstiller Hovedbygningen i silhuett, der de to spirene kommer tydelig frem. Kvaal (1997b) skriver at Hovedbygningen lett kan oppfattes som et uttrykk for en vitenskapelig kultur og «[...] dens søken mot høye mål.» I 1995 ble NTH-kulturen fremstilt som mannsdominert, teknologi-dominert og prestasjonsorientert av Gløshaugens internavis (som gjengitt i Kvaal 1997a: 3). En Dragvoll-respondent som har tatt fag på Gløshaugen har også en oppfatning av denne prestasjonsorienteringen; hun skriver at det på Gløshaugen «*alltid [er] et jag etter å gjøre det bedre og alltid sitte å studere.*» Også i linjeforeningsavisen EMIL-avis har dette aspektet blitt tematisert: «[...] [E]n gløser spurter, i motbakke, mot en stor og evig høy kontorbygning som alle vet hva rommer.» I den samme teksten blir Dragvoll-studentene til sammenligning fremstilt som slentrende mot på vei mot en landsby med små hus av forskjellig karakter som ingen vet hva rommer (Kolstrup 2004: 13).

Et flertall av kandidatene fra Gløshaugen får jobber i privat sektor, spesielt sivilingeniørene (Arnesen et al. 2013: 48). Et flertall av Dragvoll-kandidatene får på den andre siden jobber i offentlig sektor, og andelen er spesielt høy blant HF-kandidatene (TNS Gallup/NTNU 2014: 43). Skillet mellom privat og offentlig sektor følger dermed grovt sett skillet mellom Gløshaugen og Dragvoll. Sivilingeniørene utgjør en stor og tydelig profesjonsgruppe som er godt forankret i arbeidslivet. Humanister fremstår i så måte som en kontrast til sivilingeniørene, ettersom humanister fordeler seg tynt utover flere bransjer. Ifølge Jordheim og Rem (2014: 105, 130) fører dette til at humanistene lett blir usynliggjort i arbeidslivet, og dette mener de bidrar til å prege både humanistenes egen situasjon og allmennhetens bilde av humaniora.

«Lyst på jobb?»-formuleringen på Dragvoll-plakaten ovenfor inngår på sett og vis i Dragvoll-diskursen om at mange humanister og samfunnsvitere sliter med å få jobb etter endt utdanning. Karrieredagen ble arrangert for første gang i 2012, og den gang ble det uttalt at Dragvoll-studenter har litt dårlig selvtillit når det gjelder fremtidige arbeidsmuligheter, og at de er usikre på hvor det er bruk for dem (Sørum 2012). Denne beskrivelsen av Dragvoll-studenter reflekteres i spørreundersøkelsen min. En av respondentene mine kommenterer at karrierefokuset er for lavt på Dragvoll, og tilføyer følgende: «[...] [D]et er mange fag der det er diffust hva du egentlig kan jobbe med etterpå, så hadde vært greit å få bort usikkerhet rundt dette når man er student. 'Får jeg jobb med de studiene jeg tar nå?」 I brosjyren for Karrieredagen på Dragvoll i 2015 skriver arrangementskomiteen at de «[...] jobber for at Dragvoll-studentene kan vise arbeidslivet hvilken kompetanse de bærer på [...]». Som en

motsats til dette står det i brosjyren for KarriereDagene på Gløshaugen at «KarriereDagene arrangeres hvert år for å visse bredden av jobbmulighetene næringslivet tilbyr.» Den samme diskursen finner vi i «bedriftsguiden» til IAESTEs næringslivsdager, som også er et karrierearrangement for teknologi- og realfagstudenter; guiden gir nemlig en oversikt over «hva næringslivet har å tilby nettopp deg». Videre står bedrifter på stand for å «sikre seg nettopp deg». Det er med andre ord to høyst ulike arbeidslivsdiskurser som blir presentert for studentene på Dragvoll og Gløshaugen. De ulike diskursene reflekteres i det semiotiske landskapet på de to campusene, og i det følgende trekker jeg frem et utvalg eksempler for å belyse dette.

Hva kan næringslivet tilby Gløshaugen-studenter, hva kan Dragvoll-studenter tilby arbeidslivet?

En Gløshaugen-respondent svarer følgende på spørsmålet om hvor han får informasjon om karriere: «Tekna, studieveileder, linjeforeningen er flinke til å sende e-post om arrangementer, bedriftspresentasjoner, sommerjobber, karrieredager. Ellers ser jeg mange plakater for ulike ting. Utsagnet illustrerer et karakteristisk trekk ved det semiotiske landskapet på Gløshaugen; materialet mitt understøtter at det er sterkt preget av næringslivet. De fleste av linjeforeningene har egne bedriftskomiteer som har ansvar for å arrangere blant annet kurs, karrieredager og bedriftspresentasjoner. Slike arrangementer kommer til uttrykk gjennom blant annet oppslag og plakater. Også stillingsutlysninger er utbredt i omgivelsene på Gløshaugen; både fagrelaterte internships, faste stillinger, sommerjobber, doktorgradsstillinger og oppgavesamarbeid blir formidlet på campus. Oppslag om ulike arrangementer og konkurranser, «caser» og «workshops» studentene kan delta på, er heller ikke et uvanlig syn. Formuleringer som «Beat the elite. Case Competition» og «Take part in Europe's largest engineering competition» illustrerer prestasjonsdiskursen i så måte.

I tillegg til linjeforeningene finnes det flere andre organisasjoner som formidler kontakt mellom Gløshaugen-studenter og næringslivet, enten nasjonalt eller internasjonalt. *Bindeleddet*, *Teknologiporten* og *IAESTE* utgjør tre store organisasjoner av denne typen, som alle nevnes av en del av Gløshaugen-respondentene mine. Organisasjonene har hver sin tavle på Stripa, og på tavlene til *Bindeleddet* og *Teknologiporten* finnes det ukeoversikter over bedriftspresentasjoner og andre karrierearrangementer. *Bindeleddet* har også to tilsvarende tavler i Kjellhuset, der tavlen som er avbildet nedenfor til venstre er dokumentert. I bladhyllene ved siden av tavlen er det en stor andel arbeidslivsrelaterte publikasjoner:

Figur 41: Tavle med *Bindeleddets* ukeoversikt over bedriftspresentasjoner, Kjelhuset.

Lederen for *Bindeleddet* har uttalt til *Dagens Næringsliv* at de var fullbooket med bedriftspresentasjoner hver dag fra slutten av august til begynnelsen av november høsten 2014 (Lohne 2015). Næringslivsbedrifter betaler for å holde bedriftspresentasjoner og for å stå på stand, og inntektene går til linjeforeningene, som samlet sett visstnok håver inn flerfoldige millioner kroner hvert år (Mikkelsen 2012). Linjeforeningene på Dragvoll blir ikke finansiert av næringslivet på denne måten, og dette bidrar til forskjeller mellom linjeforeningskulturene. (Jeg vender tilbake til dette aspektet i delkapittel 7.2.) Bedriftspresentasjonene etterfølges gjerne av gratis mat og drikke til deltakerne; en Gløshaugen-respondent uttrykker dette slik: «Bedriftene er ute etter oss, og kaster penger etter oss på bedpressene - noe dragvoll ikke har.» Følgende utsagn fra en Dragvoll-respondent bekrefter langt på vei denne kontrasten mellom campusene: «Det ER liten konkurranse om kandidatane frå Dragvoll, og våre framtidige arbeidsgivarar vassar sjeldan i gryn.» En annen Dragvoll-respondent skriver dette: «Dragvollinger har vel knapt en forståelse av begrepet 'bedpres', mens mange Gløsingar er godt kjent med å få goder kastet etter seg (til sammenligning). Dette tror jeg oppleves dumt for mange, at man føler seg annenrangs i NTNU-kulturen.» Bedrifter viser seg også gjennom stands på Gløshaugen; en Gløshaugen-respondent skriver at «[b]ra tilstedeværelse av bedrifter og organisasjoner på Stripa bidrar til et faglig stimulerende miljø.» Tilstedeværelsen av næringslivet på Gløshaugen bidrar til at bedriftslogoer er utbredt i det semiotiske landskapet der. På plakaten til karrierearrangementet på Gløshaugen i figur 39 ovenfor kan vi for eksempel se tre bedriftslogoer, mens plakaten til karrierearrangementet på Dragvoll ikke er merket med noen slike.

Materialet jeg har samlet på Dragvoll viser at dette landskapet inneholder svært lite direkte arbeidslivsrelatert sammenlignet med Gløshaugen. Psykologi og samfunnsøkonomi skiller seg ut ved at de har egne foreninger som primært jobber med bedriftskontakt, men

sammenlignet med den sterke tilstedeværelsen av slike organisasjoner på Gløshaugen utmerker Dragvoll-organene seg nokså lite i det semiotiske landskapet på campus.⁵⁰ Nå er riktignok alle studier pålagt å tenke samfunnsrelevans, inkludert humaniora (Aune og Årstø 2016). Karrierearrangementer holdt av *NTNU Alumni* for ulike fagområder på Dragvoll kan ses som et resultat av dette. En plakat som profilerer et slikt arrangement for språk- og litteraturstudenter, inneholder blant annet teksten «Finn ut hva du kan bruke din utdanning til!» Formuleringen kan leses inn i en allmenn diskurs om generalistutdanninger, der det ikke er åpenbart hva kompetansen kan brukes til i arbeidslivet. I 2013 fikk NTNU karrieretilbudet *NTNU Bridge*. 7 av Dragvoll-respondentene mine nevner denne organisasjonen som en av organisasjonene de husker som mest synlig på campus, mens ingen av Gløshaugen-respondentene nevner den. Dette kan være et uttrykk for at det er vanskeligere å skille seg ut på Gløshaugen, ikke minst fordi det allerede er en rekke tilbud knyttet til karriere der. Ikke minst kan det være et uttrykk for at behovet for en organisasjon som *NTNU Bridge* er betraktelig større på Dragvoll. Følgende utsagn fra en Dragvoll-respondent understøtter en slik antakelse:

Problemet for våre studier her på Dragvoll er at vi er ikke så etterspurt, så det er vanskelig å definere muligheter. Våre utdanninger er heller ikke rene 'yrkesrettet' som f.eks byggingeniøren er, ferdig med en master i historie og bli...lærer? Jeg vet ikke, de vet ikke. Instituttet vet ikke.

«Å definere muligheter» er ikke en utfordring som bare gjelder for Dragvoll-studenter; humanister og samfunnsvitere generelt sliter med å fortelle hva de kan og hva de kan brukes til, og mange har nokså lav selvtillit når de går ut av studiet. Dette ifølge en undersøkelse gjennomført på oppdrag av fagforeningen *Samfunnsviterne* (Arve Paulsen Kommunikasjon 2011: 6). Følgende utsagn fra en Dragvoll-respondent understøtter dette: «[...] [J]eg skryter som regel ikke av at jeg går europastudier. Dette har mye med at jeg selv er usikker på hva jeg kan oppnå med dette studieprogramet, og dermed kan det noen ganger oppleves som flaut å studere det.» Når det gjelder stillingsutlysninger på Dragvoll, har jeg observert ytterst få som etterspør fagkompetansen til Dragvoll-studenter. Stillingsutlysninger for læringsassistenter er et unntak. Hvis vi legger til grunn at det semiotiske landskapet på Gløshaugen bidrar til å styrke studentenes opplevelse av å være ettertraktet i arbeidslivet, kan vi tilsvarende anta at det semiotiske landskapet på Dragvoll styrker studentenes opplevelse av å ikke være etterspurt.

⁵⁰ Det kan være flere studieprogram som har dette, men da reflekteres det i så fall ikke i materialet mitt.

I delkapittel 6.1 ovenfor omtalte jeg teksten «10 gode grunner til å velge NTNU»⁵¹. I den samme teksten blir potensielle NTNU-studenter forespeilet at et vitnemål fra NTNU er et «[g]ullkort på jobbmarkedet». NTNUs kandidater er nemlig «[...] svært attraktive for arbeidslivet [...]». En slik fremstilling stemmer på mange måter overens med den rådende arbeidslivsdiskursen på Gløshaugen. Der formidles det et inntrykk av at det er *næringslivet* som må gjøre seg attraktivt for at studentene skal velge nettopp deres bedrift. Arbeidslivsdiskursen på Dragvoll formidler på sett og vis det motsatte. Samtidig indikerer prestasjonsdiskursen på Gløshaugen at det er konkurranse for å nå toppen, parallelt med at arbeidsgivere konkurrerer om de beste kandidatene. Mens privat sektor som sagt opererer etter markedslogikker, utfører offentlig forvaltning oppgaver som er pålagt fra politisk hold, og blir derfor ikke vurdert ut fra økonomiske resultater (Kvåle og Wæraas 2006: 95). Tavlen som er avbildet nedenfor, oppsummerer på sett og vis dette skillet mellom privat og offentlig sektor. Tavlen er plassert i Gata og disponeres av Karrieredagen på Dragvoll, men den store plakaten markedsfører KarriereDagene på Gløshaugen:⁵²

Figur 42: «Program for KarriereDagene». Plakat som markedsfører KarriereDagene på Gløshaugen, tavle i Gata.

Snow (2008) påpekte at tonen til de litterære intellektuelle var tilbakeholden og avmålt, i motsetning til den kraftige og bombastiske stemmen til naturvitenskapsmenn. En slik beskrivelse kan muligens ses som relevant her. I et semiotisk landskap delvis preget av prinsipper som kjennetegner et kommersielt marked, vil aktørene som ikke etterlever de samme prinsippene, kunne bli usynlige, eller i beste fall marginaliserte. Dikotomien synlig- usynlig leder oss over til neste kapittel, der jeg tar for meg kollektive identiteter.

⁵¹ ntnu.no/studier/velgntnu

⁵² Et programhefte jeg har samlet på Gløshaugen inneholder en oversikt over hvilke bedrifter som er aktuelle for de ulike studieprogrammene på Gløshaugen, og viser at samfunnsøkonomi er det eneste Dragvoll-faget som er inkludert.

7 Synlige og usynlige kollektive identiteter

I dette kapittelet analyserer jeg ulike former for kollektive identiteter i det semiotiske landskapet på Dragvoll og Gløshaugen. Kollektive identiteter kan betraktes som diskursfellesskap eller praksisfellesskap (jmfør 2.2), og for studenter utgjør linjeforeningene viktige fellesskap av denne typen. I første delkapittel tar jeg for meg linjeforeninger, og gjør i den forbindelse rede for hvordan mennesker sosialiseres inn i sosiale grupper. I andre delkapittel tar jeg for meg fellesskap tilknyttet innovasjons- og nyskapingstiljøet ved NTNU, som altså er et sentralt aspekt ved NTNU selvpresentasjon. I forlengelsen av dette drøfter jeg engelskbruken som preger teknologi- og innovasjonstiljøet (7.2). I fjerde delkapittel tar jeg for meg fagmiljøenes synlighet, der jeg først analyserer ekstern profilering, før jeg analyserer fagmiljøenes synlighet i de semiotiske landskapene internt ved NTNU. I femte delkapittel analyserer jeg fagforeninger som representanter for kollektiv identitet.

7.1 Linjeforeningene som et sted for «vi og de andre»

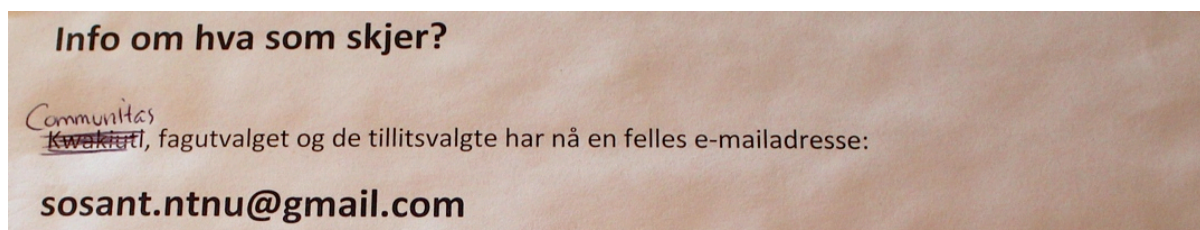
We create our identities in part through the process of geographical imagining, the locating of self in space, claiming the ownership of specific places, or by being excluded from them, by sharing space and interacting with others [...] (Simmel 1997 i Jaworski og Thurlow 2010: 7).

Trondheim er kjent som «Norges beste studieby», og det sterke frivillighetsmiljøet blant studentene har mye av æren for det. Linjeforeningene utgjør en sentral del av dette miljøet, og særlig linjeforeningene på Gløshaugen er kjent langt utenfor NTNU for sitt gode miljø (Mikkelsen 2012). Etersom linjeforeningene er tilknyttet ett eller flere studieprogram, har de en direkte forbindelse til campus. «Å finne sin plass» er et uttrykk som handler om det sosiale liv, samtidig som det utvilsomt har et geografisk aspekt. Habitusbegrepet til Bourdieu (1995) kan beskrives som en «sosial stedsans» i det sosiale rommet, og uttrykker dermed noe av det samme. Tilhørigheten til for eksempel en linjeforening gir studentene et holdepunkt for å orientere seg i det sosiale rommet som utgjør NTNU. I dette delkapittelet skal vi se nærmere på aspekter knyttet til det sosiale rommet. Jeg begynner med å introdusere de ulike linjeforeningskulturene på Dragvoll og Gløshaugen. I forlengelsen av dette gjør jeg rede for prosessen der mennesker blir sosialisert inn i diskursfellesskap. Dragvoll–Gløshaugen-dikotomien med fordel kan ses i lys av teorier om dette. Linjeforeningskulturen på Gløshaugen står i fokus, ettersom nettopp denne blir trukket frem som en pådriver for

«rivaliseringen». Videre tar jeg for meg synlige identitetsuttrykk som representerer linjeforeningene på campus.

Ulike linjeforeningskulturer på Dragvoll og Gløshaugen

Linjeforeningene på både Dragvoll og Gløshaugen har som overordnet formål å være et sosialt bindeledd mellom studenter, men utover dette finnes det store forskjeller mellom linjeforeningskulturene (vi så eksempler på dette også i 6.2). En forening er gjerne kjennetegnet ved at den er formalisert, stabil og kontinuerlig (Kvåle og Wæraas 2006: 95). Fordi det er et større mangfold av studieprogrammer på Dragvoll, er det flere linjeforeninger der, noe som medfører at hver linjeforening som regel representerer færre studenter. Disse linjeforeningene blir dermed mer personavhengige. Det har også betydning at det er mange frie fag på Dragvoll, ettersom stabiliteten til en foreningen blir styrket av at studentene tilhører det samme studieprogrammet gjennom alle studieårene. Det faktum at linjeforeningene på Dragvoll er mindre preget av kontinuitet og tradisjoner enn linjeforeningene på Gløshaugen, kommer til uttrykk blant annet gjennom navnebytter. Et oppslag jeg har observert på en tavle disponert av Sosialantropologisk institutt, men plassert utenfor instituttarealene, illustrerer dette svært godt. Det gamle navnet til linjeforeningen, *Kwakiutl*, er strøket over, og det nye navnet, *Communitas*, er påført med penn:

Figur 43: «Info om hva som skjer? *Communitas Kwakiutl*, fagutvalget og de tillitsvalgte har nå en felles e-mailadresse». Oppslag på en tavle som disponeres av Sosialantropologisk institutt, Dragvoll.

En av respondentene mine har tilknytning til denne linjeforeningen, og skriver følgende på spørsmålet om tilhørighetsfølelse til linjeforeningen: «Jeg er ikke sikker på hva den heter. Til mitt forsvar så bytter den navn hele tiden. Tror det sier sitt».

Jevnt over har Gløshaugens linjeforeninger en mye lengre historie og flere tradisjoner enn linjeforeningene på Dragvoll. Senest i 2012 ble det uttalt at linjeforeningene på Dragvoll er i sin spede begynnelse (Mikkelsen 2012). Linjeforeningen til studieprogrammet Bygg- og miljøteknikk ble opprettet allerede i 1913. Linjeforeningen til engelsk på Dragvoll ble til sammenligning opprettet i 2013. Enkelte linjeforeninger på Dragvoll har tidvis hatt dårlig

oppslutning, og kan «ligge i dvale» i en periode før de eventuelt gjenoppstår, gjerne i ny drakt og under nytt navn (Haanes 2009). En respondent som tilhører bachelorprogrammet i engelsk begynte tilsynelatende på studiet under dvaleperioden for hun skriver at hun «[...] håper de klarer å bygge seg opp så de blir en viktig del av nye studenters hverdag! Jeg har jo savnet det å være en de av noe slikt en del, men så klarte jeg til slutt å finne noen venner likevel.» Utsagnet belyser at de fleste studenter er i samme alder og i en fase av livet der de ønsker fellesskap. Universitetet er derfor et sted hvor det lett utvikles delkulturer, deriblant linjeforeninger (jmfør Skog 1994: 89). Følgende utsagn fra en Gløshaugen-respondent illustrerer dette: «Samholdet er supert, og jeg føler jeg passer skikkelig godt inn i miljøet. Folk er mer like her enn det jeg er vant til.» I det følgende omtaler jeg miljøet på Gløshaugen, der nettopp «samhold» ser ut til å stå svært sterkt, ikke minst i linjeforeningene.

Opplært til å «hate» Dragvoll?

«NTH-identiteten» er kjent for å ha vært veldig sterk og spesiell, og linjeforeningene var sentrale i arbeidet med å skape tilhørighet til den tekniske høgskolen (Kvaal 1997b). Et fortsatt fokus på samhold i linjeforeningene på Gløshaugen kommer eksplisitt til uttrykk i studiekatalogen for 2016/2017; i beskrivelsen av linjeforeningen tilknyttet studieprogrammet Fysikk og matematikk står det for eksempel at foreningen skal «sveise kullet sammen sosialt». Linjeforeningen til studieprogrammet Industriell økonomi og teknologiledelse skriver på sine nettsider at de «[...] jobber hardt med å planlegge og gjennomføre fadderukene på indøk slik at alle nye skal føle seg som en del av indøkfamilien så raskt som mulig.»⁵³ Kvaal (1997b) skriver at jobben med å skape en «vi-følelse» blant NTH-studentene startet i linjeforeningene, der ferske studenter ble sosialisert inn i den sammensveidede kulturen. Her blir det siktet til opptakstradisjonene, som har blitt sammenlignet med innvielsesritualer hos stammefolk. Hos linjeforeningene på Gløshaugen er tradisjonene fra NTH-årene i stor grad videreført helt frem til i dag, og her står nettopp opptaksseremoniene sentralt. Disse er viktige når nye studenter skal sosialiseres inn i linjeforeningene og studiemiljøet. En Gløshaugen-respondent skriver at det å ha gått gjennom mye av det samme som alle de andre i linjeforeningen, inkludert opptak, har bidratt til tilhørighet.

Parallelt med at det skapes en inngruppe, vil det bli definert utgrupper, slik at det oppstår en følelse av «vi og de andre». Å definere hvem man er handler like mye om å definere hvem man *ikke* er i forhold til andre (Kvåle og Wæraas 1997: 15). «De andre» blir

⁵³ januslinjeforening.no/foreninger/estiem/

ofte devaluert og tillagt egenskaper og kjennetegn som inngruppen ikke vil bli assosiert med. Utgruppen kan i så måte fungere som en kontrast som forsterker en opplevd identitet og «vifølelse» (Kvåle og Wæraas 2006: 97). Dragvoll–Gløshaugen-dikotomien kan med fordel ses i lys av disse innsiktene. Mange av respondentene mine gir uttrykk for at linjeforeningene på Gløshaugen er en arena der Dragvoll–Gløshaugen-dikotomien dyrkes. Det blir påpekt at særlig fadderne, som kan betraktes som forbilder for de ferske studentene, bidrar til å spre slike holdninger. En respondent som har studert på både Dragvoll og Gløshaugen, skriver dette: *«Dessverre speiler utsagnene en holdning nye siving-studenter innprentes med fra dag én på studiet sitt, både av faddere og professorer.»* Følgende utsagn fra en Gløshaugen-respondent belyser dette: *«Selv hadde jeg aldri tenkt tanken at Dragvoll skulle være noe dårligere enn Gløshaugen før jeg hørte vitser som dette. Etter det kan jeg også ha blitt påvirket til å vitse om det uten at jeg egentlig mener det selv.»* Flere Gløshaugen-respondenter uttrykker at det å ha *«[...] en felles 'fiende' [bidrar] til en slags fellesskapsfølelse mellom alle på Gløs.»* En Dragvoll-respondent skriver på sin side at «Overhørt på NTNU»-sitatene er morsomme *«[...] fordi det understreker at det virker som at gløsingene bryr seg veldig om dette, at det er viktig for dem å understreke hva de ikke er, nemlig en dragvolling [...]»*. En Gløshaugen-student som tidligere har studert på Dragvoll, skriver i linjeforeningsavisen til informatikkstudentene om hvordan det var å gå fra å være dragvolling til å skulle ha fadderuke på Gløshaugen: *«[...] [A]lle vet at de fleste gløsing er opplært i å hate dragvollinger fra dag én [...] Du, som dragvolling, skjønner ikke helt greia med å hate hverandre.»* (Bach 2015). Dette utelukker imidlertid ikke at også Dragvoll kan fungere som en inngruppe. En av Dragvoll-respondentene mine skriver dette: *«[...] [J]eg føler en slags tilhørighet til Dragvoll, som nok kommer av det tydelige skillet mellom Dragvoll og Gløshaugen. Det gir en slags følelse av 'oss' og 'dem'.!»* En Gløshaugen-respondent kommenterer det sterke fellesskapet som kan oppstå i studiemiljøet på de to campusene: *«Hvorfor tvinges vi ikke til å omgås hverandre? Dersom man ikke oppsøker frivillige verv utenfor studiet blir man fort oppslukt av 'sine egne'.»* Opptaksseremoniene til linjeforeningene på Gløshaugen kan betraktes som *symbolske identitetshandlinger* (Jenkins 2008: 136). I det følgende tar jeg for meg *materielle identitetsuttrykk* – som like fullt er symbolske – i det semiotiske landskapet på de to campusene.

7.1.1 Linjeforeningenes identitetsuttrykk

The styles and locations of signs are about identity, they are statements of place, belonging, group membership, and style. (Pennycook 2009: 309)

Gjennom ulike symboler kan man representere den kollektive identiteten også når man er utenfor gruppen. Slike symboler vil fungere som identitetsmarkører som viser hvem som hører til, og tilsvarende hvem som *ikke* hører til et bestemt fellesskap (Jenkins 2008: 135–136). Følgende tekst på nettsiden til *Omega* illustrerer at effekter signaliser tilhørighet til et bestemt fellesskap:

*Mange Broedre iitem Systre ønsker å vise sin tilhørighet til Broderskabet, eller ønsker å lære mer om dets historie og de stolte tradisjoner vi alle er del av. Dette er ønsker vi prøver å etterkomme ved å tilby ulike Omega effekter for salg.*⁵⁴

På nettsidene til Gløshaugens linjeforeninger vil man kunne finne en oversikt over tilgjengelige effekter, og flere av foreningene har egne nettbutikker. Enkelte av disse blir markedsført gjennom oppslag jeg har observert på linjeforeningstavler på Gløshaugen. I snitt oppgir Gløshaugen-respondentene mine at de har langt flere effekter som representerer linjeforeningen deres enn hva Dragvoll-respondentene gjør. Respondentene fra Gløshaugen oppgir at de har blant annet klær, medaljer, pins, mansjettknapper, lommelerke, kopp, visebok og klistremerker. Dragvoll-respondentene nevner betraktelig færre effekter. Én skriver at hun ikke tror det finnes noe som representerer linjeforeningen hennes. Blant respondentene som oppgir at de faktisk har effekter, er det mer utbredt å ha for eksempel en kopp. Det faktum at linjeforeningene på Dragvoll har færre identitetsuttrykk, reflekteres i de semiotiske landskapene og respondentenes opplevelse av dem. Respondentene mine fra Gløshaugen oppgir i snitt flere synlige linjeforeninger enn respondentene fra Dragvoll, og en betydelig andel av Dragvoll-respondentene kommenterer at *ingen* linjeforeninger utmerker seg på campus. I det følgende omtaler jeg et utvalg av identitetsmarkørene som har blitt nevnt i det foregående.

⁵⁴ omega.ntnu.no/infosider/hovedstyret.php?vis=effekter

Nettsidene til linjeforeningene på Gløshaugen kunne for øvrig vært gjenstand for en studie i seg selv, og gir et innblikk i hvor omfattende disse linjeforeningene er, med blant annet intranett og diverse undergrupper.

Tilnærming mellom losjeinspirerte broderskap på Gløshaugen og «meget uformelle» foreninger på Dragvoll?

De lange tradisjonene som preger mange av linjeforeningene på Gløshaugen kommer til uttrykk ikke bare gjennom arrangementer som for eksempel opptaksseremonier; også i det semiotiske landskapet på campus vil man finne spor av en gammel historie. Enkelte av linjeforeningene på NTH lånte i sin tid elementer fra ulike broderskap (Kvaal 1997b). Enkelte av de eldste linjeforeningene har «broderskap» som en del av navnet sitt fremdeles. Dette gjelder blant annet for *Sct. Omega Broderskab*, som oftest kalt bare *Omega*. Døren til linjeforeningskontoret er avbildet nedenfor:

Figur 44: «Sct. Omega Broderskab». Dør til linjeforeningskontor, Elektrobygget.

Linjeforeningen ble etablert i 1919, og foreningens logo som vi ser avbildet ovenfor inneholder både etableringsåret og NTH-navnet. Selve linjeforeningsnavnet er skrevet i en gotisk font. Logoen inkluderer også fagspesifikke symboler som vil kunne være uforståelige for utenforstående. Det var vanlig at teknikere og ingeniørene omga seg med slike identitetsmarkører, skriver Brandt og Nordal (2010: 80). Slike markører ser altså ut til å være viktig også i dag. En av Gløshaugen-respondentene mine skriver følgende om linjeforeningene på Gløshaugen: «*Linjeforeninger? Det er sånne sammenklumpinger av nerder og strebere som liker å holde på konstruerte tradisjoner. Bare for å kunne henge opp lapper skrevet på overformelt, 'gammelt', tullenorsk, sant?*» Sitatet som ble gjengitt fra nettsiden til Omega ovenfor, illustrerer en slik bruk av språket.

Brandt og Nordal (2010: 122) skriver at linjeforeningene på NTH var preget av en elitistisk tradisjon inspirert av ordensvesen, og dette kommer blant annet til uttrykk gjennom effekter som medaljer, pins og styrebånd. Slike effekter brukes fremdeles i forbindelse med ulike tradisjonsarrangementer. På oppslagstavler som disponeres av linjeforeningene vil man dessuten kunne se flere linjeforeningsstyrer avbildet i gallaklær eller linjeforeningens drakt,

dekorert med medaljer, kalt «daljer» og styrebånd. Det er på store arrangementer der det deltar flere linjeforeninger at slike identitetsmarkører har en ekstra viktig funksjon, nemlig å vise hvem som tilhører de ulike fellesskap. Et utvalg daljer er avbildet på bildet til høyre nedenfor:

Figur 45 til venstre: Monter med diverse Omega-gjenstander, Elektrobygget.
Figur 46 i midten: Hammer med Omega-logo i monter.
Figur 47 i høyre: «Daljer» og mansjettknapper i monter.

Daljene som er avbildet ovenfor ligger i monterer som er avbildet på bildet til venstre ovenfor, sammen med en rekke andre effekter som representerer linjeforeningen Omega. Monteren er godt synlig i et inngangsparti i Elektrobygget, som altså er et bygg med blant annet en felleskantine. De utstilte linjeforeningsgjenstandene viser at linjeforeningene på sett og vis er en integrert del av institusjonen, ettersom monterne inngår i en permanent utsmykking.

I kontrast til de elitistiske trekkene ved flere av linjeforeningene på Gløshaugen, beskriver en Dragvoll-respondent linjeforeningen sin, tilhørende studieprogrammet Afrikastudier, som «[...] meget uformell.» På enkelte områder kan det imidlertid synes som om linjeforeningene på Gløshaugen fremstår som forbilder for flere av linjeforeningene på Dragvoll. I et møtereferat fra linjeforeningen til studieprogrammet Kulturminneforvaltning kommer dette til uttrykk på følgende måte:

Dragvollstudenter har ikke en egen tradisjon i form av en dalje, button og lignende slik som Gløshaugen har. Det er jobbet i mange år for å få til en dalje, men det er kommet fram til at dette er for dyrt. Flere forslag har kommet i ettertid: strikket sløyfe eller button.⁵⁵

Her ser vi på sett og vis to møtende kulturer; linjeforeningene på Dragvoll ønsker å ta til seg trekk fra linjeforeningskulturen på Gløshaugen, men linjeforeningene på Dragvoll har altså mye mindre penger (jmfør også 6.2), og må derfor nøye seg med et hjemmelaget alternativ.

⁵⁵ webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:VrmJ1yPIF2sJ:www.kulturalinjeforening.no/wp-content/uploads/2016/02/Styrereferat-29.02.16.docx+&cd=1&hl=no&ct=clnk&gl=no&client=safari
Ifølge et referat fra linjeforeningen *Eureka*, linjeforeningen for Europastudier, finnes det allerede linjeforeninger på Dragvoll som har fått slike effekter: eurekalf.files.wordpress.com/2015/09/referat-styremc3b8te-09-11-2015.pdf

Ønsket om å bli likere linjeforeningene på Gløshaugen kan være interessant å se i lys av en teori om maktrelasjoner innenfor et semiotisk landskap. Teorien går blant annet ut på at hegemoniet til en dominerende kultur kontrollerer hva som er «fint» og «passende», samtidig som disse oppfatningene blir utbredt (Ben-Rafael 2009: 47).

Forslaget om å strikke en sløyfe eller en button ovenfor er bare ett av flere uttrykk for at det semiotiske landskapet på Dragvoll har et mer «selvlaget» preg. I kontrast til Gløshaugens mange, store plakater og rullebannere, vil man på Dragvoll i større grad finne selvlagde bannere, ikke minst som identitetsuttrykk for linjeforeninger. En av Dragvoll-responentene mine kommenterer dette på spørsmålet om hvilke linjeforeninger hun husker som mest synlig: «*Gengangere har alltid sånne bannere og steker vafler [...]*» Vaffelsalg er en inntektskilde for flere av organisasjonene på Dragvoll, noe også følgende utsagn fra en Dragvoll-responent illustrerer: «*Dragvoll har en helt spesiell 'sjarm' over seg. Innendørs regnvær gjør ikke så mye når vrímlegata fylles med vaffellukt hver dag.*»

Skriftlige identitetsuttrykk

Så å si alle linjeforeningene på Gløshaugen produserer sin egen avis eller sitt eget tidsskrift, og flere av disse utgjør et fast innslag i det semiotiske landskapet på campus.⁵⁶ Det semiotiske landskapet på Dragvoll gir på sin side ingen indikasjoner på at det er noen av linjeforeningene der som produserer sin egen avis.⁵⁷ På Dragvoll har jeg for øvrig ikke funnet noen faste gratispublikasjoner produsert innenfor Dragvolls egne fagmiljøer. Linjeforeningsavisene på Gløshaugen vil kunne fungere som identitetsbyggende plattformer ikke bare for studentene som engasjerer seg i linjeforeningen, men også for studentene ved studieprogrammet mer generelt. Følgende utsagn fra en Gløshaugen-responent som svarer på spørsmålet om tilhørighetsfølelse til linjeforeningen, illustrerer dette: «*Ikke så veldig mye, siden jeg ikke har engasjert meg. Men er med på en del av festlighetene, og er fast lesere av linjeavisa.*» Noen av linjeforeningene holder sin avis innenfor foreningen som en «internblekke» (jamfør 6.1). En del av foreningene legger imidlertid ut papirutgaven i områder på Gløshaugen der man finner andre løse publikasjoner. Flere av linjeforeningene har dessuten egne stativer for avisen sin i fagspesifikke områder og/eller i nærheten av linjeforeningskontoret. Bildet til høyre nedenfor illustrerer dette:

⁵⁶ Analysen er basert på de linjeforeningene på Gløshaugen som har fadderuker og er åpne for studenter gjennom et fullt studieløp på fem år, jamfør oversikten som finnes på denne siden: online.ntnu.no/wiki/online/info/sosialt-og-okonomisk/linjeforeninger/

⁵⁷ Det finnes enkelte tidsskrift tilknyttet ulike fagmiljøer på Dragvoll, men ingen av disse blir lagt ut på campus som gratispublikasjoner, etter hva jeg kjenner til.

Figur 48 til venstre: «Reservert linjeforeningene» Oppslag som profilerer en utgave av linjeforeningsavisen *Omega Bulletin*, Elektrobygget.

Figur 49 til høyre: Stativ for linjeforeningsavisen til *Abakus*, Elektrobygget.

Avisstativene er et eksempel på at linjeforeningene på Gløshaugen er en del av den mer permanente innredningen på campus.

Linjeforeningsmedlemmer som ikler seg den kollektive identiteten

«Gløsingene går fort, det er gutter over alt og mange går i linjeforeningsgenser.»⁵⁸

Observasjonen er hentet fra en blogg skrevet av sosiologistudenter. Kleskoder er et viktig aspekt når man skal identifisere ulike grupper, og mange av linjeforeningene, særlig på Gløshaugen, har en bestemt visuell profil som representerer dem og identiteten deres (Kvåle og Wæraas 2006: 75). Flere av Gløshaugen-respondentene mine kommenterer eksplisitt at de ser en del i gensere, når de nevner hvilke linjeforeninger de husker som mest synlige.

Figur 50: «NTH TRONDHEIM. H.M. Aarhønen. 1913. BYGNINGSLINJENS FORENING». Linjeforeningsgenseren til studieprogrammet Bygg- og miljøteknikk.

Flere av de eldste linjeforeningene har fortsatt «NTH» som en del av sin visuelle profil, slik genseren vi ser ovenfor illustrerer.

⁵⁸ sosiologisk-linse.blogspot.no/2013/11/hvorfor-kan-man-ikke-derivere-en.html

Det er som sagt få linjeforeninger som skiller seg ut i det semiotiske landskapet på Dragvoll, men profesjonsstudiene ser ut til å markere seg i litt sterkere grad gjennom linjeforeningsgensere, flere av respondentene mine som tilhører lektorprogrammer eller profesjonsstudiet i psykologi oppgir at de har linjeforeningsgenseren til henholdsvis *Erudio* og *Psykolosjen*. Følgende utsagn fra en Dragvoll-respondent understøtter dette: «*Psykolosjen pleier å ha på gensere, så de ser jeg jo.*» En av Dragvoll-respondentene mine som tilhører profesjonsstudiet i psykologi, oppgir at hun har en slik genser, og legger til at den ble mest brukt de første årene på studiet. Dette kan ses i sammenheng med at ferske studenter har et større behov for å etablere seg selv sosialt. Enkelte av linjeforeningene på Gløshaugen har fulle uniformer eller drakter. Et eksempel på dette er «Bergmandsdrakten», som er drakten til *Bergstuderendes forening*, linjeforeningen for Materialteknologi, Petroleumsteknologi, Tekniske Geofag og Geologi. Drakten inkluderer blant annet hatt, nikkers og sløyfe for guttene, og brukes blant annet på 17. mai. Linjeforeningene ved NTNU deltar i borgertoget, der foreningenes høyst varierende medlemstall blir veldig visuelt og ikke minst hørbart. Enkelte linjeforeninger på Gløshaugen har for øvrig egne orkestre som opptre ved ulike anledninger.

«Kleskoden» til en organisasjon kan signalisere ulike verdier. Dersom medlemmene går likt kledd, vil det være et uttrykk for at organisasjonen vektlegger enhet og standardisering. For en forening som *ikke* legger vekt på at medlemmene skal se like ut, kan dette signalisere verdier som individualitet og kreativitet på individnivå (Rafaeli og Pratt 1993 i Kvåle og Wæraas 2006: 76). En Dragvoll-student oppgir at hun ikke har noen ting som representerer en organisasjon, og legger til: «*Kler meg som ein dragvolling uansett. Eg synest generelt sånne 'medlemsklede' er stygge.*»

Figur 51: «*Det som vinnes i tilhørighet, tapes i frihet.*» Graffiti-tekst, «Store Mugg», Dragvoll.

Graffiti-teksten ovenfor kan leses som en «konkurrerende» diskurs overfor ønsket om å signalisere tilhørighet.⁵⁹

⁵⁹ Sitatet kommer opprinnelig fra Jan Brøgger som var psykolog og professor i sosialantropologi ved UNIT/NTNU. Brøgger refererer til et landsbyfelleskap, som står mellom stammesamfunn og det moderne samfunn. Her kan det gjentas at opptaksritualene i Gløshaugens linjeforeninger har blitt sammenlignet med stammefolks innvielsesritualer.

Linjeforeningenes markering av stedstilhørighet

Det finnes linjeforeningskontorer på både Gløshaugen og Dragvoll, men dette er et mer utbredt fenomen på Gløshaugen. Linjeforeningskontorene markerer seg dessuten som mye synligere i det semiotiske landskapet på Gløshaugen. Flere av respondentene mine kommenterer at linjeforeningene som har kontorer i Kjemi Sydfløy (et av inngangspartiene i Realfagbygget), er spesielt synlige:

Figur 52: Kjemi Sydfløy. Inngangsparti med en rekke linjeforeningskontorer.

En av Gløshaugen-respondentene mine skriver følgende: «Synes skiltene over linjeforeningene som ligger rundt Timini (delta, nabla osv.) har ganske stort blikkfang. Kan være noe med at jeg går forbi akkurat der nesten daglig.»

Figur 53 øverst: «NABLA. LINJEFORNINGEN FOR SIVILINGENIØRSTUDIUM I FYSIKK OG MATEMATIKK» Skilt over foreningens kontor.

Figur 54 nederst til venstre: «Timini», tavlen og linjeforeningskontoret til studieprogrammet Nanoteknologi.

Figur 55 nederst til høyre: «Delta», tavlen og linjeforeningskontoret til bl.a. bachelor- og masterprogrammer i fysikk og matematikk.

Utplassering av identitetsmarkører i de fysiske omgivelsene kunne ha som formål å fange oppmerksomheten til bestemte mennesker på grunnlag av et oppfattet fellesskap (Ben-Rafael 2009: 47). På Dragvoll er de linjeforeningskontorene som finnes, knapt synlige i fellesområdene på campus. Bildene nedenfor viser at det finnes linjeforeningskontorer på Dragvoll også, men de gjør svært lite ut av seg i landskapet, i sterk kontrast til Gløshaugen:

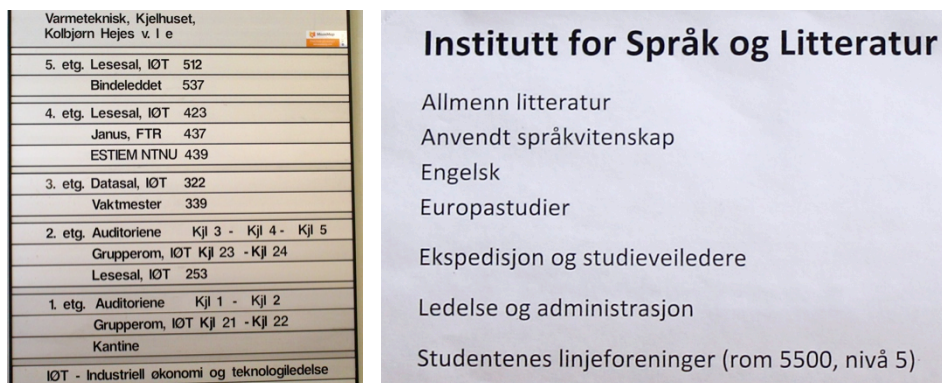

Figur 56 til venstre: Inngangspartiet til ulike kontorer for studentorganisasjoner, Dragvoll.

Figur 57 til høyre: «Linjeforeningene De Folkevalgte, Socius Extremus & Pareto», linjeforeninger representert på skilt, Dragvoll.

Bildet til venstre ovenfor viser inngangspartiet til et område som inneholder flere kontorer for studentorganisasjoner på Dragvoll. Skiltet som kan skimtes til venstre for døren, er avbildet

på bildet til høyre ovenfor. Tre linjeforeninger, *De Folkevalgte*, *Socius Extremus* og *Pareto*, som er linjeforeningene til henholdsvis statsvitenskap, sosiologi og samfunnsøkonomi, er som vi ser, representert på én felles papirremse. Til forskjell fra linjeforeningene som er synlige på Gløshaugen, ser vi heller ingen visuell profil som kjennetegner foreningene. Det viser seg også forskjeller mellom campusene når det gjelder i hvilken grad linjeforeninger og andre studentorganisasjoner er inkludert på institusjonelle skilt som utgjør en del av bygningen. Bildene nedenfor illustrerer dette:

Figur 58 til venstre: Orienteringsskilt i Kjelhuset.

Figur 59 til høyre: Papirskilt i Gata, Dragvoll.

Bildet til venstre ovenfor avbilder et skilt i Kjelhuset, som er et fagspesifikt bygg for industriell økonomi og teknologiledelse (indøk). Bygget har imidlertid fellesfunksjoner i form av blant annet kantine og auditorier. På skiltet ser vi at både «Bindeleddet», «Janus» og «ESTIEM NTNU» er representert. Dette er tre ulike studentorganisasjoner tilknyttet indøk (*Bindeleddet* ble omtalt i 6.2). Bildet til høyre ovenfor viser et utsnitt av papirskiltet som representerer Institutt for språk og litteratur utenfor en trappeoppgang på Dragvoll (jamfør figur 33 i 5.2.4). Skiltet indikerer at linjeforeninger tilknyttet instituttet har et eget kontor, men til forskjell fra Gløshaugen ser det ut til at studentene ved Dragvolls største institutt deler ett kontor. *Under Dusken* har hatt en spalte der de presenterer ulike linjeforeninger ved NTNU, og i omtalen av linjeforeningen til historiestudentene, som blir oppgitt å være en av Dragvolls største linjeforeninger, står det følgende: «Til tross for kort varsel blir jeg møtt av hele seks representanter, flere er det ikke plass til på det trange kontoret» (Halvorsen 2014: 8). Dette fremstår som en kontrast til linjeforeningskontorene på Gløshaugen, illustrert av følgende utsagn fra en Gløshaugen-respondent:

Linjeforeningskontoret i gangen mellom Kjemiblokkene og Realfagbygget er et naturlig samlingspunkt der Chemikere på tvers av alderstrinn (stipendiater så vel som førsteklassinger) møtes og trives. Foreningen føler sterk tilhørighet til kontoret og campus

Gløshaugen. Jeg trives veldig godt på campus, og det er det naturlige møtepunktet/utgangspunktet i mitt sosiale liv.

Utsagnet viser at tilhørigheten til et diskursfellesskap, for eksempel en linjeforening, kan være nært knyttet til et fysisk sted, for eksempel et linjeforeningskontor på campus.

7.2 Innovasjon og nyskaping – bare for teknologene?

Innovasjon og nyskaping er som allerede nevnt, et sentralt aspekt ved NTNUs selvforståelse og selvpresentasjon. NTNU oppgir at også studentinnovasjon er høyt prioritert ved universitetet, og har et uttalt mål om at «[s]tuderter og ansatte i hele fagbredden tar del i entreprenørskap og innovasjon.» (NTNU, strategi 2011–2020). I dette delkapittelet undersøker jeg i hvilken grad et utvalg aktører i innovasjonsmiljøet ved universitetet kommer til uttrykk i det semiotiske landskapet på Dragvoll og Gløshaugen. Som vi skal se, viser det seg igjen til dels store forskjeller mellom campusene, som blir omtalt vekselvis i det følgende. Som en vei inn i tematikken, presenterer jeg først en brosjyre jeg fant på både Stripa, i Gamle Kjemi og i Realfagbygget høsten 2015. På Dragvoll har jeg derimot ikke observert brosjyren,

NTNU-innovasjon som ikke synliggjør seg på Dragvoll?

Den nevnte brosjyren har NTNU-logoen godt synlig på forsiden, sammen med blant annet denne teksten: «NTNU nyskaping. NTNU har forandret verden siden 1910. Hva er din idé?» I brosjyren blir et utvalg nyskapinger i NTNUs historie presentert. Alle nyskapingene som omtales, er av teknisk-naturvitenskapelig karakter, med unntak av NTNUs jazzmiljø, som utmerket seg på Spellemannsprisen i 2015. Brosjyren inneholder også en oversikt over ulike arrangementer i innovasjonsmiljøet ved NTNU høsten 2015. Et av arrangementene som blir annonsert, er åpningen av «NTNUs senter for studentinnovasjon», kalt FRAM. I dette senteret er masterprogrammet «NTNUs Entreprenørskole», samt studentorganisasjonene «Start NTNU» og «Spark NTNU», samlet. Senteret ligger i Gamle Fysikk på Gløshaugen, og ble åpnet av kronprinsesse Mette-Marit, som blant annet sa dette i åpningstalen: «Og for å tenke ut løsningene som ingen har tenkt tidligere trenger vi at idealistene på Dragvoll og realistene på Gløshaugen går sammen om å gjøre drømmer til virkelighet.» (Det Norske Kongehus 2015) NTNUs kandidatundersøkelse fra 2013 viser at mange av de ferdigutdannede fra HF og SVT ikke hadde kjennskap til NTNUs rolle som pådriver for innovasjon og nyskaping (TNS

Gallup/NTNU 2014: 12). Hvor mange av Dragvoll-studentene som fikk kjennskap til åpningsarrangementet, vites ikke.

«NTNU Discovery» er en finansieringsordning rettet mot potensielt kommersialiserbare forskningsresultater hos studenter og ansatte innenfor gründervirksomhet.⁶⁰, og blir beskrevet som enestående, fordi det favner så bredt. Organisasjonen har utspring fra alle fakultetene på gamle NTNU – bortsett fra HF og AB (NTNU 2014c: 29). Jeg har funnet en tykk publikasjonen fra «NTNU Discovery» på Gløshaugen, og det samme mønsteret viser seg her; jeg har ikke kunnet finne den på Dragvoll. NTNU-logoen er godt synlig på forsiden av heftet, som formidler «gode historier» om utvalgte prosjekter som har fått økonomisk støtte fra organisasjonen. Samtlige av prosjektene har teknologisk karakter, og alle har utspring fra Gløshaugen. Det eneste synlige innslaget av Dragvoll-fag er noen få studenter på NTNUs Entreprenørskole som tidligere har studert på Dragvoll. I det følgende ser jeg nærmere på NTNUs Entreprenørskole, som er et masterprogram innenfor entreprenørskap. Også på Dragvoll finnes det et masterprogram innenfor innovasjon, kalt «Entreprenørskap, innovasjon og samfunn». De to studieprogrammene blir omtalt samlet i det følgende.

Masterprogrammer innenfor innovasjon og entreprenørskap

Ifølge en informasjonsbrosjyre er NTNUs Entreprenørskole «et praktisk rettet studie innen teknologi- og kunnskapsbasert forretningsutvikling». Entreprenørskolen er kjent også utenfor NTNU, og har fått mye mediepublisitet (dette aspektet vender jeg tilbake til i underkapittel 7.5.1). Fra oppstarten i 2003 og frem til 2012 tok ikke Entreprenørskolen opp studenter uten teknologisk bakgrunn, og dette var bakgrunnen for flere artikler i *Under Dusken*. «Sier nei til dragvollgründere» (Under Dusken 2007) og «Dragvollskepsis i Entreprenørskolen» (Soderland 2008) lød to av overskriftene. Argumentet var at studenter med ikke-teknisk bakgrunn ville komme til kort i å se kommersielle muligheter i tekniske løsninger. På Dragvoll finnes det et eget masterprogram innenfor innovasjon, kalt «Master i entreprenørskap, innovasjon og samfunn», tilknyttet Geografisk institutt. En professor ved instituttet hadde et leserbrev på trykk i *Adresseavisen* i forbindelse med oppstarten av programmet i 2012. Under overskriften «Ingeniører og samfunnsvitere» kommenterer han NTNUs ambisjon om tverrfaglighet, og skriver blant annet følgende: «Så langt må vi erkjenne

⁶⁰ ntnu.no/naringsliv/discovery

at målet om tverrfaglighet bare delvis er oppfylt. Dette kan skyldes gammeldagse holdninger i de ulike miljøer om hvilke fag og kvalifikasjoner som er egnet til hva.» (Karlsen 2012)

Inntakskravene til Entreprenørskolen er imidlertid endret nå; i 2010 kunne *Under Dusken* melde at skolen «omfavner ikke-teknologene» (Stensønes 2010). På skolens nettsider og i en informasjonsbrosjyre er det listet opp «5 myter om NTNUs Entreprenørskole»; det femte punktet tilbakeviser at man må ha teknologibakgrunn: «Du kan også ha samfunnsvitenskapelig eller humanistisk bakgrunn. Det er riktig at mange av ideene er av teknologisk karakter, men det er mange deler av forretningsutvikling hvor andre fagbakgrunner er relevante.» Materialet mitt gir imidlertid indikasjoner på at Dragvoll-studenter hverken vil finne denne brosjyren eller annet profileringsmaterieell fra Entreprenørskolen på Dragvoll.⁶¹ Ettersom markedsføringen av Entreprenørskolen har vært svært bred på Gløshaugen, blir kontrasten mellom campusene ekstra tydelig. På Gløshaugen på sin side har jeg samlet eller observert en stor mengde uttrykk som profilerer masterprogrammet – både plakater, stands, løse publikasjoner og bannere. Plakatene har vært store og mange, og har hengt i en rekke av bygningene på Gløshaugen.

Figur 60: «NORGES MEST ENGASJERENDE MASTER», banner på Stripa, påsken 2016.

Figur 61: «INFOSHOW 13. MARS», plakat i Kjelhuset, våren 2015.

Banneret som er avbildet til venstre ovenfor, blir omtalt på Facebook-siden til Entreprenørskolen, der det står følgende i et innlegg: «It's on! Som ekte entreprenører vet vi at markedsføring er viktig. Derfor har vi hengt opp et abnormt stort banner midt på Stripa for å minne alle på søknadsfristen vår [...]».⁶² I den samme perioden kunne jeg altså ikke finne noen form for materieell som markedsførte masterprogrammet på Dragvoll.

⁶¹ NTNUs Entreprenørskolen deltok på Karrieredagen på Dragvoll i februar 2016. Det gjorde også Start NTNU og Spark NTNU.

⁶² [facebook.com/94793970375/photos/pb.94793970375.-2207520000.1463468020./10153741215110376/?type=3&theater](https://www.facebook.com/94793970375/photos/pb.94793970375.-2207520000.1463468020./10153741215110376/?type=3&theater)

Materialet mitt indikerer at «Master i entreprenørskap, innovasjon og samfunn» er blant de mest profilerte studieprogrammene på Dragvoll. Våren 2015 utmerket markedsføringen seg likevel i liten grad sammenlignet med profileringen av Entreprenørskolen på Gløshaugen. Dette reflekterer i så måte et generelt mønster på de to campusene. Bildet nedenfor viser en liten lapp som profilerer et informasjonsmøte om Dragvolls masterprogram i entreprenørskap. Lappen er teipet fast på et trappetrinn i gjennomgangsområdet til Dragvolls kantine:

Figur 62: «MASTER I ENTREPRENØRSKAP, INNOVASJON OG SAMFUNN. Informasjonsmøte», Dragvoll.

Lappen illustrerer at markedsføringen på Dragvoll er noe mer diskret, ikke minst når man ser bildet opp mot Entreprenørskolens «abnormale banner» på Stripa. Lappen for Dragvoll-programmet har dessuten et rent informativt innhold, i kontrast til uttrykkene «infoshow» på plakaten som er avbildet i figur 61 ovenfor.⁶³

Ettersom humaniora ofte blir forbundet med noe «unyttig», er det relevant å plassere NTNUs innovasjonsprofil inn i en mer overordnet diskusjon i det offentlige ordskiftet om hva innovasjon og entreprenørskap er, og hvem det er for. Denne problemstillingen har blitt diskutert tidligere ved NTNU; i 2010 uttalte for eksempel dekanen ved HF at «[...] viktige ord som nyskaping, innovasjon og entreprenørskap synes å være eid av naturvitenskap og teknologi.» (Normannsen 2010) Det er en del år siden dette utsagnet, men den foregående analysen tyder på at tematikken fortsatt er aktuell.⁶⁴

⁶³ Observasjoner jeg har gjort våren 2016 indikerer at markedsføringen av Dragvoll-programmet er blitt mer synlig. Programmet har for eksempel fått sin egen Facebook-side, og har blitt markedsført på stand med rullebanner. På rullebanneret kunne man blant annet lese «Praksisorientert og samfunnsrelevant». Dette understøtter det økte fokuset på arbeidslivsrelevans også for Dragvoll-fagene.

⁶⁴ Ikke minst studentorganisasjonene tilknyttet innovasjonsmiljøet ved NTNU (Start NTNU og Spark NTNU) fremstår som langt mer synlige på Gløshaugen enn på Dragvoll. Også respondentene mine understøtter dette.

7.3 Fremskritt, teknologi og innovasjon – på engelsk

Et karakteristisk trekk ved innovasjons- og teknologimiljøet på Gløshaugen er en utstrakt bruk av engelsk. Noen organisasjoner eller enheter bruker engelsk i alle sine kommunikasjonskanaler, andre kan ha for eksempel engelskspråklige nettsider samtidig som de kommuniserer på norsk i sosiale medier og på plakater. Entreprenørskolen er et eksempel på en avsender som benytter en slik kombinasjon. Dette er i tråd med engelskbruken i næringslivet, der norsk kan bli brukt i enkelte kontekster, selv om engelsk er valgt som primærspråk (Mæhlum 2007: 166). Mange norske bedrifter har i dag engelsk som sitt offisielle språk, og dette reflekteres i materialet mitt. En stor andel av uttrykkene som kan knyttes til næringslivet, er engelskspråklig. *Norges Bank Investment Management* rekrutterer for eksempel «trainees» til et talentprogram gjennom en engelskspråklig plakat. I tekster som bruker norsk som hovedspråk, er det dessuten utbredt med engelske lånord eller fraser, gjerne hentet fra næringslivet. Slike ord kan kalles for *buzzwords*, såkalte «moteord».

På Gløshaugen har jeg funnet en løs publikasjon fra «DIGS Trondheim», som er en innovasjonsplattform hvor entreprenører kan leie seg en kontor plass. NTNU er en av aktørene som blir oppgitt å være tilknyttet plattformen. På sine engelskspråklige nettsider skriver DIGS at de «[...] participate in entrepreneurship networks across Norway, Europe and internationally [...]» Det ser altså ut til at innovasjonsmiljøet har en internasjonal orientering. Engelsk kan fungere nettopp som et geografisk og nasjonalt nøytralt, av-lokalisert språk (Mæhlum 2007: 181). Miljøet på Gløshaugen er som nevnt internasjonalt, og de mange engelske eller tospråklige skiltene og oppslagene på campusområdet har utvilsomt en informativ funksjon. På de engelskspråklige nettsidene til Entreprenørskolen, som for øvrig også går under navnet «NTNU School of Entrepreneurship», kunne man imidlertid lese følgende i forkant av søknadsfristen våren 2016: «Please note: the program is currently only available for students speaking Norwegian.»⁶⁵ Det finnes flere LL-studier som peker på at engelskspråklige uttrykk ikke nødvendigvis er ment for engelsktalende; den symbolske verdien til engelskbruken kan være viktigere enn de kommunikative behovene (Gorter 2013). Mæhlum (2007: 169) skriver at det har blitt utviklet en diskurs «[...] som mer eller mindre eksplisitt hevder at det hersker en implikativ orden mellom framskritt, utvikling, vitenskapelig 'tyngde', modernitet, globalisering – og bruk av engelsk.» Norsk kan på den andre siden fremstå som en *hindring* i realiseringen av framskrittet. Ved å bruke engelsk kan man

⁶⁵ Opplysningen ble fjernet en gang etter 7. april, men er tilgjengelig gjennom «Wayback Machine», en tjeneste som lar brukere se arkiverte versjoner av nettsider: web.archive.org/web/20160407000828/http://entreprenorskolen.no/apply/

signalisere at man er «innenfor» et bestemt diskursfellesskap, og tilsvarende kan bruken av norsk signalisere at man er «utenfor» (ibid.). Engelsk har med andre ord en symbolsk funksjon. Gorter (2013: 202) kommenterer at engelsk ofte blir assosiert med «[...] modernity, internationalism, technological advancement, or what Rosenbaum et al. (1977) called *snob appeal*.» Innimellom kan det riktignok være vanskelig å identifisere om det er den symbolske markørfunksjonen eller det kommunikative behovet som er mest fremtredende når engelsk blir valgt, ettersom motivasjonsdimensjonene kan være overlappende (jamfør Mæhlum 2007: 184).

Studentene ved NTNUs Entreprenørskole har mulighet til å tilbringe et sommersemester i entreprenørklasser på Boston University i USA, og på Entreprenørskolens nettsider blir Boston beskrevet som «[...] one of the world's most thriving entrepreneurial cities [...]»⁶⁶. Dette indikerer at innovasjonsmiljøet ved NTNU i stor grad henter impulser fra USA; studententreprenører fra NTNU har uttalt at man må til USA for å gjøre det virkelig stort, ettersom det er USA som ligger i front (se for eksempel Bjørn 2016, Tobiassen og Gregersen 2016). USA har alltid representert modernitetens historiske «arnested», og dermed bidratt til konnotasjonene mellom engelsk og en rekke ettertraktete verdier (Mæhlum 2007: 181). Sivilingeniørene hentet inspirasjon fra USA allerede i 1930-årene, og i etterkrigstiden foregikk det en amerikaniseringsprosess ved NTH. Amerikanske utdannings- og forskningsmiljøer ble ansett for å være verdensledende og fremstod som et forbilde (Nygaard 2014: 189, 199–200). Her kan det bemerkes at stortingspolitikere i 1995 utpekte det teknologitunge, amerikanske universitetet MIT (Massachusetts Institute of Technology) som et ideal for NTNU (Brandt og Nordal 2010: 12).

7.4 Fagmiljøenes synlighet og usynlighet

Hvor ofte hører vi noe om hva som skjer på Dragvoll? Når var sist gang noen fortalte oss om ny politisk forskning eller filosofi? (Kikeby og Linga 2011: 12–13).

Sitatet ovenfor er hentet fra tidsskriftet til linjeforeningen for sivilingeniørprogrammet Fysikk og matematikk, og de siterte journalistene hevder at hovedproblemet med «hele Dragvoll-Gløshaugen-forholdet» er fraværet av kunnskap om det som foregår på Dragvoll. Kan NTNUs egenart som universitet bidra til å forklare denne situasjonen? Da NTNU ble opprettet, fikk det et nasjonalt hovedansvar for utdanning og forskning innenfor teknologi og

⁶⁶ entreprenorskolen.no/program/cern-boston/

naturvitenskap. Hvilken betydning dette skulle få for ressursfordeling, intern identitet og ekstern profilering, ble uttrykt i innstillingen til Underdal-utvalget i 1995:

At teknisk-naturvitenskapelige fag skal være NTNUs primære virkefelt legger føringer for både intern ressursfordeling, intern «identitet» og ekstern profilering. [...] Eksternt må universitetet profileres i samsvar med sin «misjon» (NOU 1995: 28).

«Misjonen» som det refereres til, er altså NTNUs nasjonale ansvar for teknologi og naturvitenskap. Når teknisk-naturvitenskapelige fag blir gitt status som et *primært virkefelt* innenfor NTNU, vil andre fag uunngåelig få status som et *sekundært virkefelt*. I dette delkapittelet tar jeg for meg ekstern profilering i første del, der Gløshaugen og Dragvoll blir omtalt samlet. Videre tar jeg for meg fagmiljøenes synlighet internt ved NTNU, der campusene blir omtalt separat.

7.4.1 Ekstern profilering i favør av Gløshaugen?

NTNU fronter veldig sine realfag. Jeg fikk vite om NTNU (ingeniørstudier) på videregående, men aldri om de humanistiske fagene. NTNU burde prøve å motvirke de dårlige holdningene til humanistiske fag.

Gløshaugen-respondenten som er sitert ovenfor, tematiserer ekstern profilering når han kommenterer at NTNU profilerer realfagene sine i større grad enn de humanistiske fagene. I det følgende viser jeg frem noen empiriske eksempler som understøtter en slik oppfatning. Et konkret eksempel på NTNUs eksterne profilering er *Gemini*. Gemini.no er et nettsted som presenterer forskningsnyheter fra NTNU og SINTEF. På både Dragvoll og Gløshaugen vil man kunne observere infoskjermer som profilerer dette nettstedet. Rektor Bovim skriver i et blogg-innlegg at *Gemini* for ham er «[...] et symbol på all den gode forskningen og forskningsformidlingen som foregår ved NTNU [...]»⁶⁷ Artiklene som blir publisert på nettstedet kan tjene som en illustrasjon på de ulike fagområdenes posisjon og størrelse innenfor NTNU, og ikke minst i hvilken grad fagene blir profilert utad.

⁶⁷ ntnu.no/blogger/rektoratet/2014/11/gemini/

Figur 63 til venstre: «Sjekk ut Gemini.no», Infoskjerm i Realfagbygget som profilerer Gemini.no.
 Figur 64 til høyre: Gemini-stativ, Elektrobygget.

Nettstedet har åtte ulike kategorier eller undersider, med bakgrunn i de ulike fagområdene ved NTNU. I det følgende presenterer jeg kategoriene sammen med antall publiserte artikler innenfor den aktuelle kategorien i første halvdel av 2016: *Teknologi* (54); *Energi og miljø* (43); *Naturvitenskap* (26); *Fisk og havbruk* (15); *Nyskapning* (13); *Helse* (48); *Samfunn* (33) og *Humaniora* (12). Som vi ser, utgjør teknologi og humaniora to ytterpunkter. Kontrasten blir enda større dersom vi tar i betraktning at en stor andel av sakene innenfor de andre kategoriene har opphav i teknisk-naturvitenskapelige forskningsmiljøer.

Bovim skriver i det nevnte blogginnlegget at *Gemini* bygger kjennskap til NTNU – 80 prosent av sakene som blir publisert på nettstedet, blir visstnok plukket opp av media. Sett i lys av NTNUs hovedprofil og fordelingen av *Gemini*-saker, er det nærliggende å tenke seg at det først og fremst er de teknisk-naturvitenskapelige forskningsmiljøene som får mediepublisitet. En Dragvoll-respondent nevner nettopp Gemini når hun kommenterer det hun mener er et ujevnt maktforhold mellom Dragvoll og Gløshaugen: «*Det er vanskeleg å slå tilbake mot nokon som sitt med påspandert øl og østers i munnen og siste nummer av Gemini i bakhand [...]*» Gemini ble «heldigital» i slutten av 2014; før den tid var det mulig å plukke med seg et Gemini-blad fra bladstativer på både Dragvoll og Gløshaugen. Nå er disse stativene fjernet fra campusene, og illustrerer dermed at økt digitalisering fører til mindre papirpublikasjoner i de semiotiske landskapene.⁶⁸ Parallelt med at papirpublikasjoner har forsvunnet fra campus, har det trolig kommet flere infoskjermer. Det er imidlertid flere av disse på Gløshaugen enn på Dragvoll.

⁶⁸ Dette er en prosess som har foregått over flere år. I 2002 gikk *Universitetsavisa* over fra trykt avis til nettavis. Papiravisen hadde visstnok fungert som et demokratiserende bindemiddel og en felles arena ved universitetet (Brandt og Nordal 2010: 449). Våren 2016 besluttet NTNU-ledelsen å ikke gi økonomisk støtte til *Under Dusken*, og begrunnet det med at «framtida er digital» (Oksholen 2015c).

Det er flere av respondentene mine som kommenterer ekstern profilering og offentlig oppmerksomhet knyttet til fagmiljøene. En nanoteknologi-student skriver at hun er stolt av studieprogrammet sitt, og tilføyer at det får en del medieoppslag. En annen Gløshaugen-respondent skriver at NTNU er et veldig dyktig universitet spesielt innenfor teknologi, og legger til: «*Stadig vekk dukker det opp ting folk fra NTNU har gjort eller skapt.*» En av Dragvoll-respondentene mine kommenterer hva slike «ting» kan være: «*Når NTNU skal skryte av seg sjølv, er det alltid vindmøller, undervassbåtar, biokjemiske oppdaginger eller denslags det går i.*» En annen Dragvoll-respondent mener den skjeve fordelingen av oppmerksomhet rettet mot Dragvoll og Gløshaugen ikke begrenser seg til riksmidia: «*[...] Dragvollinger merker det godt når [...] nyheter eller når studentliv-saker belyses kun med utgangspunkt i Gløshaugen. For å si det på spissen: Det er sjelden en Under Dusken-sak som glemmer Gløshaugen, men til stadighet omvendt.*» En tredje Dragvoll-respondent skriver at hun «*[f]øler vi ofte blir glemt litt i den store sammenhengen, med tanke på oppmerksomhet fra politikere, media og annet.*» Profilering av noen grupper og identiteter på bekostning av andre er et sentralt aspekt innenfor flere LL-studier. Shohamy og Gorter (2009: 7) skriver for eksempel at ulik grad av synlighet mellom språk i et semiotisk landskap «*[...] provide a clear ideological message as to the value, relevance and priority of the languages.*» LL-forskere har videre påpekt at tilstedeværelsen og fraværet av ulike språk ikke bare sender signaler om språkene – eller fagtradisjonene i denne sammenhengen – men også om «*[...] the people and groups they represent.*» (Shohamy 2006: 110). I den videre analysen skal vi se flere eksempler på at disse innsiktene kan bidra til å forklare Dragvoll-studenters opplevde posisjon ved NTNU. I en kommentar i *Aftenposten* i anledning NTNUs 100-årsfeiring tematiserte Knut Olav Åmås (2010) den eksterne kjennskapen til Dragvoll-fagene:

Sett utenfra er tyngdepunktet ved NTNU teknologi. Det var også statsminister Jens Stoltenbergs poeng da han besøkte universitetet forrige uke: «NTNU har bygget det Norge vi i dag lever i, og nå skal universitetet bygge fremtidens Norge.» Det er sivilingeniørene Stoltenberg primært snakker om, ikke humanistene, samfunnsviterne og pedagogene som også utdannes ved NTNU.

I lys Åmås' beskrivelse kan det være interessant å lese følgende utsagn fra en Gløshaugen-respondent: «*Er stolt av å være NTNU-student siden folk flest vet ikke at dragvoll er under NTNU.*»

Når det kommer politikere til NTNU, er det som oftest Gløshaugen som utgjør *stedet* for besøket, som ofte ledsages av medieoppslag. Da Utdanningskomiteen på Stortinget besøkte NTNU i 2014 for å få økt innsikt i hva NTNU driver med, ble en racerbil bygget av

teknologistudenter i organisasjonen *Revolve NTNU* brukt for å vise frem virksomheten ved universitetet. Ifølge oppslaget i *Adresseavisen* skal rektor Bovim ha presentert bilen som et «[...] resultat av samfunnsoppdraget til NTNU.» (Opheim 2014b) Nettopp *Revolve NTNU* er et eksempel på en gruppe NTNU-studenter som jevnlig får publisitet, både i riksmedier og i NTNUs egne kanaler. Når *Revolve*-bilen har blitt omtalt, har det gjerne blitt påpekt at studentene har lagt ned utrolig mye arbeid i bilen, og understøtter således diskursen om hardtarbeidende NTNU-studenter (se for eksempel Furberg 2016c).

På nettsidene til både *Revolve NTNU* og *Entreprenørskolen* finnes det en oversikt over alle presseoppslagene de har fått opp gjennom årene.⁶⁹ I forordet til *Revolve*-magasinet som ble utgitt i 2015, står det at magasinet blant annet inneholder organisasjonens «recognition in society» (*Revolve NTNU* 2015). Blant tekstene i magasinet er det tekster signert av både rektor Bovim og kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen. Isaksen skriver blant annet dette:

Students who study natural science are important. We need to establish a culture of choosing natural science studies. [...] I therefore try to highlight the heroes of natural science, in which *Revolve NTNU* and other students can be role models for the youth. They can be important figures to show [...] what you can contribute to society. It is through natural science you can make an impact. (*Revolve NTNU* 2015: 14)

Legg merke til formuleringen «the heroes of natural science» og beskrivelsen av disse heltene og forbildene; i underkapittel 7.4.2 omtaler jeg «heltedyrking» i det teknisk-naturvitenskapelige miljøet. *Revolve NTNU* er for øvrig en av studentorganisasjonene som utmerker seg som svært synlig i det semiotiske landskapet på campus. Også studentgründere ved NTNU er en gruppe som utmerker seg både internt og eksternt. NTNU (2016: 18) kommenterer i sin årsrapport fra 2015 at studentgründerne får mange medieoppslag, og det blir påpekt at *Entreprenørskolen* er særlig profilert med over 150 presseoppslag i 2015. Blant disse vil man kunne finne oppslag fra da innovasjonssenteret på Gløshaugen ble åpnet (se for eksempel Gundersen 2015; Oksholen 2015). Slike arrangementer får naturligvis oppmerksomhet også i NTNUs egne kanaler. En video fra åpningen er for eksempel publisert på NTNUs nettsider og universitetets egen YouTube-kanal.⁷⁰ I NTNUs årsrapport for 2015 blir det påpekt at arrangementer bidrar til et levende campus, og det blir oppgitt at en rekke aktiviteter finner sted ved NTNU (NTNU 2016a: 20). Slike store NTNU-arrangementer

⁶⁹ *Entreprenørskolen*: entreprenorskolen.no/about/nse-in-the-media/

Revolve NTNU: revolve.no/press/

⁷⁰ [youtube.com/watch?v=irDZd3qjFZ4&feature=youtu.be&t=36m11s](https://www.youtube.com/watch?v=irDZd3qjFZ4&feature=youtu.be&t=36m11s)

foregår i all hovedsak på Gløshaugen. I forlengelsen av dimensjonen ekstern profilering er det interessant å undersøke hvordan fagmiljøene *selv* profilerer seg internt i organisasjonen. Dette er særlig relevant sett i lys av at det semiotiske landskapet som mennesker oppholder seg i, «[...] certainly [can] influence their perception of the status of the different languages and even affect their own linguistic behaviour» (Cenoz og Gorter 2006: 68). Tilstedeværelse så vel som fravær av et språk eller en fagidentitet i omgivelsene vil kunne fungere som en reproduserende og forsterkende faktor. Intern synlighet er altså temaet for det neste underkapittelet, der jeg trekker veksler på analysen i det foregående. Dikotomien synlig–usynlig vil fortsatt være sentral. Først omtaler jeg Gløshaugen, deretter Dragvoll.

7.4.2 Gløshaugens interne identitet – selvskryt og heltedyrking

Først omtaler jeg noen eksempler på fagmiljøer som «viser seg frem», både fellesarealer og i fagspesifikke arealer. Deretter omtaler jeg «heltediskursen» man kan finne spor av på Gløshaugen. I 2015 var det flere utstillinger i Realfagbygget som representerte kjemimiljøet ved NTNU. Da jeg gjennomførte datainnsamlingen min der i juni 2015, var det en utstilling basert på boken «Akademi og industri». Den ble utgitt i forbindelse med 100-årsjubileet til *Høiskolens Chemikerforening* (HC), linjeforeningen for sivilingeniørprogrammet Industriell kjemi og bioteknologi. Jubileet gjorde både linjeforeningen og fagmiljøet ekstra synlig i det semiotiske landskapet på Gløshaugen under den langvarige feiringen. Dette understøttes av respondentene mine; HC er en av linjeforeningene som huskes som en av de aller mest synlige på Gløshaugen. Utstillingen ble profilert gjennom ulike uttrykk på campus, og var oppe over en lang periode våren 2015; den åpnet 25 mars, og bildet til høyre nedenfor er tatt 1. juli. Bildene nedenfor illustrerer hvordan jubileet kom til uttrykk i landskapet i denne perioden:

Figur 65 til venstre: «Høiskolens Chemikerforening 100 år», oppslag på tavlen til linjeforeningen, Kjemi Sydfløy.

Figur 66 til høyre: «Akademi og industri», bokutgivelse i anledning 100-årsjubileet til Høiskolens Chemikerforening.

Figur 67: Utstilling i anledning 100-årsjubileet til linjeforeningen Høiskolens Chemikerforening, Realfagbiblioteket.

I tillegg til linjeforeningslogoen ser vi flere andre logoer på plakaten til venstre ovenfor; deriblant logoene til linjeforeningens sponsorer. Blant disse finner vi igjen Yara-logoen (jmfør 5.1.1). På plakaten ser vi også tre eksemplarer av den visuelle NTNU-profilen; de representerer tre ulike institutter ved NT-fakultetet. Linjeforeningsjubileet, bokutgivelsen og utstillingen illustrerer at linjeforeningene på Gløshaugen ofte har en nær tilknytning til fagmiljøet og institusjonen.

Arkitektur legger som sagt både muligheter og begrensninger – også når det gjelder formidling av fag og identitet. I det følgende er formålet å belyse hvilke muligheter et fagspesifikt bygg eller område gir fagmiljøer til å uttrykke identitet gjennom konkrete uttrykk i det semiotiske landskapet. I omtalen av linjeforeningenes identitetsuttrykk i 7.1.1 så vi et eksempel på linjeforeningseffekter utstilt i Elektrobygget, som altså er et fagspesifikt bygg med servicefunksjoner. Byggtekniske laboratorier/Lerkendalsbygget, som vi skal se på her, tjener som eksempel på et fagspesifikt bygg *uten* slike fellesfunksjoner. I Lerkendalsbygget, der fagmiljøet for bygg, anlegg og transport har tilholdssted, er det et nokså stort fellesområde med blant annet en liten sittegruppe. I omgivelsene vil man kunne observere blant annet disse identitetsuttrykkene:

Figur 68 til venstre: Monter med diverse gjenstander, Lerkendalsbygget.
 Figur 69 til høyre: En rekke portretter, Lerkendalsbygget.

Gjenstandene som er utstilt i monterer som er avbildet til venstre, er ytterligere et eksempel på flytende grenser mellom fagmiljøene, institusjonen og linjeforeningene på Gløshaugen; mange av uttrykkene representerer linjeforeningen *Aarhønen*, som altså er den eldste linjeforeningen på Gløshaugen. Bildet til høyre ovenfor viser en vegg dekket med svart-hvitt-portretter, storparten avbilder trolig tidligere NTH-ansatte. I forlengelsen av dette kan vi lese følgende utsagn fra en respondent med tilknytning til fagmiljøet i Lerkendalsbygget; på spørsmålet som omhandler stolthet over studieprogrammet, svarer respondenten at han er «[...] *stolt av tradisjonene og samholdet.*» En annen respondent med tilhørighet til Lerkendalsbygget svarer dette:

Ja, linjeforeningen og historien knytter opp en stolthet og tilhørighet til linjen og jeg er helt klart stolt over å tilhøre dette studieprogrammet. Man føler seg pliktig til å videreføre tradisjonen og det liker jeg, det knytter bånd mellom nye studenter og historien.

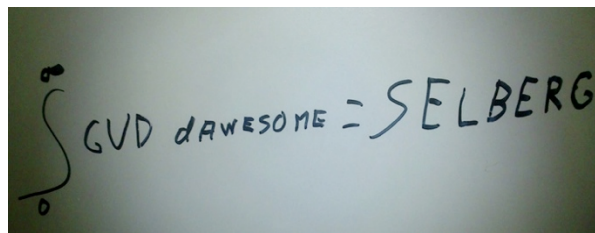
I Lerkendalsbygget har jeg også observert flere rullebannere som profilerer ulike utdanningsprogrammer tilknyttet instituttet. Slike uttrykk vil kunne fungere som en form for «anerkjennelse» av studentenes fagfelt, og understøtter samtidig at man tilhører en gruppe det blir satset på. Følgende eksempel er et uttrykk for noe av det samme. Det viser dessuten at prestasjoner ofte blir løftet frem. Godt synlig i inngangspartiet til Elektro-bygget er det et monter, der årets «beste masteroppgave» innen mikroelektronikk ved Institutt for elektronikk og telekommunikasjon er utstilt:

Figur 70: Monter med «beste masteroppgave» utstilt, Elektrobygget.
 Figur 71: Skilt, «Mikroelektronikkforum», skilt, Elektrobygget.

Juryens begrunnelse, i tillegg til vinneren som er avbildet med diplomet sitt, er rammet inn – det samme er selve diplomet og premiesjekken. Også andre steder i Elektro-bygget blir studentprestasjoner løftet frem til allmenn beskuelse. På flere veggplansjer kan man for eksempel se avbildede førsteklassinger som holder hvert sitt diplom.

Graffiti-uttrykket nedenfor er enda et eksempel på kreativ bruk av en matematisk formel:

Figur 72: « $\int GUD dAWESOME = SELBERG$ ». Do-graffiti på Gløshaugen, IT-bygget.
 Foto: Magne Alver Normann.

Sigmund Selberg er en matematikkprofessor som tidligere var ansatt ved NTNU. Han var tydeligvis populær blant studentene; i den matematiske integralformelen vi ser ovenfor (null til uendelig), blir «Selberg» likestilt med «Guds awesomness». På Facebook er det dessuten noen som har opprettet en fan-side for professoren. I sidebeskrivelsen står det følgende: «Sigmund Selberg er den mest geniale mannen som noen sinne har jobbet på NTNU, den største matematiker siden Arkimedes og vår tids superhelt.» Integrasjon/derivasjon i matematikken har for øvrig gitt opphav til en velkjent vits om Dragvoll-studenter, som kan leses inn i diskursen om unyttige studier. En Gløshaugen-respondent skriver dette: «Hvorfor kan man ikke derivere en dragvolling? de har null funksjon :D»

7.4.3 Dragvolls interne identitet – en nokså usynlig kraft

Visjonen om Gata innebar at det skulle kunne være utstillinger der (Gullestad 1997). Utover plakater og oppslag som profilerer arrangementer og lignende, har jeg imidlertid ikke observert en eneste utstilling eller noe annet som blir fremvist over en lengre periode. Biblioteket på Dragvoll skiller seg ut ved at det settes opp utstillinger der; da jeg gjorde datainnsamling der, observert jeg en plakattstilling som markerte at det var 100 år siden Agnar Mykle ble født. Utstillingen var imidlertid produsert av Nasjonalbiblioteket, og kan ikke direkte knyttes til fagmiljøene på Dragvoll. Med unntak av en egen hylle til «Dragvoll-forfattere» i bokhandelen på Dragvoll, er det faktisk bare i Hovedbygningen på Gløshaugen jeg har funnet noe på utstilling som spesifikt representerer den faglige virksomheten på Dragvoll. I Hovedbygningen er nemlig alle fakultetene representert gjennom utstillinger i monterer. I monterer til Det humanistiske fakultet er fagmiljøene representert først og fremst gjennom et utvalg bøker:

Figur 73: Monter med utstilling som representerer HF, Hovedbygningen.

Monterne er imidlertid plassert i Hovedbygningens korridorer, og fordi det ikke finnes fellesfunksjoner i Hovedbygningen, utenom et bibliotek vis-à-vis hovedinngangen, vil få studenter legge merke til disse utstillingene. Følgende utsagn fra en Gløshaugen-respondent understøtter dette: «Hovedbygget er vi nesten aldri i [...] Det er stort og majestetisk, med mørke, kalde tome korridorar utan nokon eigentleg funksjon [...]» Dragvoll-studentene er nok enda sjeldnere på innsiden av denne bygningen, mange trolig aldri. De vil i så fall ikke få øye på det lille skiltet med informasjonstekst som befinner seg i glassmonteren til HF. Det er to ulike tekster på den, en på norsk og en på engelsk.

Den engelske teksten vektlegger de humanistiske fagenes rolle og posisjon innenfor den teknisk-naturvitenskapelige hovedprofilen ved NTNU. Det står blant annet følgende: «The Faculty of Humanities at NTNU is both a Faculty within the tradition of human sciences

and a Faculty that is a humanistic force within the main profile of technology and natural science specific for NTNU.» HF blir altså fremstilt som en «humanistisk kraft i et teknisk-naturvitenskapelig universitet»; dette er for øvrig HF's visjon i fakultetets strategi 2012–2020.⁷¹ Blant respondentene mine ser oppfatningen imidlertid ut til å være motsatt. En av Dragvoll-respondentene mine skriver for eksempel dette: «Jeg kaller meg bare student. NTNU tar ikke humaniora seriøst, og det er ikke noe å være stolt av.» Det er imidlertid mange av Dragvoll-respondentene som uttrykker at de er stolte av selve faget sitt, og følgende utsagn oppsummerer det flere kommenterer:

Jeg er nok mer stolt av tilknytningen til enkeltmiljøer innenfor NTNU, som jeg opplever at gjør godt faglig arbeid og skaper gode akademiske miljø, enn jeg er generelt stolt av å være NTNU-student - rett og slett fordi det meste av NTNU har jeg ikke et nært forhold til, og opplevelsen som student er at det sentrale NTNU nedprioriterer de humanistiske fagmiljøene.

Langt på vei er denne opplevelsen beskrivende også for mange av SVT-respondentene. I *Universitetsavisa* har diskriminering av de samfunnsvitenskapelige fagene ved NTNU blitt tematisert; miljøet selv hevder at de blir dårligere finansiert enn tilsvarende fag ved andre norske breddeuniversiteter. Samtidig er det deler av miljøet som frykter for disiplinfagenes fremtid innenfor NTNU (se for eksempel Oksholen 2016a, 2016b). Dersom man ser nærmere på monteringen til SVT-fakultet i Hovedbygningen, og leser beskrivelsen av utdanningstilbudet ved fakultetet på det tilhørende skiltet, vil man se at disiplinfagene bokstavelig talt kommer etter et sivilingeniørprogram på Gløshaugen. Tilbudet blir nemlig sagt å omfatte «[...] profesjonsstudiet i psykologi, sivilingeniørstudiet i industriell økonomi og teknologiledelse, lærerutdanning, flere bachelor-, master- og ph.d.-program [...]».⁷²

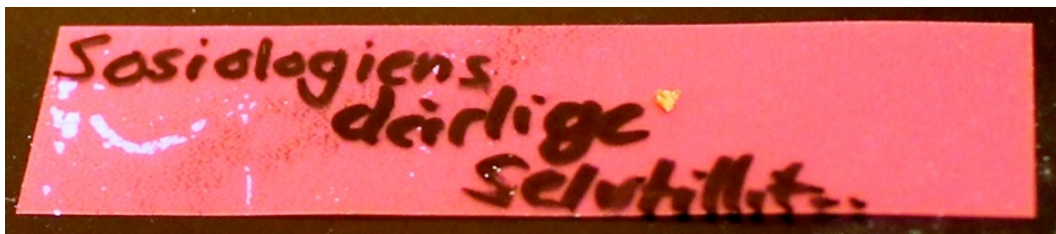
MIT (Massachusetts Institute of Technology) fungerte som nevnt som et forbilde da NTNU ble etablert (jamfør 7.3). I Underdal-utvalgets innstilling fra 1995 ble det skrevet blant annet dette om MIT: «I noen grad føler de 'ikke-teknologiske fagene' seg som servicefunksjoner for teknologien, og det er av og til tendenser til 'mindreverdighetskomplekser', selv om alle fag står sterkt på egne ben.» (NOU 1995: 28: 73) «Mindreverdighetskomplekser» kan muligens være en treffende beskrivelse for mange ikke-teknologiske studenter ved NTNU. En bachelorstudent i statsvitenskap skriver følgende på spørsmålet om stolthet over eget studieprogram:

⁷¹ ntnu.no/hf/strategi

⁷² Administrativt tilhører sivilingeniørprogrammet Industriell økonomi og teknologiledelse SVT-fakultetet. Dette er grunnen til at fakultetet heter Fakultet for samfunnsvitenskap og *teknologiledelse*.

Jeg [...] er i utgangspunktet veldig stolt av å gå statsvitenskap fordi jeg synes det er kjempeinteressant. Men jeg tror det er stor forskjell på å studere det i Trondheim og i f.eks Oslo, og jeg blir faktisk mindre stolt av å studere det ved NTNU, fordi det blir en slags «konkurranse» med naturvitenskapelige fag.

Flere av respondentene mine omtaler lav selvtilitt på vegne av Dragvoll og faget sitt. En annen Dragvoll-respondent skriver at «[...] ein stor del av medstudentane våre gir uttrykk for at dei synest vi er verdilause [...]» En Gløshaugen-respondent skriver på sin side følgende under «Overhørt på NTNU»-sitatene: «Det er gøy. Dragvoll er en atpåklat som bare er der for bredde.» I en kommentar om «humanioras krise» skriver Kirchhoff (2016) at det er «[...] vanskelig å strutte av selvtilitt når man ikke er helt sikker på egen identitet.» Usikker identitet kan synes å være en dekkende beskrivelse for manges opplevelse av Dragvoll-fagenes posisjon innenfor NTNU.

Figur 74: «Sosiologiens dårlige selvtilitt...». Post-it-bokmerke, «Store Mugg».

I NTNUs kandidatundersøkelse fra 2013 (TNS Gallup/NTNU 2014) ble kandidatene spurt om de støtter påstanden «NTNU har respekt for ulike fagtradisjoner». Universitetet har nemlig «Respektfull og omtenksum» som en av sine verdier. Bare 52 prosent av HF-kandidatene støttet påstanden, og det ble påpekt at det er «[...] kandidatene som studerte fag lengst unna den teknisk-naturvitenskapelige hovedprofilen som er mest kritiske til hvorvidt NTNU har respekt for ulike fagtradisjoner.» NTNUs prorektor for undervisning uttalte i en pressemelding at NTNU må ta dette på alvor.⁷³ Analysen min viser at dette fortsatt er en høyst aktuell problemstilling.⁷⁴

Den faglige stoltheten som tross alt er synlig i det semiotiske landskapet på Dragvoll, ser ut til å bli uttrykt i nokså beskjedne former:

⁷³ ntnu.no/aktuelt/pressemeldinger/14/kandidatundersokelsen2013

⁷⁴ En nasjonal kandidatundersøkelse (Arnesen et al. 2013) viser dessuten at det ved NTNU er HF-studentene som er de minst fornøyde med lærestedet sitt blant de ulike utdanningsgruppene, og avstanden er særlig stor til sivilingeniørene, som er svært fornøyde. Skalaen går fra 1–5, og viser disse resultatene: sivilingeniører ved NTNU (4,6) og humanister ved NTNU (4). Humanister fra NTNU oppgir litt lavere tilfredshet med utdanningen enn humanister fra andre universiteter (4,1).

Figur 75 til venstre: «Nordisk»
 Figur 76 i midten: «Sos.ant»
 Figur 77 til høyre: «Thomas Hylland Eriksen»

Thomas Hylland Eriksen er en kjent norsk sosialantropolog, og «kjærlighetserklæringen» vi ser til høyre ovenfor, er også en form for heltedyrking. En forskjell av betydning sammenlignet med heltedyrkingen på Gløshaugen er imidlertid at Eriksen ikke tilhører sosialantropologimiljøet på Dragvoll. I 2002 ble han tildelt Norges forskningsråds formidlingspris, og i forlengelsen av dette kan en spørre i hvilken grad Dragvoll-miljøene formidler sin faglige virksomhet. En Dragvoll-respondent skriver dette:

Jeg syns også at faktultetene her og spesielt instituttene her bør rette opp ryggen og vise utad hvor gode de er. Vi har fantastiske folk på de aller fleste institutter her oppe. [...] ISØ [Institutt for samfunnsøkonomi] og professorene der virker til å ha samme oppfatning som Gløshaugingene har, at de ikke er stolte nok til å skryte av seg selv, som gjør at vi som studenter heller ikke føler noen stor stolthet av å gå her. Dersom instituttene og professorene hadde gått i bresjen og frontet sitt fag ville jeg fulgt etter.

Oppfatningen til denne respondenter inngår for øvrig i en større diskurs der de humanistiske fagmiljøene i Norge har blitt kritisert for å skryte for lite av seg selv (se for eksempel Kristiansen 2012). Hvilken betydning har det at Dragvoll-fagene er nokså lite synlige sammenlignet med Gløshaugen-fagene, ikke bare i den eksterne profileringen, men også internt ved universitetet? Utsagn fra respondentene mine kan belyse dette. Flere av Gløshaugen-respondentene påpeker at de i praksis «glemmer» at Dragvoll er en del av NTNU. For eksempel skriver en av dem dette: «Sier sjeldent 'Gløshaugen-student', tror det kanskje er fordi jeg ofte glemmer at Dragvoll eksisterer og går under under 'NTNU-student' betegnelsen.»

7.5 Fagforeninger som representanter for kollektiv identitet

I kapittel 6 omtalte jeg den ulike forankringen i arbeidslivet blant studentgrupper på Dragvoll og Gløshaugen. I dette delkapittelet skal vi se at forskjellene også reflekteres i tilstedeværelsen av fagforeninger på de to campusene. Akademikerne er en arbeidstakerorganisasjon for langtidsutdannede som består av 13 ulike medlemsforeninger;

for Gløshaugen er Tekna, Naturviterne og Arkitektenes fagforbund relevante, mens Samfunnsviterne, Norsk lektorlag, Norsk psykologforening og Samfunnsøkonomene er aktuelle for fagområdene på Dragvoll. For å illustrere de mest markante forskjellene mellom de to campusene bruker jeg særlig Tekna og Samfunnsviterne som eksempler. Gløshaugen omtales først, deretter Dragvoll.

7.5.1 Sivilingeniørene – en svært synlig gruppe

Sivilingeniørene utgjør som nevnt en stor og synlig profesjonsgruppe i arbeidslivet, og fagforeningene deres, Tekna og NITO, er svært synlige på Gløshaugen. De to foreningene har røtter tilbake til henholdsvis 1874 og 1936. Tekna er en av Norges eldste profesjonsforeninger, og er i dag den største foreningen i Akademikerne.⁷⁵ Ifølge en Tekna-plakat jeg har observert på campus, er det over 5500 Tekna-medlemmer på Gløshaugen. I en Tekna-brosjyre jeg har funnet på campus står det følgende: «Finn ditt faglige hjem og styrk din kompetanse.» En fagforenings fremste oppgave er å fremme medlemmenes interesser, og Tekna (tidligere Norske Sivilingeniørers Forening (NIF)) har alltid vært en viktig representant og støttespiller for sivilingeniørene, ikke minst i kampen for løsrivelse fra UNIT (jamfør 4.1). NITO er åpen også for medlemmer med bachelorutdanning, og profilerer seg som Norges største organisasjon for ingeniører og teknologer.⁷⁶ Begge foreningene har studentlag på Gløshaugen, og dette setter sitt preg på det semiotiske landskapet.

Tekna skiller seg ut som spesielt synlig på Gløshaugen – ikke bare blant fagforeningene, men blant alle organisasjonene som blir nevnt. Blant Gløshaugen-respondentene mine som har svart på spørsmålet om hvilke organisasjoner de husker som mest synlige på campus, er det hele 60 som nevner Tekna. En av respondentene skriver dette: «[...] *TEKNA og TEKNA og TEKNA og TEKNA som alltid er der*». Til sammenligning er det 8 stykker som nevner NITO. Det er nok stand-aktiviteten som blir lagt mest merke til av studentene. En stand utgjør riktignok en svært flyktig del av det semiotiske landskapet, og kan beskrives som «[...] a temporary representational occupation of a specific area.» (Barni og Bagna 2016: 56) Stands kan demonstrere hvilken effekt sammensetningen av ulike modaliteter kan ha. Den følgende analysen tar utgangspunkt i Tekna, men mange av trekkene

⁷⁵ Tekna: tekna.no/om-tekna/foreningens-historie/
NITO: nito.no/organisasjon/om-nito/

⁷⁶ Se for eksempel Nygaard (2014) for en oppsummering av NTH-ingeniørenes kamp for å definere ingeniørprofesjonens grenser i første halvdel av 1900-tallet, ikke minst mot ingeniørene i NITO.

som blir påpekt, er karakteristiske også for NITO, samt andre organisasjoner og bedrifter som har standaktivitet på Gløshaugen.

På Facebook-siden «Tekna Student NTNU» blir det jevnlig lagt ut bilder fra stands de har på Gløshaugen, som oftest på Stripa:

Figur 78: Tekna-stand på Stripa. Hentet fra Facebook-siden «Tekna Student NTNU». Gjengitt med tillatelse.

Den store «bakgrunnsplakaten» som vi ser på bildet ovenfor, dekorerer ofte standen deres, og på dette teppet står det blant annet: «Vi kjemper for deg og faget du brenner for.» Teksten informerer også om at medlemsfordelene til Tekna inkluderer «[t]ilgang til unike kurs og aktiviteter, CV- og jobbsøknadsveiledning, forsikring inkludert i medlemskapet, jobbsøkerhåndbok og begynnerlønnsanbefaling, gratis juridisk veiledning». Både Tekna og NITO har hver sin store tavle på Stripa, og Tekna markedsfører aktiviteten sin på denne tavlen, samt på fellestavler og på infoskjermer. Teknas mange tilbud inngår altså som en del av den sterke arbeidslivstilknytningen som gjør seg synlig i det semiotiske landskapet på Gløshaugen (jmfør 6.2).

Som vi ser av Tekna-standen som er avbildet ovenfor, er det mange flere ulike uttrykk som representerer foreningen. I linjeforeningsavisen til informatikk-studentene blir Stripa beskrevet på følgende måte: «Langs den beryktede Stripa er det stands overalt, til alle tider, og det er aldri noe problem å skaffe seg gratis kaffe.» (Bach 2015) Når studentene tar med seg koppene der de er på vei, vil organisasjonenes og bedriftenes visuelle profil spres utover campus.

Figur 79: Tekna-kopp i et bokskap, Elektrobygget.

Tekna-koppen som er avbildet ovenfor, er dokumentert i et ellers tomt bokskap i Elektrobygget. Bildet er tatt i slutten av juni og skapet er trolig tømt for sommeren. Man kan anta at den sterke tilstedeværelsen av fagforeninger på Gløshaugen er med på å styrke både den faglige og den kollektive identiteten til studentene der. Finner man noe tilsvarende på Dragvoll?

7.5.2 Humanister og samfunnsvitere – en nesten usynlig gruppe

[...] [D]agens humaniorakandidater [mangler] den type etablert forankring i arbeidsmarkedet som kjennetegner studenter med basis i andre vitenskapstradisjoner. I stedet er humaniorakandidatene spredt utover et bredt spekter av bransjer og sektorer. De er også relativt ensomme, med få fellesskap som understøtter kompetansen og den faglige identiteten deres. (Jordheim og Rem 2014: 148)

Sitatet ovenfor er hentet fra humaniorarapporten, som altså omtaler humanister, men problemstillingene er aktuelle også for mange samfunnsvitere. I humaniorarapporten blir det påpekt at det finnes svært få og ingen sterke profesjonsorganisasjoner for humanister (Jordheim og Rem 2014: 106). Denne situasjonen gjenspeiles i det semiotiske landskapet på Dragvoll, som utgjør en svært stor kontrast til det fagforeningstunge landskapet på Gløshaugen. Innledningsvis i dette delkapittelet nevnte jeg noen av de fagforeningene som er aktuelle for fagområdene på Dragvoll. Spor etter disse forekommer kun sporadisk i det semiotiske landskapet, og det er etter hva jeg vet, bare Samfunnsviterne som har et eget studentlag ved NTNU. Foreningen omfatter både humanister og samfunnsvitere. I en rapport gjennomført på vegne av foreningen, blir det sagt at Samfunnsviterne kan bidra til å rendyrke og forsterke studentenes faglige identitet, da denne er viktig i overgangen fra studier til arbeidsliv (Arve Paulsen Kommunikasjon 2011: 4). Dette gjør det ekstra aktuelt å undersøke hvordan foreningen kommer til uttrykk i det semiotiske landskapet på Dragvoll.

Lokallaget ved NTNU ble ikke opprettet før høsten 2015, og er trolig nokså ukjent foreløpig. Ved utgangen av juli 2016 har Facebook-siden litt i overkant av 90 tilhengere; til sammenligning har Facebook-siden til Teknas NTNU-lag i overkant av 2000. Foreningen

disponerer ikke en egen tavle i Gata, men høsten 2015 dokumenterte jeg et oppslag fra Samfunnsviterne på noen av Dragvolls fellestavler:

Figur 80: «*Gratis jobbsøkerkurs med fokus på CV-skriving*».
Figur 81: Utsnitt av tavle.

Oppslaget vi ser til venstre er det samme som vi ser avbildet på tavlen til høyre, og det er altså et jobbsøkerkurs som blir profilert. Det fargeløse kopipapiret i A4-størrelse skriker ikke etter oppmerksomhet, og på bildet til høyre fremstår oppslaget ekstra anonymt ved siden av den store plakaten, som markedsfører et arrangement på en av Trondheims konsertscener. Bildet illustrerer at Dragvolls egne aktører lett blir marginalisert i møte med kommersielle eksterne aktører, som gjerne har et betraktelig større markedsføringsbudsjett. Blant Dragvollrespondentene er det kun 2 stykker som nevner Samfunnsviterne som en synlig organisasjon. Når det tross alt er noen som nevner foreningen, sier det muligens vel så mye om behovet for et slikt tilbud blant humanistene og samfunnsviterne på Dragvoll. Et slikt behov blir understøttet av selve teksten som blir brukt for å markedsføre det omtalte jobbsøkerkurset. Spørsmålene «Hvor finnes jobbene? Hvordan formidle hva du kan til arbeidsgiver?» reflekterer humanisters og samfunnsvitere utfordringer i møte med arbeidslivet (jmfør 6.2).

8 Kunst og utsmykninger som uttrykk for identitet

Kunsten bør ikke tas mindre alvorlig enn vitenskap som kunnskap- og forståelsesform. (Nelson Goodman, filosof, 1968)⁷⁷

Kunst og utsmykninger er først og fremst ikke-verbale uttrykk, men også rent visuelle elementer vil uttrykke mening og dermed identitet (Barni og Bagna 2016: 59–60). I den følgende analysen av slike uttrykk blir Gløshaugen omtalt først (8.1), deretter Dragvoll (8.2).

8.1 Gløshaugen – realfagsbetont med et historisk sus

På Gløshaugen finnes det en del kunst i «tradisjonell» forstand, altså kunst som ikke direkte konnoterer fagene på Gløshaugen. I den følgende analysen vektlegger jeg imidlertid kunst og utsmykninger som uttrykker faglig identitet, som her altså innebærer noe teknisk-naturvitenskapelig.

Teknisk-naturvitenskapelig kunst

På Gløshaugen finnes det en stor andel kunst og utsmykninger som uttrykker noe teknisk-naturvitenskapelig. Allerede på utendørsområdet vil man kunne få et inntrykk av dette; der finnes det nemlig flere skulpturer og gjenstander som representerer fagmiljøene på Gløshaugen. En av disse utsmykningene er en fontene dekorert med steinfigurer med geometriske former: en pyramide, en halvkule og et kvadratisk prisme. Et «Pelton løpehjul» fra Aura vannkraftverk står plassert utenfor Vannkraftlaboratoriet. Både fontenen og løpehjulet er avbildet nedenfor:

⁷⁷ Sitatet gjenfinnes på nettsidene som tilhører Fakultet for naturvitenskap og teknologi, der det er egne sider om kunsten i Realbygget, kalt REALart (ntnu.no/nt/om-oss/realart).

Figur 82 til venstre: Fontene med geometriske figurer, i området mellom Sentralbygget og Realfagbygget.

Figur 83 til høyre: «Pelton løpehjul», utenfor Vannkraftlaboratoriet.

I gjennomgangsaksen som strekker seg mellom Hovedbygningen og Realfagbygget, står det en stor og svært synlig skulptur:

Figur 84 til venstre: «Integrasjon», skulptur av Arnold Haukeland. Mellom IT-bygget og Sentralbygget.

Figur 85 til høyre: «Integrasjon», skilt tilhørende skulptur av Arnold Haukeland.

Som vi kan se, forteller inskripsjonen på det tilhørende skiltet at skulpturen, kalt «Integrasjon», er laget av Arnold Haukeland, som er tidligere NTH-student. NTH fikk skulpturen i gave fra aksjeselskapet Freia i 1974 (Dæhlin 2013).

Også innendørs på Gløshaugen finnes det en rekke kunstverk og utstilte gjenstander som konnoterer noe teknisk-naturvitenskapelig. En respondent beskriver Gløshaugen som «[...] realfagsbetont, både i arkitektur og skulpturer på utstilling.» «Foucaults pendel» er antakelig NTNUs mest kjente kunstverk, som på NTNUs nettsider blir omtalt som «[...] både et kunstverk og en fascinerende mekanisk konstruksjon [...]». Pendelen er en demonstrasjon

av at jorda roterer, og videre står det at en slik konstruksjon «[...] har sin naturlige plass på ethvert naturfaglig universitet.»⁷⁸

Figur 86: «Foucaults pendel», etasje U1 i Realfagbygget.

Pendelen henger ned gjennom alle de åtte etasjene i Realfagbygget, og er bare ett av de mange kunstverkene i bygget som inngår i en samling kalt «REAL art». Mange plansjer tilsvarende den vi ser på bildet ovenfor, er merket med en QR-kode i kombinasjon med følgende tekst: «Vil du vite mer om kunsten i Realfagbygget?». Ved hjelp av en smarttelefon med QR-leser vil man altså kunne få tilgang til mer informasjon, og QR-kodene illustrerer således at grensene mellom fysiske og virtuelle landskap har blitt flytende (jamfør Jewitt og Triggs 2006; Gorter 2013). Realfagbygget ble altså oppført i 2000, og mye av kunsten i dette bygget er derfor ikke så gammel. En nokså stor andel av gjenstandene som er utstilt ulike steder i bygningen, er riktignok gamle, da mange av disse har opphav fra NTH-årene.

NTH-historie i veggene

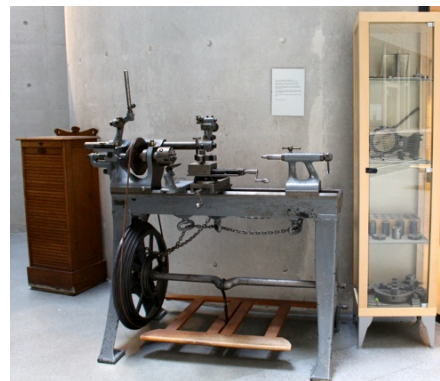
Hovedbygningen er altså det fremste symbolet for både NTH og NTNU. Teknologibiblioteket er plassert i første etasje i Hovedbygningen, og det buede inngangspartiet til biblioteket er dekorert av billedkunstneren Enevold Thømt. Motivet inkluderer teksten «per aspera ad astra», som kan oversettes til «gjennom motgang til stjernene» (Brandt og Nordal 2010: 13). Uttrykket kan knyttes til diskursen om krevende studier på Gløshaugen; en utbredt oppfatning som altså har preget diskursen på Gløshaugen helt siden NTH-årene.

⁷⁸ ntnu.no/nt/om-oss/realart

Figur 87: «Per aspera ad astra», dekorasjon av Enevold Thømt i inngangspartiet til Teknologibiblioteket, Hovedbygningen.

En av Dragvoll-responentene mine kommenterer at «Gløshaugen har et mer historisk sus [...]». Historien og tradisjonene reflekteres også i kunsten og utsmykningen på Gløshaugen; gjenstander med tilknytning bestemte fagområder er gjerne plassert i fagspesifikke områder av campus. NTNU har foreløpig seks superdatamaskiner, og kabinettet til en av disse er utstilt i et stor fellesområde i Elektrobygget:

Figur 88 til venstre: Superdatamaskinen «Cray Y-MP», Elektrobygget.
Figur 89 til høyre: «Dreiebenk», Realfagbygget.

Den avbildede superdatamaskinen var i bruk i perioden 1992–1996; i dag fungerer den som en slags sofa (Furberg 2016b). Superdatamaskinen som per i dag er i bruk ved NTNU, var for noen år siden blant de hundre kraftigste i verden. Det ga maskinen, og ikke minst NTNU, mye publisitet og oppmerksomhet (Hofstad og Lorentzen 2013). I 2017 må dagens maskin vike for ny teknologi; da får NTNU sin syvende superdatamaskin (Furberg 2016b). Dreiebenken som er avbildet til høyre ovenfor har tilknytning til Institutt for fysikk, og ble kjøpt inn allerede i 1910. Også i Gamle Elektro vil man finne en gjenstand fra de aller første NTH-årene, i inngangspartiet står nemlig «Trondhjems første dynamo». Også i «vrimlehallen» i Realfagbygget finnes det synlige spor etter NTH. Der vil man finne byster av «de tre store»,

jamfør NTNUs omtale av REALart-samlingen.⁷⁹ De tre det refereres til, er kjemikerne Nils Andreas Sørensen, Lars Onsager og John Ugelstad:

Figur 90: Byster av «de tre store», Realfagbygget. Foto: Cathrine Dahl Rian, juni 2016.

Byster, malerier eller bilder av personer med tilknytning til NTH vil man kunne observere flere steder på Gløshaugen (i 7.4.2 så vi for eksempel en rekke svart-hvitt-portretter i Lerkendalsbygget). Bildet nedenfor viser malerier fra en trappeoppgang i gamle Elektro, malt av Jan O. Henriksen i 1991–92. Utsmykningen er en gave fra flere enheter, blant annet Norsk Elektroteknisk Forening, en gruppe innenfor Tekna. Elektroteknisk avdeling var en av NTHs syv avdelinger da NTH åpnet i 1910, og maleriene viser glimt fra ulike epoker i elektronikkavdelingens «første 50 år».⁸⁰

Figur 91: Tre sammensatte motiv fra veggmaleri i trappeoppgang, Gamle Elektro.

Motivet øverst til høyre illustrerer perioden under andre verdenskrig, og symboliserer «[...] to viktige pilarer for gjenreisningen av Norge etter krigen.» Det siktes til det nasjonale samholdet og «teknologi i fremste front». Et miljø ved elektroavdelingen tok aktivt del i

⁷⁹ ntnu.no/nt/om-oss/realart

⁸⁰ Den samme informasjonen er gjengitt på nettsidene til Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektronikk: ntnu.no/ime/om/elektrotrappegangen

motstandskampen, og i brosjyren står det at «[...] det kan berettes om dramatiske episoder som fant sted i denne gamle ærverdige elektrobygningen.» Det er imidlertid Hovedbygningen som kan skimtes i bakgrunnen i dette tablået, Gamle Elektro er avbildet på tablået nederst til høyre. Dette motivet skildrer miljøet ved elektroavdelingen rundt 1960. Motivet til venstre skal forestille et møte i linjeforeningen *Omega*. Vi gjenkjenner Omega-symbolet, som altså er en del av linjeforeningens navn og symbol den dag i dag (jamfør omtalen av linjeforeninger i 7.1.1). Maleriet illustrerer blant annet et lite kor. Et av de avbildede kormedlemmene ble senere elektrosjef ved «Thamshavnbanen», Norges første elektriske jernbane, og sørget for at *Omega* fikk et av lokomotivene. Lokomotivet heter «Ohma Electra», og har siden 1972 stått på Gløshaugen. Vi ser lokomotivet på bildet til venstre nedenfor:

Figur 92 til venstre: «*Ohma Electra*», lokomotiv utenfor Elektrobygget.
Figur 93 til høyre: «*Bjørkelangen*», lokomotiv utenfor Kjelhuset.

Som vi kan skimte, er også lokomotivet dekorert med Omega-symboler. Bildet ovenfor til høyre viser lokomotivet «Bjørkelangen». Dette lokomotivet tilhører linjeforeningen «Smørekoppen», foreningen til studentene på den tidligere maskin-avdelingen, som i dag går under navnet Produktutvikling og produksjon. Begge lokomotivene står svært sentralt plassert på campusområdet, i hver sin ende av den store gressplenen, der blant annet immatrikuleringsseremonien finner sted (jamfør kapittel 6).

Jernbanen kan for øvrig knyttes til ingeniørenes, teknologiens og naturvitenskapens storhetstid. Selv om Gløshaugen har mye gammelt og utdatert på utstilling, symboliserer de gamle gjenstandene en stolt fortid som representerer fremskritt og utvikling. Og fagmiljøene på Gløshaugen har altså vært en helt sentral aktør i teknologiutviklingen i Norge. Følgende kommentar fra en respondent illustrerer det semiotiske landskapet på Gløshaugen godt i så måte: «*Koselig sted med mye historie. Du føler du går i fotspora til folk som har gjort store ting.*» I lys av det man kan kalle for en «jernbanediskurs» kan det være interessant å lese uttalelsen til rektor Bovim i NTNUs pressemelding etter at søknadstallene i 2016 var klare:

«NTNU er samlet sett styrket som *lokomotiv innenfor teknologi* i Norge [...]» (NTNU 2016b, min utheving).

8.2 Dragvoll – kjøpesenterestetikk og bortgjemt kunst

Da Dragvoll ble oppført, tildelte utsmykningsfondet for offentlig kunst betydelige midler for utsmykking, skriver Wale (1997: 22). Blant utsmykningen nevner hun tekstilkunst av Hanna Ryggen, kunstnerisk utsmykking av Erlend Leirdal samt en utvendig skulptur av Bjørn Melby Gulliksen. Imidlertid er ingen av disse kunstverkene plassert i fellesområder som studenter eller ansatte ferdes i til daglig. Kunsten til Ryggen og Leirdal henger i et av de to største auditoriene på Dragvoll, og utover spesielle fellesarrangementer i auditoriet vil utsmykkingene først og fremst bli sett av de studentene som har forelesninger der; i praksis betyr det de studentene som tilhører de største studieprogrammene. Skulpturen til Leirdal befinner seg utendørs og er bare synlig fra enkelte deler av hovedkomplekset. Den er plassert et stykke unna i retning av Låven, og blir passert først og fremst av de som oppholder seg der.⁸¹ En respondent skriver at det «[...] virker som om Dragvoll får bevilget for lite penger til det estetiske», og en annen påpeker at « Dragvoll er kaldt og kjedelig. Ingen har lagt noe særlig ned i utsmykking eller kunst som studentene ser noe særlig til». I så måte er det kanskje betegnende at et av få kunstverk i viktige gjennomgangsområder utgjør en kvadratformet hvit stein integrert i det flislagte gulvet. Kunstverket er dermed lett å overse:

⁸¹ Skulpturen er en del av en utsmykking som består av totalt fire skulpturer i stein. De resterende er plassert på uteområdet like utenfor kantinen. Disse er imidlertid ikke spesielt fremtredende i landskapet, og den ene, en fontene, har i mange år vært uten vann (digitalmuseum.no/011042530080?query=dragvoll&page=2&pos=36)

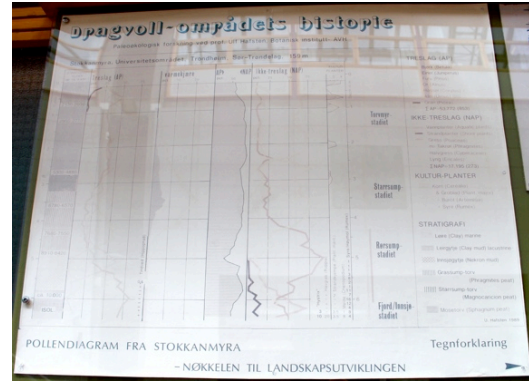
Figur 94 til venstre: «*Sub specie aeternitatis*», steinplate tilhørende «Aksonometri» av Wenche Gulbrandsen.

Figur 95 til høyre: To av tre bronserelieffer tilhørende «Aksonometri» av Wenche Gulbrandsen.

Som vi kan se på bildet ovenfor til venstre, har steinplaten inskripsjonen «sub specie aeternitatis». Sitatet, som er kjent fra filosofen Spinoza, kan oversettes til «under evighetens synsvinkel».⁸² Steinen inngår i utsmykningen «Aksonometri» av Wenche Gulbrandsen, som også inkluderer tre bronserelieffer på veggen. To av dem er avbildet på bildet til høyre ovenfor. Også relieffene er det nok lett å overse som kunstverk. Det er i grunnen nokså lite som minner om kunst eller utsmykking i det semiotiske landskapet i Gata. I et av de mest trafikkerte områdene dekker en gammel plansje en stor del av veggen. Plansjen presenterer «Dragvoll-området historie», sett fra et geologisk perspektiv.⁸³ Plansjen er dekorert med kart, tegninger og enkelte svart-hvitt-fotografier. Plansjen fremstår imidlertid som blass og anonym. På bildet nedenfor til venstre finner vi den i nedre venstre hjørne, under de gule og solblekede markisene, til venstre for den røde tavlen:

⁸² Store norske leksikon: snl.no/sub_specie_aeterni.

⁸³ Institutt for geologi og bergteknikk ved NTNU holder for øvrig til på Gløshaugen.

Figur 96: Gata, Dragvoll.⁸⁴

Figur 97: «Dragvoll-området historie». Ett av oppslagene på en plansje i Gata.

Bildet til høyre ovenfor viser ett av mange oppslag på plansjen. Plansjen inneholder også AVH-UNIT-emblemet, som i dag symboliserer det som en gang var. Kunsthistoriker og førsteamanuensis ved NTNU, Margrethe C. Stang (som også ble sitert i 5.2), har uttalt til *Universitetsavisa* at alt var nytt og flott på Dragvoll i starten, men at man nå opplever at «[...] omgivelsene rundt oss blir styggere og styggere.» (Mikkelsen 2013) Ansatte reagerer visstnok på at kunstverkene på Dragvoll blir nedprioritert; noen har blitt fjernet, mens andre ikke kommer til sin rett. Kunsthistorikeren mener at man ikke har greid å ta vare på den opprinnelige standarden på campus, og at det har ført til at Gata oppleves som «sjuskete». Et kunstverk som har vært i Gata helt siden starten, er en steininstallasjon av Geir Stormoen. Ifølge kunsthistorikeren var verket tidligere «[...] en liten oase med rennende vann, grus mellom steinene og frodige planter.» (Vestre 2013) I dag minner installasjonen derimot om «[...] en kjedelig geologisk utstilling.» (ibid.)

⁸⁴ På bildet kan vi også se to nivåer med stålbroer som forbinder ulike bygg (jmfør 5.2). Helt i enden av Gata kan vi skimte en lift, brukt i forbindelse med storrengjøringen på Dragvoll våren 2015 i forsøket på å fjerne mulige muggsoppkilder (jmfør 5.2).

Figur 98 til venstre: Steininstallasjon i Gata.

Figur 99 til høyre: Ståltråds sky i taket tilhørende steininstallasjon i Gata.

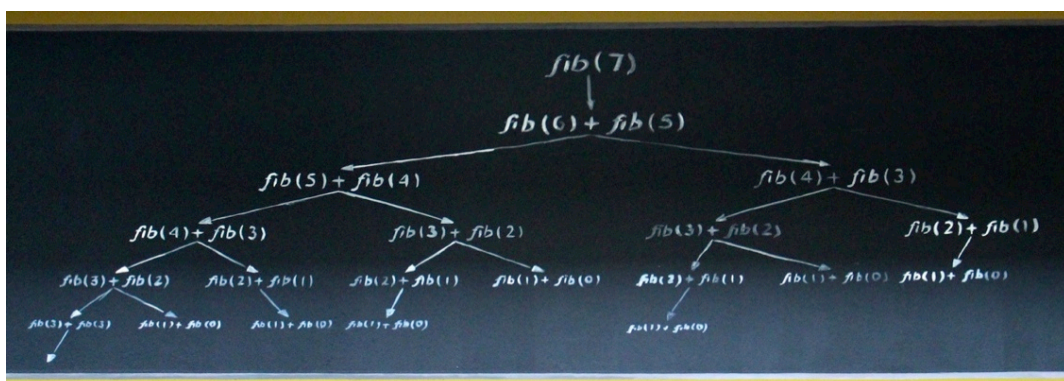
Steininstallasjonen, som vi ser deler av på bildet ovenfor til venstre, fremstår nemlig ikke slik den var tenkt; det er bare et fragment igjen av det som var ment å bidra til Gatas vitalitet (Gjervan, Skagen og Stang 2013). På bildet til høyre ovenfor ser vi en ståltråds sky i taket. Skyen tilhører installasjonen, men den blir ikke lenger lyssatt om kvelden. Dette medfører naturlig nok at Gata i vinterhalvåret fremstår enda mørkere enn hva den gjorde tidligere. Da Dragvoll åpnet, var campus «[...] oppfylt med palmer, eukalyptustrær og andre tropiske vekster.» (Lien i Brandt og Nordal 2010: 339) Mange av de mer eksklusive plantene døde imidlertid ut etter kort tid, og ble byttet ut med «mer robuste vekster». En respondent skriver at hun «[...] synes [Dragvoll] er et trivelig område med grønne planter og utsikt mot himmelen.» Noen av de grønne plantene er av plast, og Stang har uttalt at dette forsterker det estetiske forfallet som gradvis har utviklet seg på Dragvoll. Hun mener at campusen minner mer og mer om et kjøpesenter med billig dekor enn om et universitet (Vestre 2013). En respondent kommenterer at miljøet på Dragvoll er sterilt, og legger til at det er «[...] lite 'kunst' for å skape bedre miljø.» En respondent som skriver at han «liker pynten» på Dragvoll, legger til: «Kunne vært kulere ting på Dragvoll, som pendelen på Gløs. Kanskje bare en statue av Platon for eksempel?» Det er ingen synlige statuer eller byster på Dragvoll, men i kantinen er det et kunstverk av Platon, Sokrates og Aristoteles:

Figur 100: Platon, Sokrates og Aristoteles, malerier i kantine.

Blant kunsten og utsmykningen på Dragvoll er det nok disse kunstverkene som mest eksplisitt representerer et av Dragvolls fagmiljøer. Alle studenter på både Dragvoll og Gløshaugen har *examen philosophicum* som en obligatorisk del av studieprogrammet sitt; da det felles innføringsemnet ble etablert, var tanken at det skulle gi studentene «NTNU-følelsen og samholdet» (Berglihn 1997). Men istedenfor å forene «de to kultur», ble det en kamp «[...] om hvem som skulle tvinges inn i hvilken dannelsesstradisjon» (Brandt og Nordal 2010: 441). Brandt og Nordal (2010: 474) refererer til en evaluering fra 2009 som viste at ex.phil. i liten grad har virket som en døråpner mellom fagkulturene. Graffiti på «Store Mugg» inneholder en rekke referanser til ex.phil., både hat- og kjærlighetserklæringer, men utvilsomt mest av det førstnevnte. Heller ikke Gløshaugen-studentene er kjent for å like ex.phil.; en Dragvoll-student skriver at «[...] den forhatte Exphil-en for Gløs-studentene er erkesymbolet på Dragvoll, dessverre».

Utover enkelte elementer som representerer det filosofiske fagfeltet, er det heller lite kunst og utsmykninger på Dragvoll som representerer de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagmiljøene. Et kunstverk i kantine kan snarere sies å representere en *naturvitenskapelig* fagtradisjon.

Figur 101: Fibonacci-tallrekken, maleri i kantine.

Maleriet viser til *Fibonacci-tallrekken*; hvert nye tall i denne rekken er summen av de to foregående. Forholdet mellom to påfølgende tall i Fibonacci-rekken nærmer seg et bestemt tall jo lenger ut i rekken man kommer, og dette tallet kalles for «det gyldne snitt» eller pi. Dette forholdet viser seg i en rekke naturfenomener, og har påvirket både matematikere, kunstnere og arkitekter⁸⁵. Selv om Fibonaccis tallrekke dermed kan knyttes til fagområder som har en nærmere tilknytning til Dragvoll-fagene, er det likevel grunn til å anta at denne forbindelsen ikke er åpenbar for flertallet av de som ferdes på Dragvoll. Her kan det påpekes at det er *mottakeren* som til syvende og sist leser mening ut av tekst, og tilsvarende er det betrakteren som leser mening ut av et kunstverk – uansett hva forfatterens eller kunstnerens intensjon måtte ha vært (Løvland 2007: 17). Kan kunstverkene i Dragvolls kantine ha vært tenkt som symbolske uttrykk for NTNU som en tredje vei mellom de to kulturer? En kan i så fall stille spørsmål ved om det er slik de forstås.

Kantinen på Dragvoll bærer ellers preg av en retro-estetikk. Hyllene som er plassert flere steder i rommet, er nemlig dekorert med gjenstander man typisk finner i bruktbutikker og på loppemarked; 60- og 70-tallsservise, gamle kakebokser og kasseroller står side om side med glass- og keramikk-kunst:

Figur 102: Dekorasjon i kantinen.

Gjenstandene aktualiserer Snows påstand om at humanister er tilbakeskuende og opptatt av bevaring og tradisjon, mens naturviterne skuer mot fremtiden og er opptatt av endring og innovasjon (Enebakk 2008: xviii–xix). Vi så riktignok at tradisjon er et karakteristisk trekk ved det semiotiske landskapet på Gløshaugen også, men de gamle bevarte gjenstandene der har en annen symbolverdi. Symbolverdien til Dragvoll og Gløshaugen er temaet for det følgende kapittelet, som oppsummerer og avrunder analysen.

⁸⁵ I Norge ble diskusjonen av slike geometriske systemer aktuell gjennom J. F. Macody Lunds bok *Ad quadratum* (1919), hvor han forsøkte å bevise at Nidarosdomen i hovedtrekk er bygd etter et slikt system (Aubert 2015).

9 Gløshaugen og Dragvoll som symbolske konstruksjoner

Analysen i kapittel 5 til kapittel 8 danner i dette kapittelet grunnlaget for en diskusjon om de semiotiske landskapene som *symbolske konstruksjoner*. I første del av diskusjonen blir faglig identitet og NTNU-identitet tolket sammen med stedlig identitet. Som vi skal se, er *symbolverdien* til Dragvoll og Gløshaugen sentral i mange studenters identitet og selvforståelse. I andre del hentes diskusjonen fra delkapittel 5.3 frem igjen. Diskusjonen tok utgangspunkt i følgende spørsmål: NTNU siden 1996 – eller siden 1910? I forlengelsen av dette spør jeg her: «NTNU-identitet» – hva og for hvem?

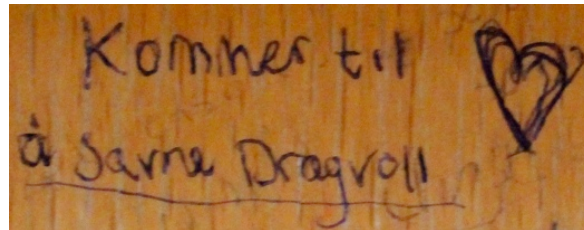
9.1 Stedsidentitet – hva symboliserer campus?

Assosiasjonene som mennesker knytter til bestemte steder, det vil si deres subjektive og emosjonelle oppfatninger, omtales som *stedets identitet*, eller *sense of place* (Agnew 1987 i Cresswell 2015: 12–14). Det er som sagt det semiotiske landskapet – der arkitekturen, de fysiske omgivelsene og mennesker er medregnet – som har betydning for stedsidentiteten. Selv om respondentene mine ikke selv bruker begrepet *sense of place* eller *stedets identitet* om Dragvoll og Gløshaugen, blir disse aspektene stadig tematisert i utsagnene deres.

Når campus går fra å være et ukjent sted til å føles som hjemme

Hver høst møter tusenvis av ferske studenter opp på Dragvoll og Gløshaugen for aller første gang, og selv om begge campusene har en forhistorie som strekker seg over mange tiår, kan de for studentene fortone seg som fremmede og anonyme. Etter hvert som studentene gjør seg kjent med campus og begynner å føle en tilknytning, vil det som i begynnelsen fortonte seg som et fysisk *rom*, i større grad bli oppfattet som et *sted* for dem. Tuan (1977: 6 i Cresswell 2015: 15) beskriver denne prosessen slik: «What begins as undifferentiated space becomes place as we get to know it better and endow it with value. The ideas ‘space’ and ‘place’ require each other for definition.» Denne prosessen, der space går over til å bli place, illustreres godt av følgende utsagn fra en Dragvoll-respondent: «*Har trivdes mer og mer siden jeg startet - nå er det nesten som et andre hjem.*» Utsagnet illustrerer også et annet sentralt aspekt ved omformingen fra space til place; prosessen innebærer nemlig en produksjon av en bestemt form for «homeliness», som kan beskrives som en følelse av nettopp å *være hjemme* eller *høre hjemme* (Tuan 1977 i Cresswell 2015). For respondenten som er sitert i det følgende, gikk tilhørighetsprosessen svært raskt: «*Jeg elsker virkelig gløshaugen! Der har jeg*

følt meg hjemme fra dagen en.» Stedstilhørigheten som studentene utvikler til campus, kan bli tydeliggjort når studietiden går mot slutten, slik tilfellet er for denne Gløshaugen-respondenten: «[...] [N]oe trist av å måtte forlate [campus] i år.» En annen skriver at hun «[...] kommer til å savne gløshaugen når jeg skal flytte [...]».

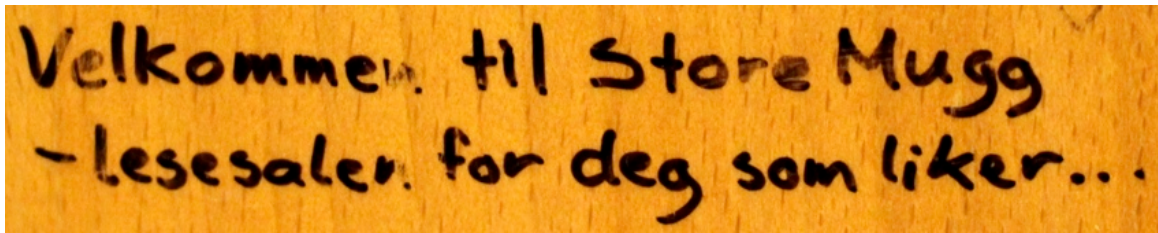

Figur 103: «Kommer til å savne Dragvoll». «Store Mugg», Dragvoll.

Et campusområde i sin helhet kan oppfattes som ett sted, men både Dragvoll og Gløshaugen består samtidig av en rekke bygninger og mindre steder med en særegen identitet. Dette blir illustrert gjennom følgende utsagn fra en respondent, der den nokså nyoppussede kafeen på Dragvoll blir beskrevet som «[...] det eneste stedet på Dragvoll hvor man kan føle seg 'utenfor' Dragvoll.»⁸⁶

Navngivning av steder er et uttrykk for at stedet har identitet og at mennesker føler en tilknytning til stedet. En del navn i den folkelige diskursen vil være uoffisielle, men de kan etablere seg som mer eller mindre offisielle navn etter hvert – «Stripa» og «Gata» er to nærliggende eksempler. Lesesalen jeg har omtalt som «Store Mugg» gjennom hele oppgaven, kan tjene som eksempel på et sted som går under en rekke uoffisielle navn som sirkulerer i studentmiljøet. Felles for navnene er at de beskriver karakteristiske trekk ved lesesalen, og slik sett kan de betegnes som metonymier: «Lampesalen», «Svettesalen», «Gasskammeret», «Muggsalen», «Store Mugg», eller kort og godt «Mugg» (se for eksempel Sundsbø 2012). Navnene inngår altså i Dragvolls innemiljødiskurs, som denne lesesalen er en sentral del av (jamfør 5.2.3). Bildet nedenfor er et eksempel på hvordan slike uoffisielle navn kan sette spor etter seg i det semiotiske landskapet:

⁸⁶ Mange av Dragvoll-respondentene mine kommenterer oppgraderingen av denne kafeen som svært positivt for trivselen deres på campus.

Figur 104: «Velkommen til Store Mugg – lesesalen for deg som liker...», «Store Mugg».

Graffiti-teksten er et konkret uttrykk for at steder og stedsnavn er *konstruert*; det vil si at de eksisterer som en kollektiv forestilling (Thuen 2003a: 12). At et sted er en kollektiv forestilling, innebærer samtidig at det er en symbolsk konstruksjon. Analysen har vist at både Dragvoll og Gløshaugen – med sine mange konnotasjoner – er to steder med en sterk symbolverdi. Samvirket mellom stedsidentitet, kollektiv identitet og individuell identitet indikerer at stedet har en viktig betydning.

Når vi oppfatter et sted som «vårt», kan det skape en følelse av at stedet er truet, og at «de andre» derfor må ekskluderes (Markus og Cameron 2002: 125). Mangelen på lesesalsplasser i eksamensperioder har aktualisert dette fenomenet. I 2011 skrev *Universitetsavisa* at de erfarer «[...] tendenser til gnisninger fordi studenter på Gløshaugen føler at Dragvoll-studenter tar 'deres' leseplasser.» (Normannsen 2011) Ekskludering trenger imidlertid ikke å foregå eksplisitt, det kan vel så gjerne ta form som mentale forestillinger om å ikke «høre til», slik dette utsagnet fra en Dragvoll-student uttrykker: «*Har kun vært på Gløshaugen 4-5 ganger, synes det er litt 'stort og skummelt'. Sikkert fordi gløsingene er så smarte, og jeg føler de kan se på meg at jeg ikke tilhører der*». En annen Dragvoll-student skriver dette: «*Anser meg selv som universitetsstudent, så NTNU-karakteristikken vil nok være riktigst. Men jeg føler meg også svært fremmedgjort når jeg ved en sjelden anledning besøker Gløshaugen.*» En tredje Dragvoll-respondent har opplevd å få mer direkte signaler om at han ikke hører til, og skriver følgende om sin opplevelse av å være på Gløshaugen:

[...] [M]an får litt bonde-i-byen-feeling. Komplet med arrogansen fra de innfødte. Første gang jeg var på do der, var døra i avlukket et sammensurium av Gløs-injokes som gikk på hvor mye Dragvoll sugde. Tilsvarende, må det påpekes, finner man ikke på Dragvoll.

Også realfagselevne ved Norges lærerhøgskole, altså forløperen til AVH, syntes Gløshaugen fortonte seg som «en skremmende og fremmed verden» (Kirkhusmo 1983: 52). Den opplevde avstanden mellom miljøene på Dragvoll og Gløshaugen er med andre ord ikke av ny dato.

9.1.1 Gløshaugen – i front med en stolt tradisjon i ryggen

Gløshaugen generelt er et veldig trivelig område å gå rundt på. Det får meg til å føle at jeg er del av fronten på et prosjekt som er større enn jeg kan ane. Da tenker jeg spesielt på mange de mange forskningshistoriske utstillingene som er plassert rundt omkring og også generelt utformingen på bygningene.

Respondenten som er sitert ovenfor, understøtter det som har blitt tydeliggjort gjennom hele analysen; i de fysiske omgivelsene på Gløshaugen er det mye som understøtter den teknisk-naturvitenskapelige fagidentiteten, blant annet kunst, utsmykkinger og arkitektur. Utsagnet fra respondenten illustrerer samtidig det historiske aspektet ved det semiotiske landskapet. Den foregående analysen viser at dette kan sies å være et karakteristisk trekk ved Gløshaugens stedsidentitet. Stedets tilknytning til NTNUs historie er et interessant aspekt.

Gløshaugen-kulturen – datidens NTH-kultur og nåtidens NTNU-kultur?

Som jeg påpekte i den historiske gjennomgangen, skyldtes NTHs motvilje mot å slå seg sammen med AVH for en stor del at de ønsket å ivareta den tradisjonsrike og spesielle kulturen ved den teknisk høyskolen. Forut for NTNU-etableringen påpekte NTHs siste rektor at denne kulturen måtte bringes videre (Kvaal 1997a: 3). Året etter NTNUs etablering skrev Kvaal (1997a: 15) dette:

Som vi har sett er det ikke bare enkelt å endre organisasjonsstruktur, navn, og symboler. Enda vanskeligere ser det ut til å være å rokke ved en gammel og innarbeidet tradisjons- og identitetsforankring. NTH-kulturen og -identiteten er på langt nær død. Den har bare ikledd seg ny ham, og stått opp av asken som en fugl Fønix. Kanskje vil vi om ikke alt for lenge snakke om en egen Gløshaugen-kultur?

Videre skrev han at det ennå var for tidlig å si noe om hvordan NTNU ville utvikle seg, og hvilken plass og posisjon det som en gang var NTH ville få innenfor det nye universitetet. Snart 20 år etter er det blant Gløshaugen-respondentene mine fire stykker som oppgir at de føler størst tilhørighet til betegnelsen «NTH-student», og enkelte andre påpeker at de heller ville vært det fremfor NTNU-student. En Gløshaugen-respondent skriver at han «[e]r stolt av å være NTNU-student, men det er på grunn av NTH-vinden i ryggen.» En annen påpeker at studentene jevnlig får høre formuleringer som «[...] 'dere som går her på Gløshaugen' eller 'dere som går her på gamle NTH' [...]» fra forelesere eller eksterne som gjerne har studert på Gløshaugen selv. En respondent som selv går på Gløshaugen, skriver at hun «[...] tror gløshaugen fortsatt er litt 'stuck' i NTH.» En Dragvoll-respondent svarer følgende på spørsmålet om hvilken student-betegnelse hun føler størst tilhørighet til: «Eg synest NTNU

prøver å vera NTH, og difor synest eg Dragvoll forklarar meir enn NTNU.» Utsagnet fra Dragvoll-respondenten er særlig interessant; hun knytter ikke NTH-identiteten utelukkende til Gløshaugen, slik som de andre, men forbinder den også med NTNU. Slik blir NTNU og Gløshaugen på sett og vis to sider av samme sak. I forlengelsen av dette, og i lys av det Kvaal (1997a) skriver om NTH-kulturen ovenfor, kan man si at NTH fikk en markant plass og posisjon innenfor NTNU. Analysen min understøtter også dette. Dersom vi legger til grunn at semiotiske landskapet på de respektive campusene representerer en særegen campuskultur, kan det bemerkes at Gløshaugens kultur og identitet på mange områder er langt mer overlappende med NTNUs selvforståelse og selvpresentasjon, enn hva som er tilfelle for Dragvolls kultur og identitet. *Stedet* spiller en sentral rolle i dette.

I sin masteroppgave om arkitekturen på Gløshaugen skriver Bakken (2006: 68) at Gløshaugens identitet til en viss grad oppleves som NTNUs identitet, fordi stedet og institusjonen er så tett sammenknyttet. Hun mener at campusen binder brukerne der sammen og gir dem en felles NTNU-identitet. Følgende utsagn fra en Dragvoll-respondent understøtter at Gløshaugens stedsidentitet og NTNU-identiteten er tett forbundet: *«Jeg føler størst tilhørighet som Dragvoll-student når jeg er på Dragvoll. Når jeg er nede på Gløs føler jeg meg som en NTNU-student.»* En annen Dragvoll-respondent skriver at han i økende grad føler seg som en NTNU-student, og begrunner dette med at han har tilbrakt en del tid på Gløshaugen de siste årene. En Dragvoll-respondent som har studert på både Dragvoll og Gløshaugen, beskriver Gløshaugen som *«et mer typisk universitetscampus»*, mens andre Dragvoll-respondenter skriver at *«Gløshaugen føles mere som et universitet, både med tanke på bygningsmasse, energi og stemning»*, eller at det er *«[...] litt koseligere å være på Gløshaugen fordi det er litt mer historie i byggene.»* Utsagnene indikerer at det er noe ved Gløshaugens stedsidentitet som er avgjørende for følelsen av å være en NTNU-student. Gløshaugen-respondentene mine uttrykker generelt stor trivsel når de beskriver campus. En av dem skriver: *«Elsker Realfagsbygget og lesesalen min [...] Gløshaugen er et fantastisk sted å være»*. En annen Gløshaugen-respondent skriver at hun *«elsker å gå rundt på campus»*.

9.1.2 Dragvoll – usynlig og nedprioritert?

I dette underkapittelet argumenterer jeg for at Dragvoll som *sted* har avgjørende betydning i identitetskonstruksjonen til mange Dragvoll-studenter. Den fysiske forfatningen til campus, i tillegg til den perifere plasseringen, blir for mange et slags symbol på Dragvoll-fagenes posisjon innenfor NTNU.

Dragvolls stedsidentitet – sjarmen i skavankene

Bygningsmassen på Dragvoll har utvilsomt en rekke problemer, men problemene er ikke altoverskyggende; mange Dragvoll-respondenter trekker frem også positive egenskaper ved campusen. En av dem skriver følgende: «*Dragvoll er koselig, men gammelt og nedslitt og ikke spesielt fint. Men sjarmen er der.*» En annen respondent påpeker inneklimateproblemer, og legger til: «*Det er vanskelig å forklare hvorfor man trives der, men det har vel noe med at man har vært på samme sted i så mange år og lærer seg å se sjarmen i alle skavankene.*» Dette siste utsagnet illustrerer samtidig at stedstilhørigheten kan vokse seg sterkere over tid. Enkelte respondenter uttrykker imidlertid en svært sterk tilhørighet til Dragvoll selv etter kort tid, slik følgende respondent kommenterer: «*[...] [S]elv etter et snaut år så elsker jeg drivhuset vårt!*» Bruken av ordet «vårt» kan her forstås som et uttrykk for en oppfattet kollektiv identitet knyttet til Dragvoll. Lektorstudentene har tilknytning både Dragvoll/Gløshaugen og Moholt campus, og en av Dragvoll-respondentene skriver følgende:

Dette semesteret har jeg vært på campus Moholt og jeg opplever det som sjelløst sammenliknet med Dragvoll. Jeg elsker Dragvoll!!! Det er en atmosfære og en følelse av tilhørighet jeg har der mer enn andre steder. [...] Jeg elsker kreativiteten på Dragvoll. Jeg elsker at jeg kan komme om morgenen og rett innenfor døra høre en musiker som øver. Jeg elsker kafeen vår med de fantastiske ansatte som hilser og husker meg selv om jeg ikke har vært her på et år. Jeg elsker do-poesien og evnen samfunnet på Dragvoll har til å se det magiske i det ordinære. En luke i veggen på en do ble illustrert og kjent som døren til Narnia. Jeg elsker at 1.etasje på Dragvoll ikke finnes fordi det var tenkt som trikkestasjon og at det blant studentene blir omtalt som plattform 92/3! Det er en magi med Dragvoll som går tapt hvis sammenslåingen av campus gjennomføres.

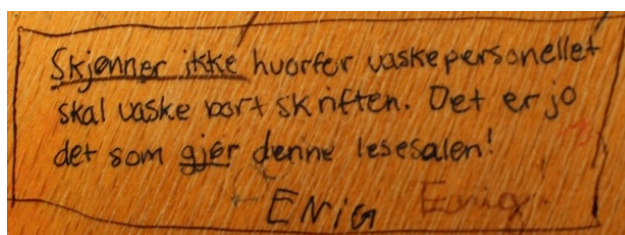
Respondenten omtaler «do-poesien», som inngår som en del av graffitien på Dragvoll. Også «Narnia» blir nevnt, et ord vi finner igjen i en graffiti-tekst observert på «Store Mugg»

Figur 105: «Alle veier på Dragvoll fører til NARNIA», «Store Mugg».

Skribleriet kan knyttes til diskursen om at mange Dragvoll-studenter ender opp på NAV i overgangen mellom studier og arbeidslivet, samtidig som det er en del humanister og

samfunnsvitere som får jobb i NAV.⁸⁷ Omskrivningen fra NAV til NARNIA kan videre forstås som en referanse til «døren til Narnia», som blir beskrevet av respondenten ovenfor: «*En luke i veggen på en do ble illustrert og kjent som døren til Narnia.*» Graffiti-teksten kan videre betraktes som et uttrykk for «[...] *evnen samfunnet på Dragvoll har til å se det magiske i det ordinære.*» Gjennom hele analysen har jeg vist til et utvalg graffiti-uttrykk fra det store omfanget som finnes på Dragvoll. Et par journalister i *Under Dusken* understøtter graffitiens tilstedeværelse på Dragvoll gjennom dette utsagnet: «Vi som studerer på Dragvoll har vel mest sannsynlig utvidet horisonten vår i større grad gjennom dodøra enn gjennom pensum.» (Drabløs og Flathagen 2005) Studentavisen intervjuet i 2012 sosiologiprofessor Aksel Tjora om graffitien på Dragvoll og Gløshaugen (Hammeren og Jahnsen 2012). Tjora er også utdannet sivilingeniør ved NTH, og i intervjuet uttaler han at graffitien på Dragvoll var noe av det han satte stor pris på da han kom fra Gløshaugen – der det på sin side var mye mindre av dette. Graffiti-teksten nedenfor demonstrerer at skribleriene utgjør en viktig del av «Store Muggs» stedsidentitet:

Figur 106: «*Skjøpper ikke hvorfor vaskepersonellet skal vaske bort skriften. Det er jo det som gjør denne lesesalen!*» «*Enig*» «*Enig!*», «Store Mugg».

Dragvolls fysiske forfatning – et symbol på fagenes verdi?

Diskursen om Dragvoll er ikke entydig, som tidligere påpekt, og det er en del av respondentene mine som uttrykker at de *ikke* trives der. I delkapittel 5.2 ble det tydeliggjort at innklimaet er sentral faktor for den mistriivselen som finnes blant Dragvoll-respondentene mine. En betydelig andel av respondentene fra både Dragvoll og Gløshaugen uttrykker at Dragvoll symboliserer en lite attraktiv verdi, slik vi allerede har sett en del eksempler på gjennom analysen. Noen tar derfor bevisst avstand til Dragvoll i sin identitetsposisjonering: «[...] *[D]et er ingenting å skryte av å gå på Dragvoll, så det kaster jeg ikke rundt meg.*»

⁸⁷ NTNUs kandidatundersøkelse fra 2013 viser at HF-kandidatene oftest har benyttet seg av familie og NAV i overgangen fra studier til arbeidslivet (TNS Gallup/ NTNU 2014).

NAV har deltatt på flere av Dragvolls karrieredager. I programheftet fra 2014 skriver NAV i sin egenomtale at blant annet samfunnsvitere, humanister og pedagoger jobber på NAV-kontorene.

Thuen (2003b: 71) skriver at menneskene på et sted blir tilskrevet en felles identitet på bakgrunn av hvor de «kommer fra». Denne identiteten vil uttrykke oppfatninger om hva som er typisk for folk fra dette stedet (Thuen 2003a: 27). Dersom stedets identitet er forbundet med en negativ diskurs, kan dette ha betydning både for den kollektive og individuelle selvforståelsen. Følgende utsagn fra en Dragvoll-respondent illustrerer dette:

Etter seks år på Dragvoll føler jeg meg ennå ikke hjemme her oppe. Bygningsmassen er trist, mugginfisert og taket lekker. All den negative praten om Dragvoll har også i perioder gjort det mindre motiverende å studere her oppe, fordi det føles mindre prestisjefyllt og ordentlig å være student på Dragvoll enn Gløshaugen.

Utsagnet illustrerer en sammenblanding av Dragvolls stedsidentitet og respondentens opplevde faglige identitet. Det fremgår ikke eksplisitt hva respondenten sikter til med «[...] [a]ll den negative praten om Dragvoll [...]», men det er trolig flere aspekter som medtenkes, ikke minst den negative diskursen rundt bygningsproblemene. De ulike dimensjonene ved det semiotiske landskapet virker sammen og utgjør samlet symbolverdien til Dragvoll.

Mange respondenter uttrykker en oppfatning av at institusjonen NTNU kan «klandres» for forholdene på Dragvoll, og flere betrakter tilstanden til bygningsmassen som symptomatisk på universitets prioriteringer mellom fagmiljøene. Gløshaugen fremstår for mange som et motstykke Dragvoll blir sammenlignet med. En Dragvoll-respondent uttrykker misnøye med den utbredte oppfatningen av late og uproduktive Dragvoll-studenter, og legger til: «Her er ledelsen alt for lite på banen for å motvirke den utviklingen. Synes det vitner om en villet politikk for å være ærlig, og som føyer seg inn i en rekke momenter i nedprioriteringen av Dragvoll som campus.» De fysiske omgivelsene på Dragvoll blir da et på mange måter sanselig uttrykk for det som for mange oppleves som nedprioritering av den aktiviteten som foregår i bygningen. Det er i forlengelsen av et slikt resonnement man kan si at Dragvoll som fysisk sted er et symbol på humanioras og samfunnsvitenskapens posisjon innenfor NTNU. Den perifere plasseringen til campusen er et annet aspekt ved dette, som på sett og vis er et symbol på usynliggjøringen av Dragvoll mer generelt. Utsagnene som blir gjengitt i det følgende, illustrerer oppfatninger mange av Dragvoll-respondentene mine uttrykker: En av dem skriver følgende, etter først å ha oppgitt størst tilhørighet til betegnelsen Dragvoll-student: «[D]et [kjennes] litt som om Dragvoll er mindre viktig enn Gløshaugen for NTNU, og det vises kanskje litt mer i standarden på campuset.» En annen respondent kommenterer først den fysiske forfatningen til bygningsmassen på Dragvoll, og legger deretter til: «Føler universitetet prioriterer Gløshaugen når det gjelder alt.» En tredje skriver dette: «Det har noe med hvilke signaler ledelsen sender ut når de ikke velger å fokusere på

Dragvoll. Vi som går der merker jo at det blir satt inn mindre resurser [...]» I forlengelsen av dette er det flere som uttrykker en oppfatning om at NTNU ikke er stolte av fagene på Dragvoll, og at dette går utover deres egen selvforståelse og faglige stolthet. Følgende utsagn er et eksempel på dette: *«Det føles rett og slett som forskjellsbehandling som stammer fra toppen, når Dragvoll konsekvent har dårligere kår enn Gløshaugen [...] Sånn sett er det ikke rart at dette gir indikasjoner til studenter om at 'gløsinger er mer verdt'.»* Analysen min av de semiotiske landskapene viser at Dragvoll-studenter på sett og vis blir utdefinert av NTNUs selvforståelse og selvpresentasjonen på viktige områder – om ikke annet er det slik det oppleves for mange. Dette aktualiserer en avrundende diskusjon om *hva* «NTNU-identiteten» er, og *hvem* den er for.

9.2 «NTNU-identitet» – hva og for hvem?

NTNU fronter som regel aldri Dragvoll, og de fleste assosierer NTNU med Gløshaugen. Jeg er stolt av å være NTNU-student fordi det er det beste universitetet i Norge. Jeg skulle bare ønske NTNU var like stolt av Dragvoll.

Utsagnet ovenfor er fra en Dragvoll-respondent, og er oppsummerende for diskusjonen i denne avsluttende delen av analysen. Hele den foregående analysen legges til grunn for en avrundende diskusjon, som på mange måter fungerer som et forsøksvis svar på problemstilling 3: *Hvilken betydning kan det semiotiske landskapet på Gløshaugen og Dragvoll ha for opplevd faglig identitet og NTNU-identitet?*

NTNU = Gløshaugen?

En gang spurte jeg ei hvor hu studerte. Hu svarte Dragvoll. Da hu spurte meg svarte jeg NTNU, så tenkte jeg meg om litt før jeg slang på Gløshaugen. Instinktivt ser jeg på Dragvoll og NTNU som to forskjellige skoler, der NTNU er Gløshaugen. (Gløshaugen-respondent)

Utsagnet ovenfor illustrerer en nokså utbredt oppfatning blant respondentene mine. I sosial samhandling får man alltid tildelt identiteter som man enten aksepterer eller motsetter seg; det foregår kontinuerlig en diskursiv identitetsforhandling, bevisst eller ubevisst (Jørgensen og Phillips 1999). Enkelte av Dragvoll-respondentene som oppgir at de føler størst tilhørighet til NTNU-betegnelsen, har en bevisst holdning til sin egen selvposisjonering. Det følgende utsagnet er et eksempel på dette: *«NTNU-student. Jeg er opptatt av å minske avstanden mellom campus og synes ikke det har noe for seg å presisere på den måten.»* Det er imidlertid

ikke alle Dragvoll-studenter som opplever at deres posisjonering som NTNU-student blir anerkjent og bekreftet. En av Dragvoll-respondentene mine skriver følgende: «*Om jeg sier 'jeg studerer Afrikastudier på NTNU', så spør alltid folk 'på dragvoll da?'. Man må passe på å ikke prøve å 'skroyte' på seg at man går på NTNU.*» Når noen blir oppfattet som noe annet enn det de selv mener at de er, kan det være et grunnlag for en maktrelasjon (Jenkins 2008: 198). Dersom man aksepterer posisjonen man blir tildelt i en identitetsforhandling, vil man samtidig reprodusere en bestemt identitet. Oppfatningen av at man som Dragvoll-student ikke skal «skryte» på seg NTNU-tittelen, reflekteres i utsagn fra flere av Gløshaugen-respondentene. En av dem skriver at han føler størst tilhørighet til NTNU-betegnelsen, og tilføyer: «*Men synes den betegnelsen kun er for gløsinger. Folk som går Dragvoll bør nevne det når de sier hvor de studerer.*» Enkelte Dragvoll-respondenter uttrykker at de bevisst unngår mulige «konfrontasjoner» i forhandlingen om en NTNU-identitet ved å velge Dragvoll-betegnelsen. En av dem forklarer den valgte «strategien» på denne måten: «*[...] [F]ordi da slipper jeg eventuelle spørsmål om jeg tilhører Gløshaugen.*» Når en dominerende diskurs stadig blir reprodusert, kan den ubevisst bli en del av en gruppes selvforståelse. Dermed vil gruppen selv kunne være med på å reprodusere diskursen – for eksempel ved å omtale seg selv på en bestemt måte – uten at de nødvendigvis forstår konsekvensene. Slik kan det bli skapt en felles fortolkningsramme som i praksis fungerer som et fastlåst maktforhold (Bratberg 2014; Jenkins 2008: 199).

Da NTNU ble etablert i 1995, var det altså flere kulturer som skulle inkluderes i én felles organisasjonsidentitet (jamfør kap. 4). Når det eksisterer ulike oppfatninger av hva som skal profileres som en samlet identitet, blir spørsmålet «*[...] kva slags stemmer i organisasjonen ein skal legge mest vekt på, og korleis ein skal grunngi at nokre ikkje blir høyrd.*» (Kvåle og Wæraas 2006: 129) Kvåle og Wæraas (2006: 66) påpeker at *navnet* til en virksomhet er det overordnede identitetselementet. Dette aktualiserer en drøfting av NTNU-navnet, ikke minst fordi det vakte så store protester i Dragvoll-miljøene da det ble presentert.

Enkelte Gløshaugen-respondenter legger nettopp navnet til grunn for å legitimere en ekskludering av Dragvoll i forståelsen av hvem som representerer NTNU. En av dem skriver dette: «*Jeg er stolt av å være NTNU student fordi det står for Norges TEKNISKE NATURVITENSKAPLIG universitet = Gløshaugen, ikke dragvoll (heldigvis).*» Også flere av Dragvoll-respondentene kommenterer at *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet* er lite beskrivende for Dragvoll-fagene, ettersom «NTNU» per definisjon signaliserer noe teknisk-naturvitenskapelig. En av dem skriver dette: «*Jeg føler egentlig at Gløsstudentene eier NTNU-tittelen mer enn oss, dessverre. Jeg tenker det er en tittel assosiert med*

ingeniørstudiene, særlig siden jeg ikke studerer noe «teknisk» eller «naturvitenskapelig». En slik oppfatning vil naturligvis kunne ha betydning for følelsen av tilhørighet til universitetsidentiteten. En Dragvoll-respondent skriver at hun er stolt av å være en NTNU-student, og legger til: «[...] Men det er med forbehold, fordi jeg ikke 100% føler tilhørighet. Dragvollinger er liksom annnenrangs NTNUere.»

En NTNU-identitet som skaper et opplevd hierarki og en følelse av ekskludering, vil videre kunne ha betydning for de ulike studentgruppenes stolthet over eget fag. En Dragvoll-respondent skriver følgende om manglende stolthet knyttet til Dragvoll-fagene: «Jeg synes det skulle vært unødvendig for 'dragvollinger' å måtte dra vekk fra NTNU (utveksling e.l) for å føle en noe stolthetsfølelse av sin egen utdanning og verdsette den.» Utsagnet kan ses i lys av et leserbrev som sto på trykk i *Under Dusken* våren 2015, der en HF-student oppfordrer andre humanister ved NTNU til å reise på utveksling, slik at man kan studere ved et universitet der «[...] selv vi Dragvollinger passer inn.» (Trøan 2015) Studenten, som selv har vært i Frankrike, beskriver det som en befriende følelse å oppleve både et samfunn og et universitet «[...] som virkelig verdsetter og forstår det man holder på med.» Tilværelsen som HF-student ved NTNU beskriver hun på følgende måte: «Man føler seg nedprioritert, adskilt og mindre viktig sammenlignet med andre, mer typiske studenter. Man inngår ikke engang i universitetets navn og ei heller i deres hovedprofil.» (ibid.)

Situasjonen som er tegnet opp i det foregående, med Dragvoll-studenter som har til dels lav tilhørighet til institusjonen, er selvsagt ikke ønskelig for NTNU, jamfør det uttalte målet om å skape en felles NTNU-identitet. I oppgavens innledning gjorde jeg rede for NTNUs offisielle og kommuniserte identitet. Et sentralt aspekt ved NTNUs *erklærte* identitet er altså å være et tverrfaglig breddeuniversitet, og en av kjerneverdiene universitetet ønsker å bli forbundet med, er som nevnt «Respektfull og omtenkso». I manualen for NTNUs grafiske profil står det at «[v]erdiene summerer innholdet i de assosiasjonene og konnotasjonene vi ønsker at målgruppene skal få i møtet med kommunikasjon fra *merkevaren* NTNU» (NTNU Kommunikasjonsavdelingen 2016: 6, min utheving).

En merkevare eksisterer imidlertid bare i hodet til mottakeren, slik NTNU selv påpeker, og «[...] inkluderer i kraft av sin forankring eller *historie* et sett med verdier i mottakerens hode [...] Det er blanding mellom fornuft og følelser.» (ibid.: 4, min utheving) Her kan det bemerkes at det historiske aspektet i NTNUs selvpresentasjon først og fremst knytter seg til året 1910 – og dermed NTH (jamfør 5.3). NTNUs varemerke kan med andre ord bidra til å forklare hvorfor Dragvoll og Gløshaugen ikke samles om det som kan betegnes som NTNUs kollektive selvbilde (Kvåle og Wæraas 2006: 35). I manges hode symboliserer

NTNU nemlig noe teknisk-naturvitenskapelig, og det er en identitet og en fagtradisjon mange av Dragvoll-respondentene ikke identifiserer seg med. Enkelt sagt kan man si at «et navn er ikke bare et navn». *Tolkningen* av varemerket til NTNU samsvarer ikke nødvendigvis med det universitetet ønsker å *uttrykke* (Kvåle og Wæraas 2006: 38). For mange av respondentene mine ser det ut til at følelsene virker sterkere enn fornuften. Dette resonnementet er i tråd med det sosialkonstruktivistiske perspektivet, der man som sagt erkjenner at det finnes mange alternative tolkninger av de samme fenomenene (Kvåle og Wæraas 2006: 39). Merkevaren NTNU er både en *sosial* og *symbolsk konstruksjon*. Språk har en sterk symbolverdi, og dermed en diskursiv makt.

AVSLUTNING

10 Tilbakeblikk og avsluttende betraktninger

I dette avslutningskapittelet blir de viktigste funnene fra analysen oppsummert og problemstillingene blir samtidig besvart. Ettersom mange av temaene i analysen glir over i hverandre, blir de ulike kapitlene omtalt om hverandre. I kapittel 4 fikk vi et innblikk i det historiske bakteppet for de to campusene, og dette har bidratt til å belyse det semiotiske landskapet. Den første problemstillingen innebar en analyse av det semiotiske landskapet på Dragvoll og Gløshaugen med utgangspunkt i faglige identiteter. Særlig kapittel 6, 7 og 8 har vist at synlig–usynlig er en sentral dikotomi, der de teknologiske og naturvitenskapelige fagtradisjonene på Gløshaugen grovt forenklet utgjør *synlige* kollektive identiteter, mens de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagtradisjonene på Dragvoll utgjør *usynlige* kollektive identiteter. Dette er eksemplifisert gjennom blant annet linjeforeninger, aktører i innovasjonsmiljøet, fagforeninger og fagmiljøene og i kapittel 7. Også kapittel 8 om kunst og utsmykninger som uttrykk for identitet, viser at synlig–usynlig dikotomien er sentral. Ved å inkludere den sosiokulturelle konteksten i analysen, har vi sett at forskjellene som viser seg mellom fagkulturene, reflekterer både NTNUs historie og mer overordnede mønstre i samfunnet. Analysen antyder at disse mønstrene virker ekstra sterkt innenfor NTNU, ettersom universitetet har en teknisk-naturvitenskapelig hovedprofil.

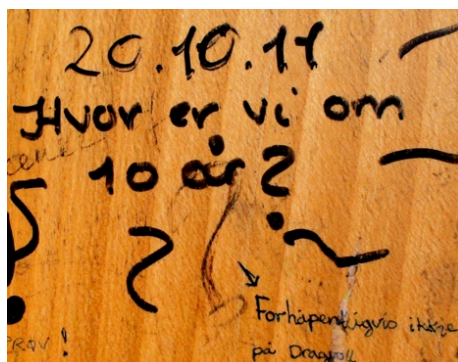
Den andre problemstillingen innebar en analyse av det semiotiske landskapet på de to campusene med utgangspunkt i NTNUs selvforståelse og selvpresentasjon. Her har vi sett at identitetsuttrykk som representerer NTNU er mer fremtredende på Gløshaugen. I kapittel 6 så vi at fremstillingen av krevende NTNU-studier med høye opptaksgrenser og en nær tilknytning til arbeidslivet først og fremst er forbundet med Gløshaugen. Det samme gjelder for vektleggingen av innovasjon og nyskaping i universitetets selvpresentasjon. Analysen har også belyst den andre siden av dette; det er som oftest de faglige identitetene på Gløshaugen som fremstår som NTNUs identitet utad. Dette funnet blir på sett og vis *synliggjort* i analysen min. I utvelgelsen av materiale til den ferdige analysen (jamfør den fremvoksende metoden) tok jeg altså utgangspunkt i sentrale aspekter ved NTNUs selvforståelse. En konsekvens av dette er at kollektive identiteter i Dragvoll-kulturen er nokså fraværende i oppgaven. Materialet mitt som inneholder identitetsuttrykk innenfor blant annet kultur, politikk og

samfunnsengasjement, måtte prioriteres bort. I forlengelsen av dette kunne en mer utførlig diskusjon av NTNU-identiteten forstått i lys av begrepene kulturell og økonomisk kapital, vært fruktbar for å forstå de ulike fagtradisjonenes synlighet (Bourdieu 1995).

Den tredje problemstillingen bygger på de to første, og spør hvilken betydning det semiotiske landskapet på Dragvoll og Gløshaugen kan ha for opplevd faglig identitet og NTNU-identitet. Dette ble drøftet utførlig i kapittel 9, der vi så at også stedsidentiteten til de to campusene er en avgjørende faktor for mange studenters opplevde status og identitet innenfor NTNU. Kort oppsummert viser analysen at det semiotiske landskapet på Dragvoll og Gløshaugen har en viktig betydning for opplevd faglig identitet og NTNU-identitet. De to dimensjonene ser dessuten ut til å virke sammen.

Blikket rettes fremover

I september 2015 ble det altså vedtatt at Gløshaugen og Dragvoll skal samlokaliseres. En samlokalisert campus blir sagt å ha en rekke fordeler. Det skal styrke og forenkle både tverrfaglighet og samarbeid med nærings- og arbeidsliv. Når det gjelder universitetets ulike fagområder, har det blitt påpekt at samlokaliseringen vil styrke og synliggjøre bredden i NTNUs profil (NTNU 2014b: 7). Ikke minst antas det at «NTNU-identiteten» vil bli styrket. Når en samlokalisert campus vil stå klar, slik at samtlige Dragvoll-miljøer kan flytte inn, vet ingen. Ulike tidsperspektiver har blitt foreslått, og NTNU-historien har dessuten vist oss at ikke alt blir som man har tenkt. Hvilken plass de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagene vil få innenfor NTNU i fremtiden, besvares lettest med et sitat fra den foreløpig siste rapporten tilknyttet campusutviklingsprosjektet: «Vi kan ikke spå om fremtiden [...]» (NTNU 2016c: 149).

Figur 107: «20.10.11 Hvor er vi om 10 år?» «Forhåpentligvis ikke på Dragvoll», «Store Mugg».

Litteratur

- Abrahamsen, Jardar Eggesbø (1997). *Dødsmesse over Universitetet i Trondheim*. Trondheim: Tapir.
- Abongdia, Jane-Francis A. og John Wankah Foncha (2014). «Language Ideologies in the Linguistic Landscape of One University in South Africa», *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5 (7), 623–630.
- Ainsworth, Susan og Cynthia Hardy (2004). «Critical discourse analysis and identity: why bother?» *Critical Discourse Studies*, 1 (2): 225–259.
- Arnesen, Clara Åse, Liv Anne Støren og Jannecke Wiers-Jenssen (2013). *Tre år etter mastergraden – arbeidsmarkedssituasjon og tilfredshet med jobb og utdanning: Kandidatundersøkelse av mastergradskandidater og psykologer ved universitetene*. NIFU-rapport nr. 41/2013.
- Arve Paulsen Kommunikasjon (2011). *Samfunnsviternes identitet og posisjon* [rapport]. Hentet fra https://www.samfunnsviternes.no/filestore/20110312_ArvePaulsen_Samfunnsviternes_luttrapport_del12.pdf
- Aubert, Aubert, Karl Egil. (2015, 10. november). Det Gylne Snitt. I Store norske leksikon. Hentet fra https://snl.no/det_gylne_snitt (lest 1. juli 2016).
- Aune og Årstø (2016). Ser til akademiske forfedre. *Under Dusken*, 25. februar 2016. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/25795/ser-til-akademiske-forfedre/> (lest 25. juli 2016),
- Bach, Andrea (2015). «Fra dragvulling til gløsing» *Offline*, 3. Hentet fra https://online.ntnu.no/media/images/offline/offline_2015_1.pdf, 24–25.
- Backhaus, Peter (2007). *Linguistic Landscapes: A Comparative Study of Urban Multilingualism in Tokyo*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Bakken, Bjørn Terje (1997). *Blant Gore-tex og Fretex: kultur og identitet i NTNU-studentenes hverdag* [hovedoppgave]. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Bakken, Marie Cecilie (2006). *Arkitektur og identitet : Gløshaugen campus som uttrykk for NTNUs identitet* [masteroppgave]. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Barni, Monica og Carla Bagna (2010). «Linguistic Landscape and Language Vitality». I E. Shohamy, E. Ben-Rafael og M. Barni (red.): *Linguistic Landscape in the City*. Clevedon: Multilingual Matters, 3–18.
- Barni, Monica og Carla Bagna (2015). «The critical turn in LL. New methodologies and new items in LL». *Linguistic Landscape*, 1 (1), 6–18.
- Barni, Monica og Carla Bagna (2016). «1 March – ‘A day without immigrants’: The Urban Linguistic Landscape and the Immigrants’ Protest». I R. Blackwood, E. Lanza og H. Woldemariam (red.): *Negotiating and Contesting Identities in Linguistic Landscapes*. London: Bloomsbury Academic, 55–70.
- Ben-Rafael, Eliezer, Elana Shohamy, Muhammad Hasan Amara og Nira Trumper-Hecht (2006). «Linguistic Landscape as Symbolic Construction of the Public Space: The Case of Israel», *International Journal of Multilingualism*, 3 (1), 7–30.
- Ben-Rafael, Eliezer (2009). «A Sociological Approach to the Study of Linguistic Landscapes». I E. Shohamy og D. Gorter (red.): *Linguistic Landscape: Expanding the Scenery*. New York: Routledge, 40–54.
- Bergersen Arkitekter AS (udatert). NTNU «FLYSTRIPA». Hentet fra <http://www.bergersenarkitekter.no/ntnu-flystripa/> (lest 12. juli 2016).
- Berglihn, Olaf Trygve (1997). Navnet skjemmer da ingen. *Under Dusken*, 5. februar 1997. Hentet fra <http://org.ntnu.no/ud/dusker/html/9702/index.html> (lest 29. juli 2016).

- Bjørn, Camilla (2016). Norske studenter utfordrer Snapchat i Silicon Valley: Timelønn 8,3 kroner. *VG nett*, 4. juli 2016. Hentet fra <http://www.vg.no/nyheter/utenriks/teknologi/norske-studenter-utfordrer-snapchat-i-silicon-valley-timeloenn-8-3-kroner/a/23719237/> (lest 4. juli 2016).
- Blackwood, Robert, Elizabeth Lanza og Hirut Woldemariam (red.) (2016). «Preface». I R. Blackwood, E. Lanza og H. Woldemariam (red.): *Negotiating and Contesting Identities in Linguistic Landscapes*. London: Bloomsbury Academic, xvi–xxiv.
- Bourdieu, Pierre (1995). *Distinksjonen. En sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Oslo: Pax Forlag.
- Brandt, Thomas og Ola Nordal (2010). *Turbulens og tankekraft. Historien om NTNU*. Oslo: Pax.
- Bratberg, Øivind (2014). *Tekstanalyse for samfunnsvitere*, Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Burr, Vivien (2003). *Social constructionism*. 2. utg. London: Routledge.
- Cenoz, Jasone og Durk Gorter (2006). «Linguistic Landscape and Minority Languages». I D. Gorter (red.): *Linguistic Landscape: A New Approach to Multilingualism*. Clevedon: UK: Multilingual Matters, 67–80.
- Charmaz, Kathy (2008). «Grounded theory as an emergent method» i S.N. Hesse-Biber og P. Leavy (red.): *Handbook of Emergent Methods*, New York: The Guildford Press, 155–172.
- Cold (1992). *Indoor Recreational Places as Glazed Space*. [rapport/foredrag], Vienna, Austria, oktober 5-8, 1992. Universitetet i Trondheim.
- Collin, Finn og Simon Køppe (2003). *Humanistisk videnskapsteori*, København, DR Multimedie.
- Cresswell, Tim (2015). *Place. An introduction*. 2. utg. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Dalgard, Agnes Rebecca (2015). «Dragvoll's gravferd. Intervju med Fredrik Lund». *Tidsskriftet A*, 20. november 2015. Hentet fra <http://tidsskrifteta.no/dragvolls-gravferd-intervju-med-fredrik-lund/> (lest 15. desember 2015).
- Det Norske Kongehus (2015). *Åpning av NTNU Senter for studentinnovasjon*, 2. september 2015. Hentet fra <http://www.kongehuset.no/tale.html?tid=129224&sek=26947&scope=27247>
- Drabløs, Magnus, Brattset og Daniel Flathagen (2005). Dodørdiskursen. *Under Dusken*, 8–22. februar 2005, 34–35.
- Dæhlin, Erik (2013). «Arnold Haukeland». I Norsk kunstnerleksikon. Hentet fra https://nkl.snl.no/Arnold_Haukeland (lest 25. juni 2016).
- Enebakk, Vidar (2008). «Innledende essay». I C.P Snow: *De to kulturer*, vii–xlix.
- Esshali, Nora Warholm (2016). Den unyttige idioten. *Universitetsavisa*, 15. januar 2016. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/meninger/2016/01/15/Den-unyttige-idioten-54366.ece> (lest 15. januar 2016).
- Faveo (2014). *Analyse av arealsituasjonen ved Dragvoll*. Notat KSI avklaringer. Hentet fra https://www.ntnu.no/documents/36266287/1263443109/Vedlegg+2_1+Arealanalyse+Dragvoll+12+12+14.pdf/f122a5ae-6265-46ad-bcf0-97de03c8806c
- Fossanger, Hilde og Roald Elvegård (2004). «En våt drøm», *Under Dusken*, 24. februar–9. mars, 21–25.
- Fossen, Christian (2015). NTNU-logo og forkortelse – en utfordring. *Universitetsavisa*, 6. mars 2015. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/incoming/article49111.ece> (lest 29. juli 2016).
- Furberg, Kristoffer (2015). - Kanskje det går an å ta seg en øl? *Universitetsavisa*, 8. september 2015. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/student/article51982.ece> (15. juli 2016).

- Furberg, Kristoffer (2016a). Arkitektene bruker mest tid på studiene. *Universitetsavisa*, 2. februar 2016. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/student/2016/02/02/Arkitektene-bruker-mest-tid-pa-studiene-54866.ece> (lest 15. juli 2016).
- Furberg, Kristoffer (2016b). NTNU får nasjonalt ansvar med ny superdatamaskin. 29. april 2016. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/forskning/2016/04/29/NTNU-far-nasjonalt-ansvar-med-ny-superdatamaskin-57202.ece> (lest 18. juli 2016).
- Furberg, Kristoffer (2016c). Gnist veier 175 kg og har 190 hestekrefter. *Universitetsavisa*, 10. mai 2016. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/student/2016/05/07/Gnist-veier-175-kg-og-har-190-hestekrefter-57420.ece> (lest 24. juni 2016).
- Furuseth, Sondre Vik (2014). «Borte bra, Realfagbygget best». *Nabladet* 21 (5). Hentet fra <https://nabla.no/media/nabladet/September14.pdf>, 4–6.
- Garvin, Rebecca Todd og Kristina Eisenhower (2016). «A Comparative Study of Linguistic Landscapes in Middle Schools in Korea and Texas: Contrasting Signs of Learning and Identity Construction». I R. Blackwood, E. Lanza og H. Woldemariam (red.): *Negotiating and Contesting Identities in Linguistic Landscapes*. London: Bloomsbury Academic, 215–231.
- Gjervan, Ellen K., Annabella Skagen og Margrethe C. Stang (2013). Hold Dragvoll grønt og skjønt! *Universitetsavisa*, 17. oktober 2013. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/leserbrev/article39911.ece?device=pc> (lest 10. mai 2016).
- Gorter, Durk (2006). «Introduction: The Study of the Linguistic Landscape as a New Approach to Multilingualism», *International Journal of Multilingualism* 3 (1), 1–6.
- Gorter, Durk (2013). «Linguistic Landscapes in a Multilingual World», *Annual Review of Applied Linguistics*, 33, 190–212.
- Gullestad, Frida (1997). Dragvoll-visjonen som slo feil. *Under Dusken*. Hentet fra <http://org.ntnu.no/ud/dusker/html/9713/dragvoll.html> (lest 3. november 2015).
- Gullestad, Frida (2010). Runding i det blå. *Universitetsavisa*, 20. september 2010. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/campus/article37728.ece> (lest 14. juli 2016).
- Gundersen, Martin (2015). Første innovasjonssenter for studenter i Norge. *Under Dusken*, 2. september 2015. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/25183/Innovasjonssenter/> (lest 24. juni 2016).
- Haanes, Haakon (2009). Linjeforeninger i dvale. *Under Dusken*, 23. november 2009. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/21658/linjeforeninger-i-dvale/> (lest 2. juli 2016).
- Halvorsen, Ola Krogh (2014). Det historiske selskab. *Under Dusken*, 25. mars 2014, 8.
- Hammeren Line og Bård Jahnsen (2012). Skriften på veggen. *Under Dusken*, 22. november, 32–33.
- Hanauer, David I. (2009). «Science and the Linguistic Landscape: A Genre Analysis of Representational Wall Space in a Microbiology Laboratory». I E. Shohamy og D. Gorter (red.): *Linguistic Landscape: Expanding the Scenery*. New York: Routledge, 287–301.
- Hardarson, Ævar. *Dristige detaljer. Studie av designforårsakede byggskader i innovativ modernistisk litteratur* [doktoravhandling]. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Haugen, Karin (2005). Alene mot strømmen. *Klassekampen*, 3. januar 2005. Hentet fra <http://www.klassekampen.no/22/article/item/null/alene-mot-strommen> (lest 11. juli 2016).

- Hitching, Tonje Raddum og Aslaug Veum (2011). «Introduksjon». I T.R Hitching, A.B. Nilsen og A. Veum (red.): *Diskursanalyse i praksis. Metode og analyse*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS, 5–39.
- Hofstad, Sigrun og Stein Lorentzen (2013). «Vilje» er Nordens kraftigste datamaskin. *NRK Trøndelag*. Hentet fra <https://www.nrk.no/trondelag/norsk-superdatamaskin-1.11099057> (lest 18. juli 2016).
- Holmes, Martha (2014). Disse studentene skal redde oss fra stormen. *Under Dusken*, 25. oktober 2014. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/24578/disse-studentene-skal-redde-oss-fra-stormen/> (lest 25. juli 2016).
- Holmes, Martha (2015). – Umulig å reparere Dragvoll. *Under Dusken*, 7. april 2015. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/25003/umulig-a-reparere-dragvoll/> (lest 13. juli 2016).
- Hovden, Jan Fredrik (2002). «Arvingane: Studentar og kulturinstitusjonane». I S. Bjørkås (red.): *Individ, identitet og kulturell erfaring. Kulturpolitikk og forskningsformidling II*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 71–94.
- Innst. O. nr. 40 (1994–1995) *Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om universiteter og høyskoler (lov om høgre utdanning)*.
- Jaworski, Adam og Crispin Thurlow (2010). «Introducing Semiotic Landscapes». I A. Jaworski og C. Thurlow (red.): *Semiotic Landscapes: Language, Image, Space*, London: Continuum, 1–40.
- Jenkins, Richard (2008). *Social identity*. 3. utg. Oxon: Routledge.
- Jewitt, Carey og Teal Triggs (red.) (2006). «Screens and the social landscape», *Visual Communication*, 5 (2), 131–140.
- Johansen, Åse Mette og Tove Bull (2013). «Språkpolitikk og (u)synleggjering i det semiotiske landskapet på Universitetet i Tromsø», *Nordlyd*, 39 (2): 17–45.
- Johansen, Anders (2015). «Å tenke seg om på utenlandsk», *Tidsskrift for språk og litteratur riss*, 01/15, 123–135.
- Jørgensen, Marianne Winther og Louise Phillips (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Jordheim, Helge og Tore Rem (red.) (2014). *Hva skal vi med humaniora?* Rapport om de humanistiske fagenes situasjon i Norge. Oslo: Fritt Ord.
- Karlsen, Asbjørn (2012). Ingeniører og samfunnsvitere. *Adresseavisen*, 10. april 2012. Hentet fra <http://www.adressa.no/meninger/article1803352.ece> (lest 24. juni 2016).
- Kikeby og Linga (2011) «Frykt og fordommer på Dragvoll». *Nabladet*. 18 (2), 10–13. Hentet fra <https://nabla.no/media/nabladet/2011-04.pdf>
- Kirchhoff, Karl Kristian Rådahl (2016). Humaniora, skal vi danse? *Agenda Magasin*, 27. februar 2016. Hentet fra <http://agendamagasin.no/kommentarer/humaniora/> (lest 9. juli 2016).
- Kirkhusmo, Anders (red.) (1983). «*Akademi og seminiar*»: *Norges lærerhøgskole 1922–1982*. Trondheim: Universitetet i Trondheim, Norges lærerhøgskole i Trondheim. Trondheim: Tapir.
- Kolstrup, Eik Mjelva (2004). «Dragvoll versus Gløshaugen» *EMIL-avis* 6 (2). Hentet fra <https://www.yumpu.com/no/document/view/8905059/emil-avis-02-2004-ntnu>, 12–13.
- Kristiansen, Nina (2012). *Den begredelige lista over humaniora-bragder i 2011*. [Internett] *Forskning.no*, 11. januar 2012. Hentet fra <http://forskning.no/meninger/leder/2012/01/den-begredelige-lista-over-humaniora-bragder-i-2011> (lest 29. juli 2016).
- Kvaal, Stig (1997a). *NTH – en kunnskapens fugl Fønix?* STS-arbeidsnotat 5/97. Trondheim: Senter for teknologi og samfunn, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Kvaal, Stig (1997b). «Norges tekniske høgskole – en kunnskapens fugl Fønix?» Hentet fra <http://www.ntnu.no/info/nthbok/006-017kvaal.html>

- Kvåle, Gro og Arild Wæraas (2006). *Organisasjon og identitet*. Oslo: Samlaget.
- Landry, Rodrigue og Richard Y. Bourhis (1997). «Linguistic Landscape and Ethnolinguistic Vitality: An Empirical Study.» *Journal of Language and Social Psychology*, 16 (1): 23–49.
- Larsen Trondheim University (udatert). *Trondheim University*. Hentet fra <http://www.henninglarsen.com/projects/0000-0399/0096-trondheim-university.aspx>
- Leth-Olsen, Lina (2015). – Du deltar på et verdenslag. *Adresseavisen*, 11. august 2015. Hentet fra <http://www.adressa.no/student/article11407042.ece> (lest 14. juli 2016).
- Lohne, Lone (2015). Her fikk «alle» jobb før de var ferdigstudert. Hentet fra <http://www.dn.no/talent/2015/04/08/1818/NTNU/her-fikk-alle-jobb-fr-de-var-ferdigstudert> (lest 24. juli 2016).
- Løvland, Anne (2007). *På mange måtar. Samansette tekstar i skolen*. Bergen: Landslaget for norskundervisning (LNU): Fagbokforlaget.
- Markus, Thomas A. og Deborah Cameron (2002). *The Words Between the Spaces: Buildings and Language*. London: Routledge.
- Meland, Svein Inge (2013a). Vanskeligst å få god karakter på NTNU. *Adresseavisen*, 19. september 2013. Hentet fra <http://www.adressa.no/nyheter/trondheim/article8303691.ece> (lest 15. juli 2016).
- Meland, Svein Inge (2013b). Regjeringen åpner for salg av Dragvoll. *Adresseavisen*, 24. januar 2013. Hentet fra <http://www.adressa.no/nyheter/trondheim/article7002155.ece> (lest 12. juli 2016).
- Metier (2015). *Kvalitetssikring av konseptvalg. «Framtidig lokalisering av Campus NTNU»* [rapport] Til Kunnskapsdepartementet og Finansdepartementet. Hentet fra <https://www.ntnu.no/documents/36266287/1266706374/rapport-fin-kd---ks1-fremtidig-lokalisering-av-campus-ntnu---metier-mfm-v1.0-annotert+njm.pdf/2e2e49a7-ffb0-443b-aa84-8cff577aa3c9>
- Mikkelsen, Solveig (2012). NTNUs sosiale lim. *Universitetsavisa*, 29. oktober 2012. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/student/article39271.ece?device=pc> (lest 29. juli 2016).
- Mikkelsen, Solveig (2013). Ut med kunsten, inn med plasten. *Universitetsavisa*, 17. oktober 2013. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/campus/article39910.ece> (lest 9. mai 2016).
- Mikkelsen, Solveig (2016). NTNU satser enda mer på Universitetsavisa. *Universitetsavisa*, 14. april 2016. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/campus/2016/04/14/NTNU-satser-enda-mer-på-Universitetsavisa-56714.ece> (lest 27. juli 2016).
- MultiLing (2014). *Annual Report 2014*. [rapport] Oslo: Universitetet i Oslo.
- Mæhlum, Brit (2007). *Konfrontasjoner. Når språk møtes*. Oslo: Novus forlag.
- Nikolaisen, Per-Ivar og Mari Gisvold Garathun (2014). NTNU vil vrake Dragvoll og samle alt rundt Gløshaugen, *Teknisk Ukeblad*, 31. januar 2014. Hentet fra <http://www.tu.no/artikler/ntnu-vil-vrake-dragvoll-og-samle-alt-rundt-gloshaugen/275069> (lest 12. juli 2016).
- Normannsen, Sølvi Waterloo (2010). HF vil ha mer nyskaping. *Universitetsavisai*, 17. mars 2010. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/politikk/article37365.ece> (lest 24. juni 2016).
- Normannsen, Sølvi Waterloo (2011). Trangt på Dragvoll - romslig på Gløshaugen. *Universitetsavisa*, 15. november 2011. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/student/article38560.ece> (lest 30. juli 2016).
- Normannsen, Sølvi Waterloo (2015). NTNU spiller på Tronstad-formelen. *Universitetsavisa*, 6. januar 2015. Hentet fra

- http://www.universitetsavisa.no/migration_catalog/Campus/article45867.ece (lest 22. juli 2016).
- NOU 1995: 28 *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Forslag til framtidig organisasjon*. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. («Underdal-utvalget»)
- NTNU (udatert), *Studietilbud, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 2016–2017* [studiekatalog] Hentet fra https://www.ntnu.no/c/document_library/get_file?uuid=200b5829-30cd-466b-a325-c8cb9b1b1247&groupId=314472
- NTNU (2011), *Strategi 2011–2020 for Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet – NTNU*. Hentet fra http://www.ntnu.no/info/strategi_ntnu_bm.pdf
- NTNU (2014a). *NTNU 2060. Visjoner for campusutvikling* [rapport]. Hentet fra <http://www.ntnu.no/documents/36266287/38463652/NTNUvisjonsrapport.pdf/4b336a27-6ae7-4b8d-8c7a-3723d8a4216c>
- NTNU (2014b). *Framtidig lokalisering av campus NTNU. Tilleggsutredninger*. Hentet fra https://www.ntnu.no/documents/36266287/1263443109/150216+NTNU+campus+tilleggsutredninger_hoveddokument_endelig.pdf/f674a0c6-7cfc-4e0c-8850-c7c1a1794adf
- NTNU (2014c) *Rapport og planer 2013–2014*. Hentet fra <https://innsida.ntnu.no/documents/10157/1344528730/NTNU+rapport+og+planer+2013-2014/1a61f22d-1425-4785-9b4e-a7aaa59f19ec>
- NTNU (2015a). *Fusjonsplattform. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet – NTNU*. Hentet fra http://www.ntnu.no/documents/1262755726/1262827395/fusjonsplattform_norsk.pdf/01ef650b-c017-42aa-9f9e-3ea5e622683f
- NTNU (2015b). *NTNUs kvalitetsmelding for utdanning 2013/2014* [rapport] Hentet fra https://innsida.ntnu.no/documents/portlet_file_entry/10157/NTNUs+kvalitetsmelding+for+utdanning+2013-2014.pdf/1a970829-0871-4a16-bf88-efd614fd18e6?status=0
- NTNU (2016a). *Årsrapport (2015–2016)*. Hentet fra https://innsida.ntnu.no/documents/10157/1344528730/aarsrapport_ntnu_20152016.pdf/4aaa5ca9-caa5-4cb4-b5fa-d754caaaa681
- NTNU (2016b). *Flere til helsefag, færre til olje* [pressemelding]. Hentet fra https://www.ntnu.no/aktuelt/pressemeldinger/2016/aarets_sokertall
- NTNU (2016c). *Lokalisering NTNU campus Trondheim. NTNUs campusutvikling 2016–2025*. [Høringsversjon 8. juli] Hentet fra https://www.ntnu.no/documents/36266287/38463652/ntnu_kvalitetsprogram.pdf/9e06ec56-5a44-4dfb-b2c2-dfa253d80996
- NTNU Kommunikasjonsavdelingen (udatert), *Et lite innblikk i en stor visjon*. Hentet fra https://innsida.ntnu.no/c/wiki/get_page_attachment?p_1_id=22780&nodeId=24647&title=Ferdige+presentasjoner+om+NTNU&fileName=brosjyre_bokmaal.pdf
- NTNU Kommunikasjonsavdelingen (2016). *Grafisk profil ved NTNU*. Hentet fra https://innsida.ntnu.no/documents/10157/3573032/grafisk_manual_2016.pdf/2543274f-d835-4026-b208-6bac9cf1b0ca
- Nygaard, Pål (2014). «Ingeniørene». I R. Slagstad og J. Messel (red.): *Profesjonshistorier*. Oslo: Pax forlag, 177–208.
- Nymoen, Anne Karine (2007). Nyskaping på Dragvoll? *Universitetsavisa*, 12. januar 2007. Hentet fra http://gamle.universitetsavisa.no/dok_45a78a12671262.24050603.html (lest 24. juni 2016).
- Oksholen, Tore (2015a). Kronprinsen talte om klimautfordringer. *Universitetsavisa*, 2. september 2015. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/campus/article51823.ece> (lest 24. juni 2015).

- Oksholen, Tore (2015b) – Framtida er digital. *Universitetsavisa*, 11. november 2015. Hentet fra <http://www.universitetsavisa.no/student/2015/11/11/Framtida-er-digital-53188.ece> (lest 27. juli 2016).
- Oksholen, Tore (2016a). <http://www.universitetsavisa.no/forskning/2016/03/08/Flytt-SV-disiplinene-til-UiO-55808.ece> (lest 6. juli 2016).
- Oksholen, Tore (2016b). <http://www.universitetsavisa.no/politikk/2016/02/09/SV-fagene-darligere-finansiert-ved-NTNU-55137.ece> (lest 6. juli 2016).
- Opheim, Aagot (2014a). Krever mye hardt arbeid. *Adresseavisen*, 12. august 2014. Hentet fra <http://www.adressa.no/nyheter/article10010002.ece> (lest 25. juli 2016).
- Opheim, Aagot (2014b). – Dette er samfunnsopdraget. *Adresseavisen*, 2. september 2014. Hentet fra <http://www.adressa.no/nyheter/trondheim/article10082907.ece> (lest 30. juni 2016).
- Pennycook, Alastair (2009). «Linguistic Landscapes and the Transgressive Semiotics of Graffiti». I E. Shohamy og D. Gorter (red.): *Linguistic Landscape: Expanding the Scenery*. New York: Routledge, 302–312.
- Phillips, Nelson og Cynthia Hardy (2002). *Discourse Analysis: Investigating Processes of Social Construction*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Poveda, David (2012). «Literacy Artifacts and the Semiotic Landscape of a Spanish Secondary School». *Reading Research Quarterly*, 47 (1), 61–88.
- Prieur Annick, Lennart Rosenlund og Jakob Skjott-Larsen (2008). «Cultural capital today. A case study from Denmark», *Poetics* 36, 45–71.
- Rambøll (2014). *KVU Framtidig lokalisering av campus NTNU* [rapport]. Konseptvalgutredning til Kunnskapsdepartementet. Hentet fra http://www.ntnu.no/documents/36266287/38463652/KVU_Ramboll.pdf/910a03ad-8883-4f83-87be-d8f501d6639c
- Regjeringen (2011). «KOMPLEKS 9900496 Gløshaugen» [Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet] Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/134e6009f0b64f74bbe1647d4b7e005b/9900496_ntnu_gloeshaugen.pdf
- Revolve NTNU (2015). [Magasin]. Hentet fra <http://www.adam.pm/RevolveViewer/view/H2015.html#p=1>
- Rosenlund, Lennart (2008). «Sosiale strukturer og deres metamorfoser», *Sosiologisk tidsskrift*, 1998 (1/2), 45–74.
- Rødningen, Mirjana (2011). «Kunnskapsreform». *Åpent rom* (1), 23–29. Hentet fra http://www.statsbygg.no/Files/publikasjoner/aapentRom/aapent_rom_2011_1.pdf
- Scollon, Ronald og Suzie Wong Scollon (2003). *Discourses in Place: Language in the Material World*. London: Routledge.
- Shohamy, Elana (2006). *Language Policy: Hidden Agendas and New Approaches*, New York: Routledge.
- Shohamy, Elana og Durk Gorter (red.) (2009). *Linguistic Landscape: Expanding the Scenery*. New York: Routledge.
- Shohamy, Elana og Shoshi Waksman (2012). «Talking back to the Tel Aviv centennial: LL responses to top-down agendas». I C. Hélot, M. Barni, R.R. Janssens og C. Bagna (red.): *Linguistic Landscapes, Multilingualism and Social Change*, Frankfurt: Peter Lang, 109–126.
- Shohamy, Elana (2015a). «Introduction. Linguistic Landscape. A new Journal», *Linguistic Landscape*, 1 (1), 1–5.
- Shohamy, Elana (2015b). «LL research as expanding language and language policy», *Linguistic Landscape*, 1 (1), 152–171.

- Skog, Berit (1994). *Å finne «koden» – kultur og klasse i akademia*. ISS rapport. Trondheim: Universitetet i Trondheim: Institut for sosiologi og statsvitenskap.
- Snow, C.P. (2008). *De to kulturer*. Oslo: De norske Bokklubbene AS.
- Soderland, Inger (2008). Dragvollskepsis i Entreprenørskolen. *Under Dusken*, 16. november 2008. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/21111/dragvollskepsis-i-entreprenorskolen/> (lest 24. juni 2016).
- Solberg, Helge (1999a). «Arkitektonisk mangfold og byjubileum». I Solberg (red.), S. Rørholt, G. Houen, S.v. Krogh og Hans Skotte, *Arkitektur i 100 år. Arkitekturguide for Trondheim*, Trondheim: Trondhjems Arkitektforening, 186–189.
- Solberg, Helge (1999b). «Fire store bygg og et drama». I Solberg (red.), S. Rørholt, G. Houen, S.v. Krogh og Hans Skotte, *Arkitektur i 100 år. Arkitekturguide for Trondheim*, Trondheim: Trondhjems Arkitektforening 190–236.
- Stensønes, Eirin Holm (2010). Entreprenørskolen omfavner ikke-teknologene. *Under Dusken*, 9. mars 2010. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/21848/entreprenorskolen-omfavner-ikke-teknologene/> (lest 24. juni 2016).
- Stjernholm, Karine (2013). *Stedet velger ikke lenger deg, du velger et sted. Tre artikler om språk i Oslo* [doktoravhandling]. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Stjernholm, Karine (2014). *Urbane offentlige landskap i bygd og by. Lingvistiske landskap i Oslo og på Voss*. [rapport]. Språkrådet. Hentet fra <http://www.sprakradet.no/upload/Aktuelt/Rapport%20Stjernholm.pdf>
- Stugu, Ola Svein (1997). *Kunnskapsbyen, 1964-1997*. Trondheims historie. Bind 6: Oslo: Universitetsforlaget.
- Støren, Liv Anne, Kari Veia Salvanes, Ingvild Reymert, Clara Åse Arnesen og Jannecke Wiers-Jenssen (2016). *Kandidatundersøkelsen 2015: I hvor stor grad er nyutdannede mastere berørt av nedgangskonjunkturen?* NIFU-rapport 2016/17.
- Sundsbo, Simen (2012). Lesesal for enhver smak. *Under Dusken*, 23. november 2012. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/23034/lesesal-for-en-hver-smak/> (lest 20. juli 2016).
- Sørland, Kaia (2015). – Tar de letteste fagene. *Under Dusken*, 24. februar 2015. Hentet fra <http://dusken.no/media/publications/2015/UD-2015-04.pdf> (lest 26. juni 2016).
- Sørum, Benedicte (2012). Karrierefokus på Dragvoll. *Under Dusken*, 14. mars 2012. Hentet fra <http://dusken.no/video/1286/karrierefokus-pa-dragvoll/> (lest 25. juni 2016).
- Thjømøe, Silje Løvstad (2010). – Dragvoll burde holdt seg unna feiringen. *Under Dusken*, 9. september 2010. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/22019/dragvoll-burde-holdt-seg-unna-feiringen/> (lest 13. juli 2016).
- Thue, Fredrik (2016). Masseuniversitetets fremvekst. *Morgenbladet*, 11. mars 2016, 28–29.
- Thuen, Trond (2003a). «Steder, grenser, tilhørigheter. Noen innledende betraktninger». I T. Thuen (red.). *Sted og tilhørighet*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 11–37.
- Thuen, Trond (2003b). «Stedets identitet». I T. Thuen (red.). *Sted og tilhørighet*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 59–76.
- Tjora, Aksel H. (2010). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Tobiassen, Markus og Stina Gregersen Karlsen (2016). NTNU stakk av med 10 av 15 millioner til studentgründere, *Dagens Næringsliv*, 19. juni 2016. Hentet fra <http://www.dn.no/grunder/2016/06/19/1006/ntnu-stakk-av-med-10-av-15-millioner-til-studentgrndere> (lest 19. juni 2016).
- TNS Gallup/NTNU (2012). *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU): Læringsmiljøundersøkelsen 2012. Arbeidssted, bruk av fasiliteter - og mengde*. Hentet fra https://innsida.ntnu.no/c/wiki/get_page_attachment?p_1_id=22780&nodeId=24647&title=Undersøkelser+om+utdanning&fileName=Laringsmiljoundersokelse2012_NTNU_Del2.pdf

- TNS Gallup/NTNU (2014). *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU): Kandidatundersøkelsen 2013*. Hentet fra <https://innsida.ntnu.no/documents/10157/264411567/NTNU+Kandidatundersøkelsen2013.pdf/07f48739-c394-4003-a43e-899704b817f0>
- TNS Gallup/NTNU (2015). *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU): Læringsmiljøundersøkelsen 2015*. Hentet fra: <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Undersøkelser+om+utdanningskvalitet>
- Trøan, Yngvild Næss (2015). Hvorfor humanister må se å komme seg på utveksling. *Under Dusken*. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/24943/hvorfor-humanister-ma-se-a-komme-seg-pa-utveksling/> (lest 28. mai 2016).
- Under Dusken (2007). Sier nei til dragvollgründere. *Under Dusken*, 28. september 2007. Hentet fra <http://dusken.no/artikkel/19294/sier-nei-til-dragvollgrundere/> (lest 24. juni 2016).
- Vestre, Jan (2013). – Dette er rett og slett «Harry»! *Bydelsnytt*, 31. oktober 2013. Hentet fra <http://bydelsnytt.no/2013/10/31/dette-er-rett-og-slett-harry/> (lest 30. juni 2016).
- Wale, Astrid (1997). *Universitet og høgskole: Den allmennvitenskapelige høgskolen 1984–1996*. Trondheim: Strindheim trykkeris forlag.
- Wodak, Ruth og Michael Meyer (2009). *Methods of Critical Discourse Analysis*. Los Angeles: SAGE.
- Åmås, Knut Olav (2010). Fremtidsmaskinen. *Aftenposten*, 13. september 2010.

Vedlegg

Vedlegg 1: Oppslag for å rekruttere respondenter

Er dette morsomt?

Overhørt på NTNU
30. januar · 🌐

På buss 5 Dragvoll/Lohove fra sentrum;

"Jeg går alltid av på Gløshaugen Nord, selv om jeg skal til Realfagsbygget og da er Gløshaugen Syd nærmere. Jeg gjør det fordi hvis jeg blir sittende på bussen fra Gløshaugen Nord, så tror alle de som går av der at jeg skal videre til Dragvoll..."

Jeg skriver masteroppgave om
Dragvoll og Gløshaugen
og setter stor pris på om du vil bidra
med viktige innspill ved å svare på
en spørreundersøkelse

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

bit.ly/1RuhRtC

Vedlegg 2: Spørreskjema

Spørreundersøkelse for deg som er student på Dragvoll eller Gløshaugen

Side 1 av 4

Spørreundersøkelse for deg som er student på Dragvoll eller Gløshaugen

Ved å svare på denne undersøkelsen bidrar du med viktige innspill til en masteroppgave i nordisk språk som handler om Dragvoll og Gløshaugen.

Du er ikke nødt til å svare på alle spørsmålene for å fullføre undersøkelsen, men jo flere, jo bedre.

Du svarer helt anonymt. Alle innspill tas imot med stor takk!

***Må fylles ut**

Bakgrunnsinformasjon

Kjønn *

- Kvinne
 Mann

Hva er ditt nåværende studieprogram en del av? *

- Årsstudium
 Bachelorgrad
 Mastergrad (2-årig)
 Mastergrad (5-årig)
 Andre:

Hvilket semester er du på i studieprogrammet? *

Våren 2016

Hvilket studieprogram tilhører du? *

Her kan du utdype studieinformasjonen.

Har du støttefag/breddeår? Har du tilhørt et annet studieprogram tidligere? Har du studert ved et annet studiested tidligere?

Campus og studentorganisasjoner

Ta utgangspunkt i den campusen studieprogrammet ditt tilhører, når du svarer på spørsmålene. Hvis du har kjennskap til både Dragvoll og Gløshaugen, kan du gjerne si noe om begge.

Hvordan vil du beskrive campus? Hvordan trives du på campus?

Spesifiser gjerne hvilket bygg på campus du refererer til, hvis det er relevant.

Hvilke linjeforeninger og andre organisasjoner husker du som mest synlige på campus?

Tenk på plakater/stands/bannere/klær osv.

Hva har du av klær og/eller annet materiell som representerer din linjeforening og/eller annen studentorganisasjon?

Vennligst spesifiser hva slags type organisasjon det er snakk om (f.eks. Samfundet/NTNUI/veldedighet/politikk osv.)

I hvilken grad føler du tilhørighet til linjeforeningen din?

Dragvoll vs. Gløshaugen

Se på "Overhørt på NTNU"-sitatene nedenfor.

Overhørt på NTNU

18. mars kl. 12:00 · 🌐

Overhørt under klaging på at Dragvoll har vinterferie:

"Det gjør jo ikke noe at dragvollinger har masse fri nå, de kommer jo til å ha fri resten av livet uansett."

Overhørt på NTNU

30. januar · 🌐

På buss 5 Dragvoll/Lohove fra sentrum;

"Jeg går alltid av på Gløshaugen Nord, selv om jeg skal til Realfagsbygget og da er Gløshaugen Syd nærmere. Jeg gjør det fordi hvis jeg blir sittende på bussen fra Gløshaugen Nord, så tror alle de som går av der at jeg skal videre til Dragvoll..."

Hva synes du om utsagn som dette? Har du andre tanker om motsetningen mellom Dragvoll og Gløshaugen?

NTNU

I hvilken grad føler du tilhørighet til studieprogrammet ditt? Er du stolt av studieprogrammet ditt? Hvorfor/hvorfor ikke?

Føler du størst tilhørighet til betegnelsen "NTNU-student" eller til "Dragvoll-student"/"Gløshaugen-student"/evt. annet? Er du stolt av å være NTNU-student? Hvorfor/hvorfor ikke?

Er det noe du vil tilføye til temaet Dragvoll/Gløshaugen/NTNU?

Send aldri passord via Google Skjemaer.

Drevet av

Dette innholdet er ikke laget eller godkjent av Google.

[Rapportér misbruk](#) - [Vilkår for bruk](#) - [Ytterligere vilkår](#)

Sammendrag

De to NTNU-campusene Gløshaugen og Dragvoll kan betraktes som en fysisk manifestasjon av «de to kulturer» – naturvitenskap versus humaniora. Denne studien er en analyse av det *semiotiske landskapet* på de to campusene. *Faglig identitet* og *NTNU-identitet* utgjør to sentrale dimensjoner. Analysen undersøker i hvilken grad disse identitetene kommer til uttrykk i det semiotiske landskapet, som inkluderer både språklige uttrykk, arkitektur og fysiske omgivelser. Studien undersøker hvilken betydning landskapet kan ha for opplevd faglig identitet og NTNU-identitet. De to campusene blir forstått som *symbolske konstruksjoner*; dette innebærer at symbolverdien til de to stedene blir tillagt stor vekt.

Fokuset ligger på identitetsmarkører som uttrykker *identitet*. En rekke slike uttrykk blir inkludert i analysen, deriblant en stor andel bilder og en spørreundersøkelse med respondenter fra de to campusene. Analysen viser at synlig–usynlig utgjør en sentral dikotomi, der de teknologiske og naturvitenskapelige fagtradisjonene på Gløshaugen grovt forenklet utgjør *synlige* kollektive identiteter, mens de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagtradisjonene på Dragvoll utgjør *usynlige* kollektive identiteter.

Den visuelle NTNU-identiteten er mest fremtredende på Gløshaugen, og et sentralt funn i analysen er at mange respondenter opplever Gløshaugen-identiteten og NTNU-identiteten som overlappende. NTNU symboliserer noe teknisk-naturvitenskapelig for mange, og det er en identitet som mange av Dragvoll-respondentene ikke identifiserer seg med. En opplevelse av å bli utdefinert av NTNU-identiteten kan videre ha betydning for opplevd tilhørighet til NTNU.

Ved å inkludere den sosiokulturelle konteksten i analysen ser man at forskjellene som viser seg mellom campusene, reflekterer både NTNUs historie og mer overordnede mønstre i samfunnet.